

Opinnäytetyö AMK

Liiketalouden tradenomi

Liiketoimintatiedon hallinta ja tietojohdaminen

2012

Juha Kiviniemi

KULJETUSYHTIÖN KILPAILIJOIDEN TILINPÄÄTÖSANALYYSIT

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalous | Liiketoimintatiedonhallinta ja tietojohdaminen

2012 | 90

Katja Repo

Juha Kiviniemi

KULJETUSYRITYKSEN KILPAILIJOIDEN TILINPÄÄTÖSANALYYSIT

Opinnäytetyön tarkoituksena oli antaa kattava kuva kuljetusyrityksen kilpailijoiden taloudellisesta tilanteesta tilinpäätösanalyysin avulla ja saatujen tulosten perusteella arvioida kilpailijayritysten tulevaisuuden näkymiä. Työssä tutkittiin kilpailijayritysten kannattavuuden, vakavaraisuuden, maksuvalmiuden, tehokkuuden ja toiminnan laajuuden muutoksia viiden vuoden ajanjaksolla. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa, joka auttaisi yritystä päätöksenteossa ja toiminnankehittämisessä.

Tutkimuksen keskeistä aineistoa oli alan kirjallisuuden lisäksi Patenti – ja rekisterihallituksesta tilatut kahden kilpailijayrityksen tilinpäätösaineistot vuosilta 2007 - 2011. Yritysten tilinpäätösaineistosta laskettiin taloudellisten toimintaedellytysten keskeisimmät tunnusluvut. Tunnuslukujen teknisen toteutuksen jälkeen ne analysoitiin, ja tunnuslukuja verrattiin Finnveran julkaisemaan toimialatilastoon sekä Yritystutkimus ry:n antamiin ohjearvoihin. Tunnuslukuanalyysin lisäksi työssä käytettiin analyysimenetelminä prosenttilukumuotoista tilinpäätöstä sekä trendianalyysia.

Keskeisin tulos oli toisen tarkasteltavan yrityksen taloudellinen ahdinko. Yrityksen liikevaihto oli supistunut ja sen taloudelliset toimintaedellytykset olivat heikentyneet tarkastelujakson aikana huomattavasti. Toinen analysoitu yritys oli kyennyt kasvattamaan toimintaansa ja kohentamaan taloudellista tilaansa.

ASIASANAT:

kilpailija - analyysi, tilinpäätös, tilinpäätösanalyysi

BACHELOR`S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Business | Business information and knowledge management

2012 | 90

Katja Repo

Juha Kiviniemi

FINANCIAL STATEMENT ANALYSIS OF A TRANSPORT COMPANY`S COMPETITORS

The aim of this bachelor`s thesis was to give a comprehensive picture of a transport company`s competitors` financial situation using financial statement analysis and to examine the future expectations of the rival companies based on the results which were obtained. The profitability, solidity, liquidity, efficiency and scale of operation were studied over a five year period. The goal of the thesis was to provide the transport company with information which would facilitate decision making and investigate the possibilities for expansion.

Apart from literature from the business sector, the main sources of information were the financial statements of two rival companies from 2007 to 2011. The financial statements were obtained from the National Board of Patents and Registration of Finland. The companies` financial statements were used to calculate the key figures of the economical operational requirements. After the technical implementation, the key figures were analysed and compared with the field of operations statistics published by Finnvera and the directives given by the Committee of Corporate Analysis. In addition to key figure analysis, the other methods of analysis were the financial statements in percentage figures and trend analysis.

The main conclusion was that one of the companies being studied was suffering a financial crisis. The company`s turnover had decreased and the economical operational requirements had weakened significantly during the period of observation. The other company subjected to analysis had succeeded in expanding its operations and improving its financial situation.

Keywords:

competitor analysis, financial statement, financial statement analysis

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	7
2 KILPAILIJATIETO JA SYSTEMAATTINEN KILPAILIJASEURANTA.....	10
2.1 Kilpailijatiedon tarpeen määrittely.....	13
2.2 Kilpailijatieto päätöksenteossa	13
2.3 Kilpailijaseuranta toiminnankehittämisessä	14
2.4 Kilpailija – analyysit.....	15
2.5 Tilinpäätösanalyysi kilpailijatiedon lähteenä	16
3 TILINPÄÄTÖS	17
3.1 Konsernitilinpäätös	18
4 TILINPÄÄTÖSANALYYSIT JA NIIDEN MÄÄRITELMÄT	19
4.1 Tilinpäätösanalyysin vaiheet	21
4.2 Tilinpäätösanalyysin menetelmät	23
4.2.1 Tunnuslukuanalyysi	23
4.2.2 Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös.....	25
4.2.3 Trendianalyysi.....	26
4.3 Keskeiset tunnusluvut	26
4.3.1 Kannattavuus.....	28
4.3.2 Vakavaraisuus	34
4.3.4 Maksuvalmius	36
4.3.5 Tehokkuusluvut.....	39
4.3.6 Toiminnan laajuus ja hallittu kasvu.....	41
5. KILPAILIJOIDEN TILINPÄÄTÖSANALYYSIT	44
5.1 Opinnäytetyön toteuttaminen	44
5.2.1 Toiminnan laajuus.....	45
5.2.2 Kannattavuus.....	47
5.2.3 Vakavaraisuus	57
5.2.4 Maksuvalmius	60
5.2.5 Tehokkuusluvut.....	63
6. JOHTOPÄÄTÖKSET	86
LÄHTEET	91

KUVIOT

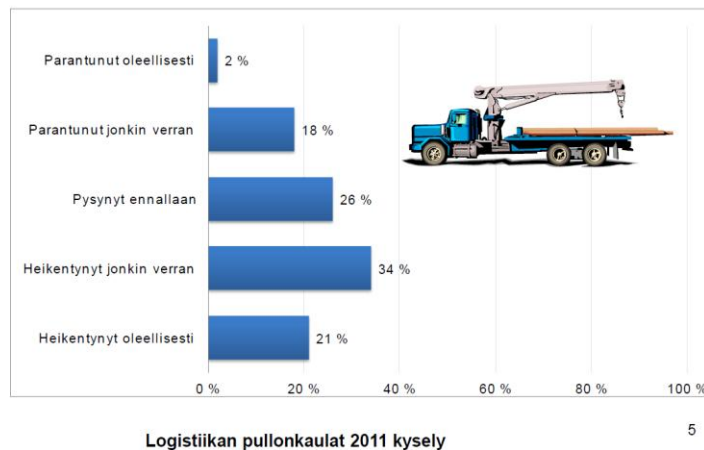
Kuva 1. Logistiikan pullonkaulakyselyt 2011, SKAL ry. (Asiakastieto/SKALS 9.8.2011.)	8
Kuva 2. Systemaattisen kilpailijaseurannan sykli (Pirttilä 2000,19).	12
Kuva 3. Kilpailijan kokovartalokuvan eri elementit (Pirttilä 2000, 75).	16
Kuva 4. Tunnuslukuanalyysi, tilinpäätösanalyysi ja yritystutkimus (Niskanen & Niskanen 2003,9).	21
Kuva 5. Tilinpäätöksen lukeminen ja tulkinta (Salmi 2004, 89).	23
Kuva 6. Yrityksen taloudellisen tilan kokonaisuus (Salmi 2000, 99).	27
Kuva 7. Liikevaihdon muutokset vuosina 2007 - 2011 / €.	45
Kuva 8. Liikevaihdon muutosprosentti vuosina 2007 - 2011.	46
Kuva 9. Käyttökateprosentti vuosina 2007 - 2011.	48
Kuva 10. Liiketulospoosentti vuosina 2007 - 2011.	49
Kuva 11. Tulosprosentti vuosina 2007 - 2011.	50
Kuva 12. Nettotulosprosentti vuosina 2007 - 2011.	51
Kuva 13. Rahoitustulosprosentti vuosina 2007 - 2011	53
Kuva 14. Kokonaispääoman tuottoosentti vuosina 2007 - 2011.	54
Kuva 15. Oman pääoman tuottoosentti vuosina 2007 - 2011.	55
Kuva 16. Sijoitetun pääoman tuottoosentti vuosina 2007 - 2011.	56
Kuva 17. Omavaraisuusaste vuosina 2007 - 2011.	58
Kuva 18. Suhteellinen velkaantuneisuus vuosina 2007 - 2011.	59
Kuva 19. Quick ratio vuosina 2007 - 2011.	60
Kuva 20. Current ratio vuosina 2007 - 2011.	61
Kuva 21. Käyttöpääomaposentti vuosina 2007 - 2011.	62
Kuva 22. Myyntisaamisten kiertoaika vuosina 2007 - 2011.	64
Kuva 23. Ostovelkojen kiertoaika vuosina 2007 - 2011.	65
Kuva 24. Materiaali -, aine - ja palvelukulut vuosina 2007 - 2011.	66

TAULUKOT

Taulukko 1. Liikevaihdon muutokset vuosina 2007 - 2011 /€.	45
Taulukko 2. Liikevaihdon muutosprosentti vuosina 2007 - 2011.	46
Taulukko 3. Käyttökateprosentti vuosina 2007 – 2011.	47
Taulukko 4. Liiketulosprosentti vuosina 2007 - 2011	49
Taulukko 5. Tulosprosentti vuosina 2007 - 2011.	50
Taulukko 6. Nettotulosprosentti vuosina 2007 - 2011.	51
Taulukko 7. Rahoitustulosprosentti vuosina 2007 - 2011.	52
Taulukko 8. Kokonaispääoman tuottoprosentti vuosina 2007 - 2011.	54
Taulukko 9. Oman pääoman tuottoprosentti vuosina 2007 - 2011.	55
Taulukko 10. Sijoitetun pääoman tuottoprosentti vuosina 2007 - 2001.	56
Taulukko 11. Omavaraisuusaste vuosina 2007 - 2011.	57
Taulukko 12. Suhteellinen velkaantuneisuus vuosina 2007 - 2011.	59
Taulukko 13. Quick ratio vuosina 2007 - 2011.	60
Taulukko 14. Current ratio vuosina 2007 - 2011.	61
Taulukko 15. Käyttöpääomaprosentti vuosina 2007 - 2011.	62
Taulukko 16. Myyntisaamisten kiertoaika vuosina 2007 - 2011.	63
Taulukko 17. Ostovelkojen kiertoaika vuosina 2007 - 2011.	64
Taulukko 18. Materiaali -, aine - ja palvelukulut vuosina 2007 - 2011.	66
Taulukko 19. Yritys A prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma.	67
Taulukko 20. Yritys A prosenttilukumuotoinen tase.	69
Taulukko 21. Yritys A prosenttilukumuotoinen tase.	70
Taulukko 22. Yritys B prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma.	72
Taulukko 23. Yritys B prosenttilukumuotoinen tase.	74
Taulukko 24. Yritys B prosenttilukumuotoinen tase.	75
Taulukko 25. Yritys A tuloslaskelman trendianalyysi.	77
Taulukko 26. Yritys A taseen trendianalyysi.	79
Taulukko 27. Yritys A taseen trendianalyysi.	80
Taulukko 28. Yritys B tuloslaskelman trendianalyysi.	82
Taulukko 29. Yritys B taseen trendianalyysi.	83
Taulukko 30. Yritys B taseen trendianalyysi.	85

1 JOHDANTO

Kuljetusala on ahtaalla, se on jatkuvien muutosten kourissa. Tämä näkyy alan yritysten taloudellisten toimintaedellytyksien heikentymisenä viime vuosien aikana. SKAL:n tuottamassa logistiikan pullonkaulakyselyssä (kuva 1) alan yrityksistä 55 prosenttia arvioi kannattavuutensa heikentyneen vuosien 2009 ja 2011 välisenä aikana. 21 prosenttia yrityksistä arvioi kannattavuuden heikentyneen oleellisesti. Vuoden 2007 118 kuljetusalan konkurssihakemusta kasvoi 192 vuoteen 2011 mennessä. Syitä kuljetusalan ahdinkoon on alan asiantuntijan, SKAL ry:n logistiikkajohtaja Sakari Backlundin mukaan monia. Backlund kertoo yritysten eläneen kustannusoptimaalisessa tilassa vielä vuonna 2005, jonka jälkeen yritysten kokonaiskustannukset lähtivät nousuun. Näkyvin kustannustekijä on polttoaineen hinnannousu, jotka ns.räjähti vuonna 2008. Vaikka polttoaineen hinta kääntyi laskuun vuoden 2008 loppupuolella, kääntyi se taas nousuun vuoden 2009 puolella. Vuoden 2011 päätös Diesel polttoaineen veronkorotuksesta vauhditti myös polttoainekustannusten kasvua rajusti. Alan yritysten työvoimakustannukset ovat kasvaneet 4 – 5 % vuosittain. 47 prosenttia kuljetusyrityksistä ei ole tyytyväisiä asiakkaiden kanssa solmittuihin sopimuksiin, vaan katsoo tämän olevan liiketoimintansa pullonkaula. Asiakasyrityksistä 60 prosentilla on kannattavuus kasvanut vuosien 2010 ja 2011 aikana. Kuljetusalalla onkin pitkään perätty sopijaosapuolien vastaantuloa. Merkittävä tekijä on myös markkinoiden kansainvälistyminen. Tämä on tuonut kotimaan markkinoille kilpailijoita ulkomailta, jotka toimivat pienemmillä kustannuksilla, ja täten kykenevät tarjoamaan palveluita edullisemmin.

Kuva 1. Logistiikan pullonkaulakyselyt 2011 (SKAL ry. 2012).

Kuljetusalan tilanne heikentää yritysten liiketoimintaa, mutta luo myös tilaisuuksia yrityksille, joiden taloudelliset toimintaedellytykset ovat tasapainossa. Tällaiset yritykset pystyvät toteuttamaan strategisia muutoksia, kuten esimerkiksi markkinaosuuden kasvattaminen heikentyneiden yritysten kustannuksella. Heikentyneessä liiketoimintaympäristössä on erityinen tilaus kilpailijaseurannalle.

Viimeisten vuosikymmenien aikana kilpailijatiedon hallinta on kasvattanut merkitystään ja yrityksen menestyminen on osaltaan kiinni, miten nopeasti se saa tietoa kilpailijoiden toimista ja pystyy vastaamaan näihin. (Pirttiä 2000, 17 – 18.) Yrityksen aseman määrittäminen yritys kentässä on tarpeen, jotta yritysjohto ja ulkopuoliset tahot kykenevät arvioimaan yrityksen aseman, kilpailukykyisyyden ja neuvotteluvoiman suhteessa yrityksen sidosryhmiin. (Leppiniemi & Leppiniemi 2007, 62.)

Opinnäytetyössäni keskityn Suomen mittakaavassa suuren kuljetusyrityksen kilpailijoiden taloudellisiin toimintaedellytyksiin ja näiden muutoksiin. Toimeksiantajan pyynnöstä jätän yrityksen nimen mainitsematta, ja kutsun yritystä työssäni kuljetusyritykseksi. Työ käynnistyi toimeksiantajan nimeämällä kaksi kotimaan kovinta kilpailijaa. Myös näiden yritysten nimet jätän mainitsematta, ja työssäni kutsun yrityksiä nimillä Yritys A ja Yritys B.

Opinnäytetyössä toteutan tilinpäätösanalyysin. Tilinpäätöstietojen analysoinnilla pyritään arvioimaan muun muassa yrityksen kannattavuus sekä rahoitus – ja varallisuusasema. (Kallunki & Niemelä 2007, 32) Opinnäytetyön tarkoitus on tunnuslukuanalyysin pohjalta tarkastella kilpailijayritysten taloudellista tilannetta ja kehitystä vuosien 2007 ja 2011 välisenä aikana. Analyysin tuottaman informaation pohjalta, toimeksiantajayritys voi määrittää kilpailijoiden asemat liiketoimintaympäristössä sekä näiden mahdolliset päämäärät. Työn keskeinen aineisto on yritysten tilinpäätöstiedot vuosilta 2007 – 2011 sekä tunnuslukujen laskukaavat. Tilinpäätöstietojen vajaavaisuus aiheutti työn toteuttamiselle vaikeuksia, erityisesti taseiden oikaisemisen suhteen. Työ toteutettiin ulkopuolisen tarkastelijan asemasta, joten tarkempaa tietoa ei ollut mahdollista saada. Tästä johtuen taseita ei kyetty oikaisemaan Yritystutkimus ry:n suosittelemalla tavalla. Tunnuslukujen avulla työssä mitataan kilpailijayritysten kannattavuutta, maksuvalmiutta, vakavaraisuutta, tehokkuutta sekä toiminnan laajuutta. Tunnuslukuanalyysin lisäksi työssä käytetyt analyysimenetelmät ovat prosenttilukumuotoinen tilinpäätös, trendianalyysi sekä toimialavertailu. Opinnäytetyössä käytetty toimialatilasto saatiin Finnveran toimiala online-palvelusta. Työssä hyödynnetään myös Yritystutkimus ry:n julkaisemia ohjearvoja tunnusluvuille. Tunnusluvut laskettiin Excel – taulukkolaskentaohjelman avulla, jolla myös työssä esiintyvät taulukot ja kaaviot tehtiin. Taulukkojen muokkaamisessa käytettiin myös Microsoft PowerPoint – ohjelmaa. Työn ulkopuolelle olen jättänyt osakekohtaiset tunnusluvut, virtalaskelmat sekä konkurssin ennustamiseen käytetyt laskelmat.

Opinnäytetyö on tehty kilpailijan näkökulmasta, joten aloitan opinnäytetyön esittelemällä kappaleessa kaksi kilpailijatiedon ja kilpailijaseurannan. Keskeisessä osassa on kilpailijatiedon hyväksikäyttö päätöksenteossa sekä toiminnankehittämisessä. Kappale kolme käsittelee tilinpäätöstä, joka on jokaiselle yhteisömuotoiselle yritykselle sekä liikkeen - että ammatinharjoittajalle lakisääteinen pakko. Kappaleessa huomioidaan myös konsernitalinpäätös, sillä molemmat tarkasteltavista yrityksistä ovat konsernin

emoyrityksiä. Neljäs kappale esittelee tilinpäätösanalyysin, analyysin työvaiheet sekä erilaiset analyysimenetelmät. Taloudellisia toimintaedellytyksiä mittaavat tunnusluvut laskukaavoineen saavat suuren huomion kappaleessa. Tunnusluvut ovat hyvin käyttökelpoisia yritysten taloudellisen tilanteen tiivistämisessä. Tilinpäätösanalyysin tuloksista ja sen toteuttamisesta kerrotaan kappaleessa viisi. Tunnuslukuanalyysin tulokset esitetään sekä tilastollisesti että graafisesti. Yritysten taloudellista tilannetta selvennetään myös prosenttilukumuotoisten tilinpäätöksien ja trendianalyysien avulla. Johtopäätökset kappaleessa työn tulokset kootaan ja yritysten taloudellisesta tilanteesta ja näiden tulevaisuuden näkymistä pyritään saamaan kokonaisvaltainen kuva.

2 KILPAILIJATIETO JA SYSTEMAATTINEN KILPAILIJASEURANTA

Yksikään yritys ei ole markkinoilla yksin tyydyttämässä asiakkaiden tarpeita, vaan markkinoilla on aina kilpailua. Yrityksillä on strategisena tavoitteena saavuttaa kilpailuetua kilpailijoihinsa nähden. Kilpailuedun saavuttaminen ja kilpailijoista erottuminen vaatii ensinnäkin tietoa yrityksen kilpailijoista. Yrityksen on oltava selvillä kilpailijoidensa vahvuuksista, heikkouksista, osaamisista, voimavaroista, strategioista ja suunnitelmista. Tämän tiedon pohjalta yritys kykenee määrittelemään omat strategiansa ja voimavaransa, siten että sen on mahdollista saavuttaa haluamansa kilpailuetu. (Hakanen 2004, 45.)

Kansainvälistyminen on pakottanut monet suuret yritykset kehittämään systemaattista kilpailijaseurantaa ja uhraamaan resursseja kilpailijoiden toiminnan analysointiin. Yrityskoon kasvu ja yritysten markkina – alueen globalisoituminen on tehnyt kilpailijaseurannan yrityksille aikaisempaa mielekkäämmäksi – ja välttämättömämmäksi (Pirttilä 2000, 17).

Yritykset ja niiden tekemät siirrot vaikuttavat yhä enenevässä määrin markkinatilanteeseen ja muiden yritysten asemaan. Yritysten menestymiseen vaikuttaakin osittain se miten nopeasti saadaan tietoa kilpailijoiden toimista sekä kyetään reagoimaan (Pirttilä 2000, 17 – 18).

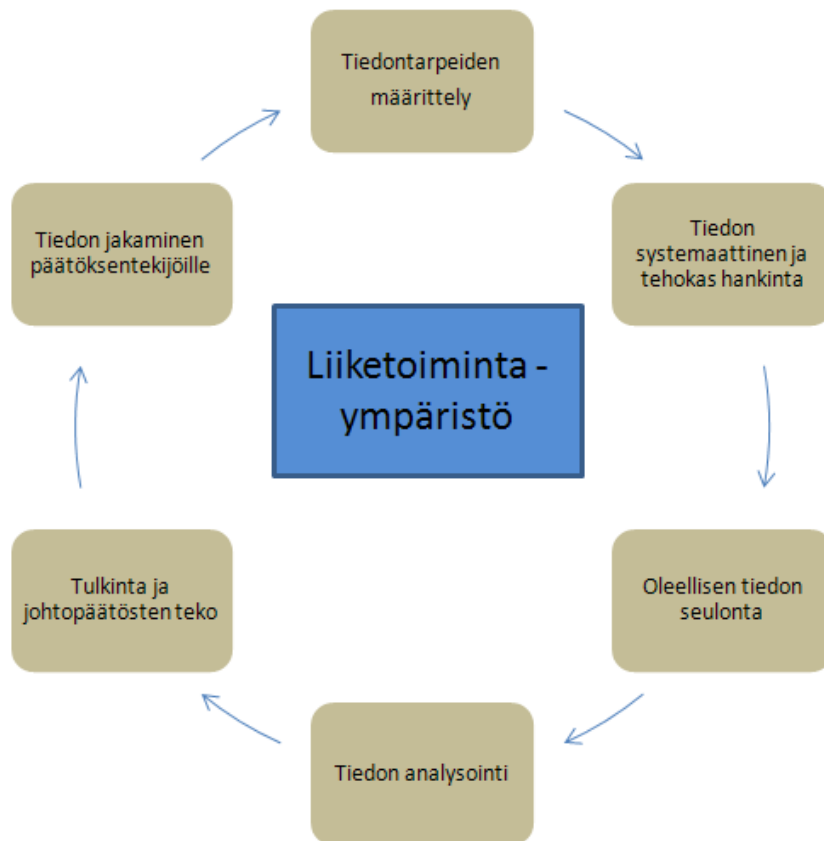
Pirttilä (2000, 186) on määritellyt kilpailijatiedon kilpailuympäristöstä – julkisista tai epävirallisista lähteistä – saatavaa, jalostamattomasta ”datasta” poimittua ja seulottua tietomateriaalia, jolla on merkitystä yrityksen liiketoiminnalle ja menestykselle. Tietoon liittyy aina merkitys yritykselle tai siinä toimivalle ryhmälle tai yksilölle. Esimerkkinä kilpailijatiedosta Pirttilä (2000, 55) mainitsee tiedon siitä, että kilpailija on kehittänyt uudentyyppisen tuotteen uusilla laatuominaisuuksilla. Kilpailijatieto voi olla myös viesti kilpailijan aikeesta laajentaa toimintaansa uudelle maantieteelliselle alueelle. (Pirttilä 2000, 55.) Yrityksen käytettävissä voi olla runsaastikin kilpailijatietoa. Tiedon käyttöä hankaloittaa se, että kilpailijatieto usein esiintyy hiljaisena tietona, jolloin tiedosta hyötyäkseen yrityksen tulisi tuntea kilpailijansa syvällisesti. (Hakanen 2004, 45.)

Systemaattinen kilpailijaseuranta on osa yrityksen liiketoimintaympäristön järjestelmällistä seurantaa. Tässä toiminnassa kerätään, yhdistellään, tulkitaan ja analysoidaan yksittäisiin kilpailijoihin ja näiden toimintaan liittyviä asioita. Systemaattinen kilpailijaseuranta on osa yrityksen Competitive Intelligence – toimintaa, jossa tarkastellaan yksittäisten kilpailijoiden lisäksi myös kilpailuympäristön muutostrendejä. Sopivan suomenkielisen sanan puuttuessa Competitive Intelligencestä puhuttaessa käytetään usein suomenkielistä sanaa ”kilpailijaseuranta” tai myös ”systemaattinen kilpailijaseuranta” (Pirttilä 2000, 186).

Usein yrityksissä on perustettu erillinen osasto kilpailijaseurantaa tai muun liiketoimintaympäristön tarkkailun, analysoinnin ja ennustamisen vuoksi. Näiden toimintojen perustaminen vaatii yleensä paljon resursseja, joihin vain kohtuullisen suurilla yrityksillä on mahdollisuus. Systemaattista

kilpailijaseuranta tehdään monissa yrityksissä ilman tehtävää hoitamaan perustettua osastoa. Tällöin systemaattinen kilpailijaseuranta muodostuu yrityksen eri toiminnoissa työskentelevien ryhmien yhteistyönä (Pirttilä 2000, 19 – 20.)

Systemaattinen kilpailijaseuranta ymmärretään yrityksissä monesti prosessina, jonka Pirttilä (2000,19.) esittää kirjassaan systemaattisen kilpailijaseurannan syklinä (kuva 2.).

Kuva 2. Systemaattisen kilpailijaseurannan sykli (Pirttilä 2000,19).

2.1 Kilpailijatiedon tarpeen määrittely

Systemaattisen kilpailijaseurannan rakentaminen käynnistyy yrityksen määrittellessä sen keskeiset kilpailijat. Kilpailijat voidaan jakaa ydinkilpailijoihin, marginaal kilpailijoihin, tarvekilpailijoihin ja potentiaalsiin kilpailijoihin. Tämän jälkeen yrityksessä määritellään kilpailijatiedon tarve. Tässä vaiheessa on tarkoitus selvittää mitä kaikkea tietoa kilpailijasta tarvitaan, jotta yrityksessä voidaan tehdä oikeat päätökset erilaisissa tilanteissa. Erityisesti ydinkilpailijoista saatava tieto markkinaosuuksista, liikevaihdosta, volyymeista, kilpailukeinoista, heikkouksista ja vahvuuksista on tärkeää, ja ne tulisi koota yhteen analysointia varten. Kilpailijatiedon tarpeen määrittelyn perustana tulee olla yrityksen liiketoiminnalle asetetut tavoitteet ja pyrkimykset niiden saavuttamiseen. Tiedontarpeiden kartoittaminen herättää myös epäilyksiä, sillä kaikki tieto ei ole hankittavissa, ja vaikkapa tieto olisi hankittavissa, voi sen hankkiminen tulla niin kalliiksi, että uhratuista kustannuksista ei saada riittävästi hyötyä. Tiedon saatavuuteen ja tiedon hankinnan kustannus – hyöty – suhteeseen liittyvistä rajoituksista johtuen päätöksenteko ja ongelmanratkaisu joudutaan aina tekemään epätäydellisen tiedon varassa. (Hakanen 2004, 208; Kamensky 2000, 135; Pirttilä 2000, 63 – 65.)

2.2 Kilpailijatieto päätöksenteossa

Usein systemaattinen kilpailijaseurantajärjestelmä on rakennettu päätöksenteon tueksi. Sitä onkin perinteisesti pidetty yrityksen ylimmän johdon ja markkinoinnin työkaluna. Yritysjohto ja asiantuntijat käyttävät kilpailijatietoa hyväksi strategisen ja operatiivisen päätöksenteon tilanteissa. Strategisessa päätöksenteossa kilpailijaseuranta toimii hyödyksi yrityksen suunnitellessa ja päättäessä investoinneista. Kilpailijatiedon antama kuva kilpailijaympäristöstä vaikuttaa tietysti myös siihen mitä resursseja päätetään kohdentaa. Kilpailijaseurannan tuottamaa tietoa käytetään hyväksi myös markkinointistrategioita luodessa ja näiden toimeenpanoon liittyvissä

päätöksissä. Yrityksen etsiessä ja hyödyntäessä markkinarakoja, tulee sen olla tietoinen kilpailueduistaan vastapelureihin nähden. Näin markkinointi voidaan suunnata alueille, joilla on runsaasti kysyntää ja joissa kilpailu ei ole vielä kireää. Operatiivisessa päätöksenteossa yritykset käyttävät kilpailijaseurantaa reagoidessaan vastustajan toimiin ja varmistaessaan oman asemansa säilyttämisessä suhteessa kilpailijoihin. Esimerkiksi hinnoittelupäätöksiä tehtäessä yrityksen on tunnettava kyseisellä markkina – alueilla toimivien kilpailijoiden toimintatavat sekä myös oman tuotteen laatu ja sijoittuminen kilpailijoihin nähden. (Pirttilä 2000, 89 – 90.)

2.3 Kilpailijaseuranta toiminnankehittämisessä

Edellytyksenä yrityksen toiminnan kehittämiseksi on tieto siitä miten yritys sijoittuu kilpailussa. Lähtökohtana toimintatapojen ja – prosessien kehittämiseksi on tutustuminen oman yrityksen ja kilpailijoiden heikkouksiin ja vahvuuksiin.

Kilpailijaseurannan avulla pyritään saamaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Miten oma yritys pärjää kilpailijoihin nähden?
- Mitkä ovat oman yrityksen heikkoudet ja vahvuudet?
- Mitä tästä vertailusta voidaan oppia tilanteen parantamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi?

(Pirttilä 2000, 91.)

Kilpailuvertailussa omaa suoriutumista verrataan tavallisesti joihinkin tiettyihin avaintekijöihin, jotka kuvaavat yrityksen asemaa kilpailussa mahdollisimman hyvin. Tavallisia kilpailijaseurannan vertailukohteita ovat esimerkiksi taloudellisen suorituskyvyn vertailu, tuottavuuden ja kustannuskilpailukyvyyn vertailu, tuotteiden laadun asemointi ja markkinaosuus eri markkina – alueilla. Vertailujen tulosten perusteella tunnetaan yrityksen heikkoudet ja vahvuudet sekä kyetään ohjaamaan toiminnan kehittämisen painopiste, että resurssit

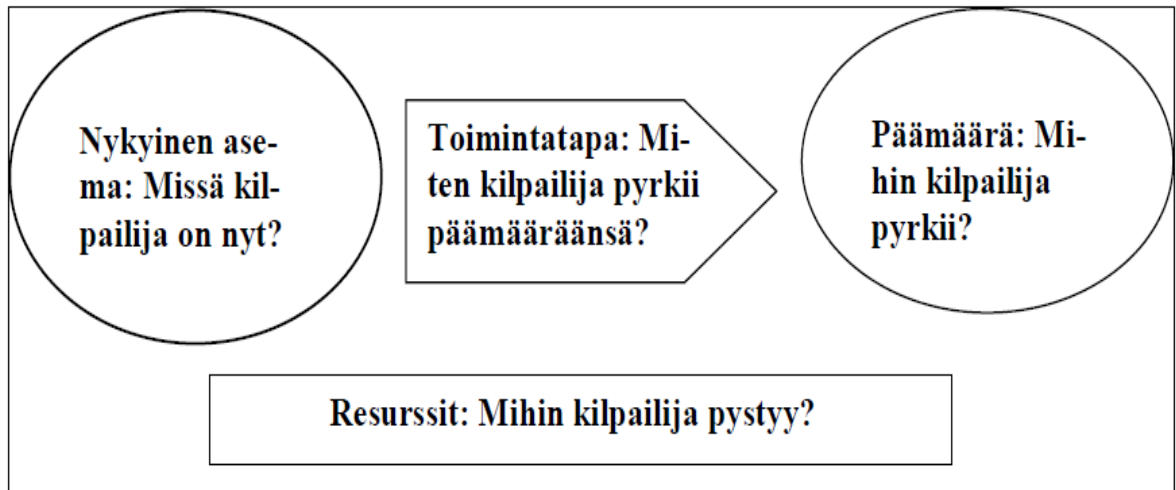
heikkoihin kohtiin. Kilpailijatietoa käytetään hyväksi toiminnan kehittämässä myös henkilöstön motivoinnissa sekä tilanteissa, joissa henkilöstö halutaan sitouttaa tiettyihin kehitystavoitteisiin. Kilpailutiedon avulla kehitetään toimintaa oppimalla kilpailijoiden onnistuneista ratkaisuista, mutta myös heidän tekemistään virheistään. Monissa yrityksissä kilpailijaseuranta toimii innovoinnin lähteenä, jonka avulla on tarkoitus luoda uusia ratkaisuja kilpailijoiden kokemusten perusteella. (Pirttilä 2000, 91 – 92.)

2.4 Kilpailija – analyysit

Yrityksen kilpailunäkemyksen tulee olla monipuolinen, ja tämän vuoksi kilpailua tulee analysoida monesta eri näkökulmasta useilla eri tavoilla. (Kamensky 2000, 134.) Pirttilän (2000, 73) mukaan kilpailijaseurantatyössä jatkuvana harkinnan aiheena on, mitä asioita kilpailijasta kannattaa seurata ja suunnitella kilpailijatiedon hankinta tämän mukaisesti. Huomioon on otettava yrityksen päämääristä lähtevät kilpailijatiedon tarpeet että myös kilpailijatiedon kulloinenkin kysyntä. Tarkoituksena on löytää tasapaino tiedon hankinnan kohtuullisten kustannusten sekä päätöksenteossa tarvittavan oleellisen tiedon välille. Näistä tiedoista muodostuu ”kokovartalokuva” kilpailijasta.

Pirttilän (2000, 75) luonnostelevaan kilpailijan ”kokovartalokuvaan” sisältyy neljä peruselementtiä (kuva 3.). Nämä ovat kilpailijan resurssit, kilpailijan toimintatapa, kilpailijan toimintatapa sekä kilpailijan päämäärät ja strategiat. Kilpailijan toiminnan seurannalla pyritään vastamaan tiettyihin peruskysymyksiin. Tutkimalla kilpailijan resursseja mm. henkilöstövoimavaroja ja tuotekehityspanostusta pyritään saamaan selville mihin kilpailija pystyy. Kilpailijan toimintatapoja kuten mm. markkinakäyttäytyminen ja organisaatorakennetta tutkimalla on tarkoitus selvittää miten kilpailija pyrkii päämääriinsä. Markkinaosuudet eri markkina – alueilla ja taloudellinen tila kertovat kilpailijan nykyisestä asemasta. Tarkastelemalla kilpailijan pitkän ja lyhyen aikavälin kilpailustrategioita, tuotekehityksen suuntaamista,

investointisuunnitelmia sekä laajentumisstrategioita on mahdollisuus selvittää mihin kilpailija pyrkii.

Kuva 3. Kilpailijan kokovartalokuvan eri elementit (Pirttilä 2000, 75).

2.5 Tilinpäätösanalyysi kilpailijatiedon lähteenä

Pirttilä (2000, 187.) on määrittellyt kilpailijatiedon lähteen sellaiseksi henkilöksi, dokumentiksi, tilastoksi tai muuksi tietolähteeksi, josta tiedon itselleen käyttäjä on tiedon ensisijaisesti saanut. Usein kilpailijatiedon lähteiden takana on pitkä ketju erilaisia toissijaisia tietolähteitä, joissa kilpailijatieto välittyy.

Kilpailijaseurannassa viime kädessä kaikki erilaisista tietolähteistä saatavat tiedot kilpailijoista ovat peräsin kilpailijalta itseltään tai kilpailijan toimista tehdyistä havainnoista.

Yrityksen kilpailijoita kiinnostaa monenlainen tilinpäätösanalyysin tuottama tieto, kuten esimerkiksi tiedot yrityksen myynnin kehittymisestä, kannattavuudesta, investoinneista, markkinaosuuksien muutoksista tai tutkimus – ja tuotekehittelyn panostuksista. Näitä tietoja kilpailija voi käyttää asettaessa tavoitteita omalle toiminnalle. Yritysvaltausten ja – kauppojen yhteydessä tilinpäätösanalyysin

avulla voidaan arvioida kohteena olevan yrityksen arvoa. (Kallunki & Kytönen 2002, 21.)

Opinnäytetyössäni kilpailijatiedon lähteenä toimii tarkasteltavien yritysten tilinpäätökset. Työssä tutkitaan jo toteutunutta toimintaa.

3 TILINPÄÄTÖS

Kirjanpitolain 1 luvun ja 1 § mukaan jokainen, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa, on tästä toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.) Tilinpäätöksen laatiminen on eri yhteisömuotoisille yrityksille (kuten osakeyhtiöille, osuuskunnille, avoimille yhtiöille ja kommandiittiyhtiöille) sekä liikkeen – ja ammatinharjoittajille lakisääteinen pakko. Tilinpäätöksen laatiminen on yleismaailmallinen; tilinpäätöksiä laaditaan kaikkialla, missä on järjestäytyntä yritystoimintaa. (Leppiniemi & Leppiniemi, 2006, 15).

Kirjanpitolaki määrittelee tilinpäätöksen kokonaisuuden. Se muodostuu seuraavista osista:

- tuloslaskelma, jonka tehtävänä on kuvata tuloksen muodostumista
- tase, joka kuvaa tilinpäätöshetken taloudellista asemaa
- liitetiedot, joiden tarkoituksena on täydentää tuloslaskelman ja taseen antamaa kuvaa
- toimintakertomus, jonka tehtävänä on antaa tietoja toiminnan kehityksestä ja tulevaisuudennäkymistä
- tilintarkastuskertomus, jonka tehtävänä on varmistaa se, että tilinpäätöksen laadinnassa on noudatettu säädettyjä normeja ja jos ei ole, antaa tästä tieto (Salmi 2004, 29).

Tilinpäätöksen tarkoitus antaa oikea ja riittävä kuva ("true and fair view") yrityksen tuloksesta ja sekä omaisuus – ja velkatilanteesta tilinpäätöspäivänä. (Salmi 2004, 29; Vilkkumaa 2010, 23.)

Tilinpäätös laaditaan neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Sen allekirjoittavat hallitus ja toimitusjohtaja tai vastuunalaiset yhtiömiehet.

Tilinpäätös ja toimintakertomus sekä luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista samoin kuin tieto niiden säilytystavoista muodostavat tasekirjan, joka tulee säilyttää luotettavalla tavalla. Vähimmäissäilytysaika on 10 vuotta tilikauden päättymisestä lukien. (Vilkkumaa 2010, 23.)

3.1 Konsernitilinpäätös

Konserni on kahden tai useamman itsenäisen yrityksen muodostama pysyväluonteinen taloudellinen kokonaisuus, jossa yhdellä yrityksellä on määräysvalta muissa konserniin kuuluvissa yrityksissä. Määräysvaltaa käyttävää yritystä sanotaan emoyritykseksi ja määräysvallan alla olevia yrityksiä tytäryrityksiksi. Emo – ja tytäryritykset yhdessä ovat konserni. (Vilkkumaa 2010, 23.) Konsernitilinpäätös laaditaan usean juridisesti erillisen talousyksikön (yrityksen) yhteiseksi tilinpäätökseksi. Siinä yritysryhmää kuvataan ikään kuin se olisi yksi yritys. Konsernitilinpäätös laaditaan yhdistämällä yksittäisten konsernin muodostavien kirjanpitovelvollisten, emoyrityksen ja tytäryritysten, tilinpäätökset (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 101).

Konsernitilinpäätös on laadittava, jos vähintään kaksi seuraavista rajoista on ylittynyt päättyneeltä ja sitä välittömästi edeltäneeltä tilikaudelta:

- liikevaihto 7 300 000 euroa
- taseen loppusumma 3 650 000 euroa
- henkilökuntaa keskimäärin 50 henkilöä

Rajat määräytyvät emo – ja tytäryritysten yhteenlaskettujen lukujen perusteella (Yritystutkimus ry 2011, 9).

Konsernin tulee laatia konsernitilinpäätös, joka sisältää konsernituloslaskelman, konsernitaseen sekä liitetiedot. Konsernitilinpäätös laaditaan emoyrityksen

tilinpäätösajankohdan mukaan. Konsernitilinpäätökseen liitetään myös yleensä rahoituslaskelma. Erillistä toimintakertomusta ei yleensä laadita, vaan emoyritys antaa tarvittavat konsernitiedot omassa toimintakertomuksessaan.

(Vilkkumaa,2010, 25.)

Molemmat työssä tutkittavat kuljetusliikkeet muodostavat konsernirakenteen yhdessä tytäryritystensä kanssa. Työssä keskityttiin konsernien emoyritysten eli kuljetusyritysten tilinpäätöksiin. Keskeisessä osassa tilinpäätösanalyysissä ovat yritysten tuloslaskelmat ja taseet.

4 TILINPÄÄTÖSANALYYSIT JA NIIDEN MÄÄRITELMÄT

Tilinpäätösanalyysillä tarkoitetaan käytännössä yrityksen kannattavuuden, rahoituksen ja taloudellisen tilan mittaamista sekä kriittistä arviointia käyttäen apuna yritysten tuottamaa tilinpäätösinformaatiota. Terminä tilinpäätösanalyysi kuvaa puhekielessä monentasoista tilinpäätöksen pohjalta tehtävää analyysia. Tilinpäätösanalyysi on tarkemmin määriteltynä sellainen analyysimuoto, joka sijoittuu tunnuslukuanalyysin ja yritystutkimuksen välimaastoon. (Niskanen & Niskanen 2003, 8 – 9.)

Ryhdyttäessä suorittamaan tilinpäätöksen analysointia suoritetaan tämä käyttämällä vertailuperusteina yrityksen valitsemia tai yritykselle sillä hetkellä tärkeitä tavoitteita ja tunnuslukuja. Parhaimmillaan onnistuneen tilinpäätöksen avulla kyetään laskemaan tilinpäätöksen perusteella laskettavissa olevat taloudelliset tunnusluvut. Onnistunut tilinpäätösanalyysi myös tarkastelee tunnuslukujen muutoksia vuosien varrella sekä yrittää selvittää jonkin asteisen syy – seuraussuhteen näiden muutosten taustalla. Yrityksen tunnuslukujen vertailu samalla toimialalla toimivien muiden yritysten vastaaviin tunnuslukuihin lisää onnistuneen tilinpäätösanalyysin arvoa. (Niskanen & Niskanen 2003, 8.)

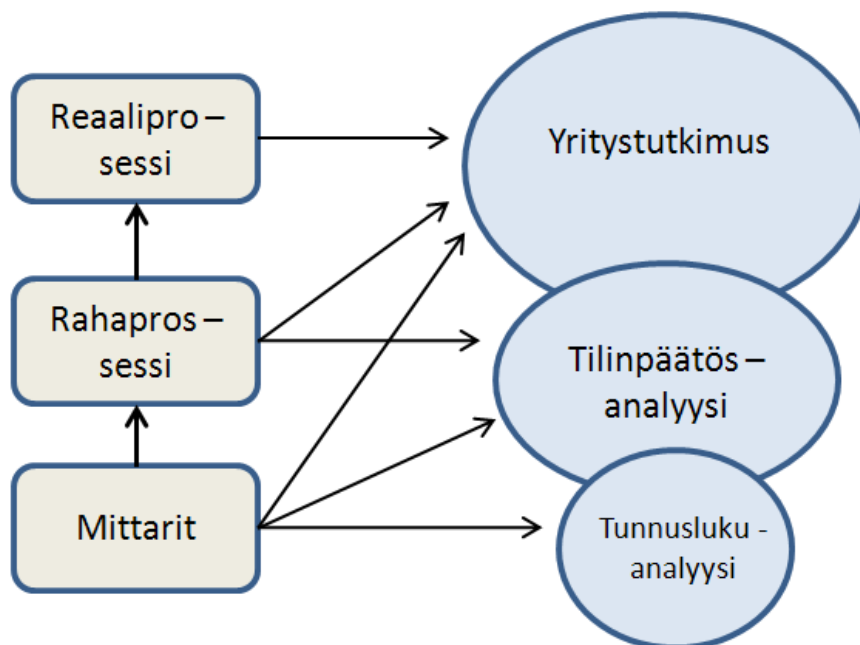
Tilinpäätösanalyysijä tehdään monin eri tavoin, sillä yrityksen taloudesta tarvitaan hyvinkin monipuolista tietoa. Analyysien laajuus vaihtelee yksittäisen yrityksen tunnusluvuista koko toimialan kattavaan analyysiin. Toimiala – analyysien avulla arvioidaan koko toimialan menestystä sekä alan toimintaedellytyksiä. Erilaiset toimialaorganisaatiot, rahoituslaitokset ja luottoluokittajat yms. tuottavat toimialatilastoja, joiden avulla voidaan tehdä johtopäätöksiä koko alan tilanteesta tai suhteuttaa yksittäinen yritys omaan toimialaansa. (Salmi 2004, 92.) Niskaset esittävät kirjassaan (2003, 9) tilinpäätösanalyysien erottelun (kuva 4.).

Yritysanalyysissa on kyse sellaisesta tiedonhankinnasta ja analyysista, joka kattaa koko yrityksen toiminnan. Siinä pyritään selvittämään yrityksen taloudelliseen menestykseen vaikuttaneet tekijät yrityksen liiketoiminnan tasolla. Laajimmillaan se huomioi talouden lisäksi myös johdon, järjestelmät muut resurssit ja tuotteet, myös yrityksen toimintaympäristön ja sen kehitysnäkymät. (Niskanen & Niskanen 2003, 11; Salmi 2004, 92, 195.)

Perinteisessä tilinpäätöksessä huomion kohteena on yksittäinen yritys tai konserni. Pohjana tilinpäätösanalyysille toimii tunnuslukuanalyysi, jossa yrityksen taloudellinen tilanne tiivistetään avainluvuiksi erilaisten suhdelukujen avulla. Tuloslaskelman ja taseen eristä lasketut tunnusluvut mittaavat yrityksen kannattavuutta, rahoitusrakennetta ja maksuvalmiutta. Tilinpäätösanalyysissa arvioidaan näiden tunnuslukujen tasoa ja muutoksia. (Niskanen & Niskanen 2003, 20; Laitinen 1986, 11; Salmi 2004, 92.)

Kassavirta – analyysissa luovutaan suoriteperusteesta ja näkökulmaksi otetaan rahavirran suuruus ja sen riittävyys tarkastelu. Kassavirta – analyysissa laaditaan kassavirtalaskelmia, joissa suoriteperusteisen tilinpäätöksen erät muokataan liitetietojen avulla kassaperusteisiksi. (Niskanen & Niskanen 2003, 20; Salmi 2004, 92.) Kassavirta – analyysin tekeminen olisi vaatinut tarkempaa tietoa yritysten tilinpäätöksistä, joten sitä ei ole tehty tässä työssä.

Sijoitusanalyysit liittyvät ulkopuolisen pääomasijoittajan intressiin. Lainanantajan mielenkiinto keskittyy pääomarakenteen terveyteen, tuleviin kassavirtoihin ja niiden riittävyyteen lainojen hoitoon. (Salmi 2004,93).

Kuva 4. Tunnusluku-analyysi, tilinpäätösanalyysi ja yritystutkimus (Niskanen & Niskanen 2003,9).

4.1 Tilinpäätösanalyysin vaiheet

Tilinpäätösanalyysin ensimmäisessä vaiheessa muokataan analyysin perustietoja eli tuloslaskelmaa, tasetta ja liitetietoja. Tarkoituksena on tehdä tilinpäätöstiedot vertailukelpoisiksi. Lähtöaineiston standardisointi on ehdoton edellytys, sille että yritys – ja vuosikohtaista tilinpäätösinformaatiota voidaan vertailla muiden yritysten tai saman yrityksen aikaisempien vuosien tilinpäätöksiin. Lähtöaineiston muokkauksessa tärkeintä on, että eri vuosille ja eri yrityksille tehdään samat oikaisutoimenpiteet. Vertailukelpoisten tietojen perusteella yrityksen tulos ja varallisuusasema saadaan selvitettyä

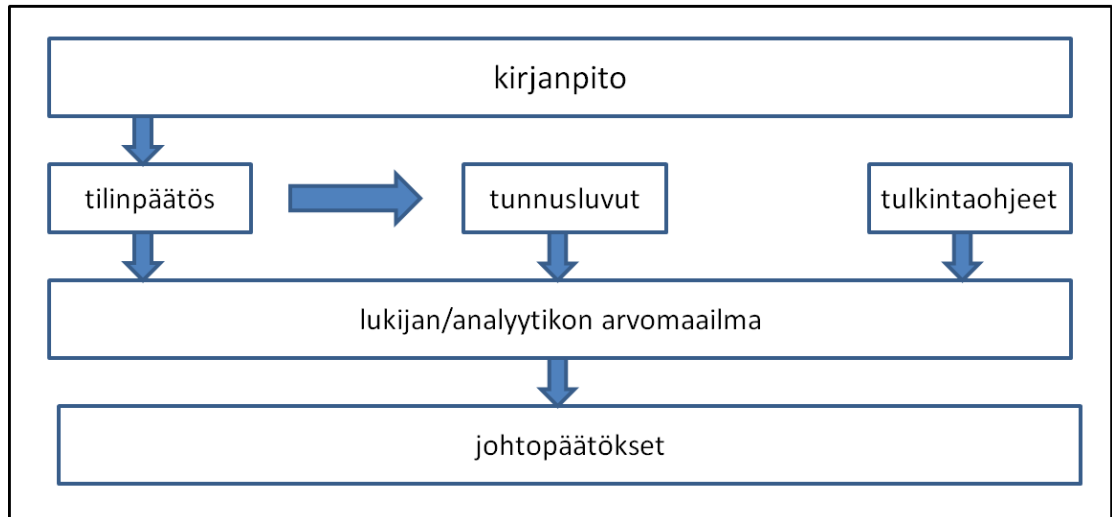
mahdollisimman hyvin. (Kallunki & Kytönen, 2002, 42; Niskanen & Niskanen 2003, 19.)

Vuoden 1997 lopussa annettujen uuden kirjanpitolain ja –asetuksen myötä suomalaisten yritysten tilinpäätösnormisto muutettiin Euroopan yhteisöjen tiilienpäättämissäntien mukaiseksi. Tilinpäätösnormisto on nyt ratkaisevasti tiukempi kuin vielä vuosikymmen sitten, ja siksi myös tilinpäätöksen oikaisutarve on olennaisesti vähentynyt. Vaikka yrityksillä on edelleen useissa tapauksissa mahdollisuus käyttää vaihtoehtoisia laskentamenetelmiä, eivät valintojen taloudelliset vaikutukset ole enää yhtä merkittäviä kuin vanhan lain aikana. (Niskanen & Niskanen 2004, 60).

Vuonna 2002 Yritystutkimusneuvottelukunta (nyk. Yritystutkimus ry.) julkaisi uuden kirjanpitolain mukaisen oppaan tilinpäätöksen oikaisujen suorittamisesta. (Niskanen & Niskanen 2003, 64.) Oppaassa esitetyt oikaisut ovat yhtäältä kannanottoja virallisen tilinpäätöksen eriin ja niiden arvostamiseen ja toisaalta erien uudelleen ryhmittelyä tilikauden tulosta, yrityksen taloudellista asemaa ja maksuvalmiutta määriteltäessä. Oppaassa esitetään suosituksena mallit oikaistulle tuloslaskelmalle ja taseelle, ja lisäksi siinä käydään läpi kannattavuuden, rahoituksen ja muita tunnuslukuja, joiden laskentakaavat perustuvat oikaistulle taseelle. (Niskanen & Niskanen 2004, 64).

Analyysin toisessa vaiheessa valitaan mittauskohteet ja niiden mukaiset analyysimenetelmät. Se mitä analyysillä halutaan mitata ja mitä menetelmiä olisi syytä käyttää, johtuvat analyysin suorittajasta ja sen käyttötarkoituksesta. (Niskanen & Niskanen 2004, 19)

Tilinpäätösanalyysin kolmannessa vaiheessa yritysten taloudellista menestystä tutkitaan erilaisten, kutakin tarkoitusta varten valittavien tekniikoiden ja vertailukohteiden avulla. (Niskanen & Niskanen 2004, 19.)

Kuva 5. Tilinpäätöksen lukeminen ja tulkinta (Salmi 2004, 89).

Tilinpäätöksen analyysi ei kuitenkaan pääty siihen, että laskelmat toteutetaan teknisesti, vaan tärkeämpää on arvioida lukuja ja näiden taustalla olevien syy – seuraussuhteiden selvittäminen. (Niskanen & Niskanen 2004, 21.) Yllä oleva kuva esittää Salmen näkemyksen tilinpäätöksen lukemisesta ja tulkinnasta.

4.2 Tilinpäätösanalyysin menetelmät

Yleisimmin käytettävät analyysimenetelmät voidaan luokitella prosenttilukumuotoisten tilinpäätösten laadintaan, trendianalyysiin, tunnuslukuanalyysiin ja kassavirta – analyysiin. (Niskanen & Niskanen 2003, 21.) Tässä työssä olen käyttänyt analyysimenetelminä tunnuslukuanalyysia, prosenttimuotoista tilinpäätöstä sekä trendianalyysia.

4.2.1 Tunnuslukuanalyysi

Yksittäiset rahamäärät sellaisinaan tuloslaskelman ja taseen riveillä eivät kerro paljoakaan yrityksen taloudellisista toimintaedellytyksistä. Tunnuslukujen avulla tilinpäätöksestä saatavaa informaatiota voidaan tiivistää yhteen lukuun.

Tunnuslukujen avulla yrityksen taloudellisia aikaansaannoksia voidaan tarkastella paremmin ja ne saadaan asetettua jonkinlaisiin kehyksiin. Tällöin saadaan vastauksia kysymyksiin, onko yrityksen saavutusten taso riittävä? Onko tapahtunut muutosta ja mihin suuntaan? Miltä yrityksen tavoitteet näyttävät suhteessa tunnuslukuihin? Miten tunnusluvut suhteuttavat yrityksen kilpailijoihin ja omaan toimialaan? (Salmi 2004, 90, 196.)

Tunnuslukuanalyysissa oikaistusta taseesta ja tuloslaskelmasta lasketaan tunnuslukuja, joista pyritään päättämään yrityksen taloudelliset toimintaedellytykset. Pääsuuntina talouden mittaamisessa ovat kannattavuus ja sen tuottama rahavirta sekä rahoitusasema (vakavaraisuus ja maksuvalmius). Yrityksen talouden terveyttä kuvaa myös kasvukyky. Kasvulla on suuri merkitys yrityksen arvonmäärityksessä, sillä se perustuu pääasiassa tulevaisuudessa saatavien rahavirtojen arviointiin. (Salmi 2004, 196.)

Tunnuslukuanalyysin onnistumiselle välttämättömiä perusedellytyksiä ovat useamman vuoden tarkastelujakso sekä yrityksen taloudellisen tilanteen suhteuttaminen vertailuaineistoon. Yrityksen tunnuslukuja tulisi tutkia aikasarjana. Suositeltavaa olisi, että analyysi kattaisi useamman vuoden, sillä yrityksen tilanne saattaa olla yhtenä vuonna täysin poikkeuksellinen, jolloin kuva yrityksen talouden tilanteesta ei ole todellinen.. Vasta 3 – 5 vuoden trendi saattaa antaa oikeasuuntaisen tuloksen. Yrityksen tilanne tulisi nähdä suhteellisena. Tunnusluvuilla ei ole olemassa ehdottomia absoluuttisia arvoja, joiden perusteella yritys voitaisiin tuomita hyväksi tai huonoksi. Vertaamalla yritystä sen kilpailijoihin tai toimialan mediaanilukuihin, voidaan nähdä yrityksen suhteelliset toimintaedellytykset siten, että tärkeimmät ulkopuoliset tekijät on eliminoitu. (Laitinen 1986, 13 – 15.)

Mikäli pyritään selvittämään yrityksen taloudellinen tilanne kokonaisuudessaan, on tunnuslukuanalyysissa kiinnitettävä huomiota kannattavuuteen, maksuvalmiuteen sekä vakavaraisuuteen. Kukin näistä toimintaedellytysten komponenteista on yritykselle elintärkeä, sillä yritys on yhtä vahva kuin sen

heikoin lenkki. Tunnuslukuanalyysin tärkeimpiä tehtäviä on tämän lenkin selvittäminen. (Laitinen 1986, 41.)

Tunnuslukuanalyysin lopputuloksena pitäisi syntyä kokonaiskuva yrityksen taloudellisista toimintaedellytyksistä suhteessa toimialaan ja keskeisiin kilpailijoihin. (Laitinen 1986, 57.)

4.2.2 Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös

Prosenttilukumuotoisessa tilinpäätöksessä tilinpäätöserät esitetään prosentteina jostakin vertailukohteesta. Tuloslaskelmassa vertailukohteena toimii liikevaihto ja taseessa puolestaan taseen loppusumma. Prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma kertoo esimerkiksi kulurakenteen kehittymisestä, kun taas prosenttilukumuotoinen tase soveltuu hyvin yrityksen omaisuus - ja rahoitusrakenteen muutosten tutkimiseen. (Niskanen & Niskanen 2004, 87 – 92.)

Prosenttilukumuotoiset tilinpäätökset helpottavat tilinpäätöksen erien keskinäistä vertailua huomattavasti. Prosenttilukuja on huomattavasti helpompi tarkastella kuin absoluuttisia lukuja. Prosenttilukumuotoisesta tilinpäätöksestä ei voi päätellä onko jokin erä pienentynyt tai kasvanut absoluuttisesti, mutta ne ovat erittäin käyttökelpoisia, kun halutaan selvittää, miten tuloslaskelman ja taseen keskinäiset suhteet ovat kehittyneet tarkastelujakson aikana. (Niskanen & Niskanen 2004, 87 – 90.)

Yritysten ollessa erikokoisia, saadaan tilinpäätökset vertailukelpoisiksi laatimalla prosenttilukumuotoiset tilinpäätökset. Näin prosenttilukumuotoinen tilinpäätös mahdollistaa vertailun yritysten välillä. Yritysten toimiessa samalla toimialalla, voidaan suhdelukujen avulla vertailla taloudellista menestymistä, kannattavuutta ja vakavaraisuutta korkoerojen häiritsemättä. (Niskanen & Niskanen 2004, 96.)

4.2.3 Trendianalyysi

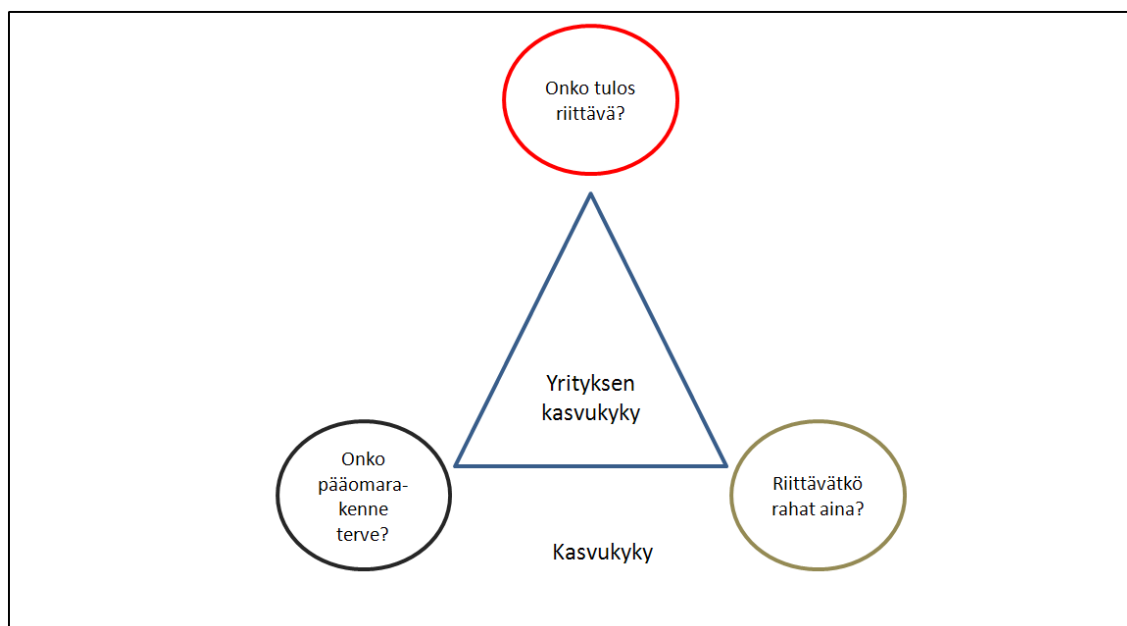
Trendianalyysi toimii tilinpäätöserien ajallisen kehityksen tarkastelumenetelmänä. Trendianalyysi toteutetaan laatimalla usealta vuodelta prosenttilukumuotoinen tilinpäätös erä kerrallaan siten, että kunkin erän varhaisimman vuoden arvoksi asetetaan 100. Perusarvo toimii vertailukohteena myöhempinä vuosina toteutuville arvoille. Laskemalla ja vertaamalla myöhempää arvoa perusarvoon, saadaan selville miten erän arvo muuttunut ja mihin suuntaan. (Niskanen & Niskanen 96.)

4.3 Keskeiset tunnusluvut

Tilinpäätös sisältää tietoa yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Tämä tieto yleensä tiivistetään tunnuslukujen muotoon. Tunnusluvut ovat hyvin käyttökelpoisia yrityksen taloudellisten toimintaedellytysten kuvaamisessa ja analysoinnissa. Ne ovat hyödyksi yrityksen historian kuvaamisessa sekä kehityslinjojen löytämisessä ja esittämisessä. Myös yritysten välinen vertailu helpottuu tunnuslukujen avulla. Tunnuslukuja käyttämällä kyetään huomioimaan vertailuja vaikeuttavia tekijöitä kuten mm. yritysten väliset kokoerot ja rahan arvossa tapahtuneet muutokset. (Kallunki & Kytönen 2002, 73; Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 196.)

Tunnuslukujen avulla kuvataan ja analysoidaan yrityksen taloutta ja taloudellisia toimintaedellytyksiä. Tunnusluvut ovat hyödyllisiä yritysten välisessä vertailussa, yrityksen historian kuvaamisessa sekä kehityslinjojen löytämisessä ja esittämisessä. Tunnuslukujen avulla voidaan ottaa huomioon tai eliminoida yritysten välisiä kokoeroja, rahan arvossa tapahtuneita muutoksia yms. vertailuja vaikeuttavia tekijöitä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 196.)

Tunnusluvut jaetaan taloudellisten toimintakyvyn osatekijöiden mukaisiin ryhmiin. Nämä kolme ryhmää ovat: kannattavuus (Eng. profitability), vakavaraisuus (solvency) ja maksuvalmius (liquidity). Omiksi ryhmikseen voidaan vielä erottaa kiertonopeustunnusluvut (turnover ratios) eli tehokkuutta mittaavat luvut. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 196; Niskanen & Niskanen 2003, 110.) Alla olevassa kuvassa Salmi esittää yrityksen taloudellisen tilan kokonaisuuden, joka koostuu edellä mainituista osatekijöistä.

Kuva 6. Yrityksen taloudellisen tilan kokonaisuus (Salmi 2000, 99).

Perinteisen tunnuslukuanalyysin avulla voidaan laskea monenlaisia tunnuslukuja, jotka kuvaavat tilinpäätöksen lukijan kannalta tärkeitä taloudellisia tekijöitä kuten esimerkiksi yrityksen kilpailuvoimaa, riskiä ja konkurssialttiutta. Tunnusluvut esitetään yleensä suhdelukumuotoisina, joka mahdollistaa vertailun eri -kokoisten yritysten ja eri vuosien välillä. Tunnusluvuissa suhteutetaan yksi tilinpäätöksen erä johonkin toiseen tilinpäätöserään kuten liikevaihtoon tai taseen loppusummaan. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 196; Niskanen & Niskanen 2003, 111.)

Tunnusluvun toimivuuteen vaikuttaa ensisijaisesti tilinpäätösaineiston luotettavuus. Tämän lisäksi tunnusluvun toimivuus riippuu kahdesta muusta tekijästä. Nämä tekijät ovat tunnusluvun validiteetti ja reliabiliteetti. Tunnusluku on validi, kun se mittaa sitä ominaisuutta, jota sen on tarkoitus mitata. Validi tunnusluku antaa harhattomia tuloksia. Validiteetin arvioimiseksi mittauksen kohde on aina määriteltävä tarkkaan. Tunnusluku on luotettava eli reliaabeli, kun se antaa ei – sattumanvaraisia mittaustuloksia. Reliaabelin tunnusluvun antamien mittaustulosten hajonta on pieni. Hyvän tunnusluvun oltava sekä reliaabeli että validi eli se mittaa ei – sattumanvaraisesti sitä mitä oli tarkoituskin. (Laitinen 1986, 15; Niskanen & Niskanen 2003, 111.)

Tunnusluvut toimivat lähinnä oireiden ilmaisijoina, sillä ne eivät anna käyttäjälleen vastausta, miksi tunnuslukuarvo on muuttunut ja mistä muutos johtuu. Usein perimmäisiin tunnusluvun muutoksiin ei saada selvyttä taseanalyysillä, vaan muutoksen syitä pitää hakea yrityksen sisältä ja sen liiketoimintaympäristöstä. Tämä johtuu siitä, että tilinpäätösanalyysi rajoittuu pääsääntöisesti yrityksen rahaprosessiin ja tunnusluvun muutokset löytyvät usein reaaliprosessin puolelta, esimerkiksi tuotannosta, markkinoinnista ja markkinoista. (Aho & Rantanen 1993, 60.)

Työhön valittiin monta tunnuslukua, jotta yritysten taloudellisesta tilanteesta saataisiin mahdollisimman kattava kuva.

4.3.1 Kannattavuus

Kannattavuus on jatkuvan liiketoiminnan perusedellytys. Kannattavuus kuvaa yrityksen liiketoiminnan taloudellista tulosta eli yrityksen kykyä tuottaa liiketoiminnallaan enemmän tuloja kuin tulojen hankkimiseksi on tarvinnut uhrata menoja. Investointien ajoittumiset ja suhdannevaihtelut vaikuttavat yrityksen tuloihin ja menoihin suuresti, joten kannattavuus määritellään yleensä

yrittäjien pitkän aikavälin tulontuottamiskyvyksi (Kallunki & Kytönen 2002, 74; Yritystutkimus ry 2011, 60.)

Kannattavuutta voidaan mitata absoluuttisesti tai suhteellisesti. Absoluuttista kannattavuutta mitataan yksinkertaisesti liiketoiminnan tuottojen ja kulujen erotuksena eli voittona (Yritystutkimus ry 2011, 60).

Absoluuttisen kannattavuuden mittareina voidaan käyttää esimerkiksi liikevoittoa tai nettotulosta. (Niskanen & Niskanen 2004, 112.)

Kannattavuutta mitataan tilinpäätösperusteisesti yleensä kahdella erityyppisellä suhteellisella mittareiden ryhmällä, voittoprosenteilla ja pääoman tuottoprosenteilla (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 216). Kannattavuuden suhteellisten mittareiden käyttö mahdollistaa erikokoisten yritysten vertailemisen sekä yksittäisen yrityksen kannattavuuskehityksen seuraamisen. (Niskanen & Niskanen 2004, 112.)

Työssäni esitän suhteellisia kannattavuusmittareita, joissa absoluuttinen kannattavuus jaetaan suhteuttavalla tilinpäätöserällä.

Käyttökate ei esitetä enää virallisen tuloslaskelman välituloksena. Oikaistun tuloslaskelman käyttökate saadaan, kun liiketulokseen lisätään sitä ennen tuloslaskelmassa olevat poistot ja arvonalennukset. (Yritystutkimus ry 2011, 60).

Käyttökate= Liiketulos + poistot ja arvonalentumiset

Käyttökateprosentti=
$$\frac{\text{Käyttökate}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

Käyttökateprosentti kertoo yrityksen liiketoiminnan tuloksen ennen poistoja ja rahoituseriä. Käyttökateprosenttia on mielekäästä verrata vain saman toimialan yritysten kesken. (Yritystutkimus ry 2011, 60 – 61).

Yritystutkimus ry:n (2011, 61.) mukaan useimmissa tapauksissa eri toimialojen käyttökateprosentit asettuvat seuraaviin vaihteluväleihin:

teollisuus	5-20 %
kauppa	2-10 %
palvelu	5-15 %

Liiketulos

Liiketulos on oikaistun tuloslaskelman välitulos, joka poikkeaa virallisen tuloslaskelman liikevoitosta (-tappiosta) analyysissa tehtyjen oikaisujen määrällä. Tällaisia oikaisuja voivat olla mm. laskennallinen palkkakorjaus ja liiketoiminnan muista tuotoista ja kuluista satunnaisiin eriin tehdyt siirrot. (Yritystutkimus ry 2011, 61).

Liiketulos kertoo tilinpäätöksen lukijalle, paljonko varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäljellä ennen rahoituskuluja ja veroja. (Niskanen & Niskanen 2004, 112.)

$$\text{Liiketulosprosentti} = \frac{\text{Liiketulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

Liiketulosprosentti lasketaan jakamalla liiketulos liiketoiminnan tuotoilla.

Tunnusluku soveltuu pääasiassa yksittäisen yrityksen kehityksen seurantaan, mutta sitä voidaan käyttää myös osittain toimialan sisäiseen vertailuun. (Salmi 2004, 127; Yritystutkimus ry 2011, 61.)

Liikevoittoprosentille Yritystutkimus ry antaa seuraavat ohjeelliset arvot:

- > 10 % hyvä
- 5-10 % tyydyttävä
- < 5 % heikko

$$\text{Tulosprosentti} = \frac{\text{Tulos}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

Tulosprosentti selvittää, kuinka monta prosenttia liikevaihdosta jää kaikkien kulujen vähentämisen jälkeen tuomaan tulosta. (Vilkkumaa 2010, 171).

Nettotulos

Nettotulos saadaan, kun liiketulokseen lisätään tuloslaskelman rahoitustuotot ja vähennetään rahoituskulut ja verot.

Nettotulos= Liiketulos + rahoitustuotot – rahoituskulut – verot

$$\text{Nettotulosprosentti} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

(Yritystutkimus ry 2011, 62).

Nettotulosprosentin avulla mitataan yrityksen toiminnan katetta, kun kaikki säännölliset tuotot ja kulut on otettu huomioon. (Kyllönen & Kallunki 2002, 79).

Yrityksen nettotuloksen tulee olla positiivinen, jotta sen liiketoimintaa voidaan pitää kannattavana. Pääomarakenteen vahvistamispyrkimykset ja voitonjakotavoitteet ovat mm. tekijöitä, jotka vaikuttavat yrityksen nettotuloksen riittävyyteen ja vaadittavaan vähimmäistasoon. (Yritystutkimus ry 2011, 62.)

Rahoitustulos

Lisäämällä nettotulokseen ennen liiketulosta vähennetyt poistot ja arvonalentumiset saadaan arvonalentumiset

Rahoitustulos= Nettotulos + poistot ja arvonalennukset

$$\text{Rahoitustulosprosentti} = \frac{\text{Rahoitustulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

Rahoitustuloksen tulee riittää lainojen lyhennyksiin, investointien omarahoitukseen, käyttöpääoman lisäykseen ja voitonjakoon omalle pääomalle, joten sen on ylitettävä nollataso lyhyelläkin aikavälillä. (Yritystutkimus ry 2011, 62).

$$\text{Kokonaispääoman tuotto prosentti} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12kk)}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin}} \times 100$$

Kokonaispääoman tuotto prosentti toimii kannattavuuden mittarina, johon eivät vaikuta yrityksen veronmaksupolitiikka tai yhtiömuodosta johtuva verotustekniikka. Sen avulla kyetään mittaamaan yrityksen kykyä tuottaa tulosta kaikelle yritystoimintaan sitoutuneelle pääomalle. Tunnusluku osoittautuu sijoitetun pääoman tuotto prosenttia käyttökelpoisemmaksi erityisesti tilanteissa, joissa jakoa korolliseen ja korottomaan pääomaan ei kyetä selvittämään. (Yritystutkimus ry. 2011 64.)

Yritystutkimus ry antaa kokonaispääoman tuotto prosentille seuraavat ohjeavot:

➤ 10 %	hyvä
5 – 10 %	tydyttävä
< 5 %	heikko

$$\text{Oman pääoman tuotto prosentti} = \frac{\text{Nettotulos (12 kk)}}{\text{Oikaistu oma pääoma keskimäärin tilikaudella}} \times 100$$

Yrityksen on kyettävä aikaansaamaan tuottoa vieraan pääoman lisäksi myös omalle pääomalle. Tunnusluvulla kuvataan kuinka hyvin yritys pystyy tyydyttämään omistajan tuotto vaatimuksen, johon oleellisesti vaikuttaa sijoitukseen liittyvä riski. Pääomaan ja sen tuottoon liittyvän suuremman riskin

vuoksi oman pääoman tuoton tulee olla korkeampi kuin koko sijoitetun pääoman tuotto. Oman pääoman tuotto on pääoman tuottoasteista altein mahdollisille arvonkorostusten aiheuttamille muutoksille. (Salmi 2004, 137 – 138; Yritystutkimus ry 2011, 65.)

Omalle pääoman tuottoasteille Salmi (2004, 138.) esittää seuraavanlaisia ohjearvoja:

➤ 20 %	hyvä
10 – 20 %	tydyttävä
➤ 10 %	heikko

$$\text{Sijoitetun pääoman tuottoaste} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}} \times 100$$

Salmi (2004, 135.) huomioi sijoitetun pääoman koostuvan kolmesta osasta:

- omasta pääomasta, jota on kaikki, mikä ei ole vierasta.
- korollisesta vieraasta pääomasta
- korottomasta vieraasta pääomasta.

Tällöin sijoitettu pääoma voidaan laskea kahdella tavalla:

= (korjattu) oma pääoma + korollinen vieras pääoma

= (korjatun) taseen loppusumma – koroton vieras pääoma (Salmi

2004,135).

Sijoitetun pääoman tuottoasteen avulla mitataan sitä tuottoa, joka on saatu yritykseen sijoitetulle, korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle.

Tunnusluku on yleisimmin käytetty yrityksen kannattavuuden

tilinpäätösperusteinen mittari. Tunnuslukua käyttämällä kyetään tarkastelemaan

sijoitetun pääoman tuottoa yhtäaikaaisesti sekä oman että vieraan pääoman sijoittajan näkökulmasta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 225; Yritystutkimus ry 2011, 65.)

Salmen (2004, 136.) mukaan sijoitetun pääoman tuottoprosentille, voidaan määritellä seuraavanlaiset ohjearvot:

hyvä	> 15 %
tydyttävä	5-15 %
heikko	< 5 %

4.3.2 Vakavaraisuus

Vakavaraisuus tunnetaan myös nimillä velkaisuus tai rahoitusrakenne. Vakavaraisuus on yrityksen ominaisuus, joka kertoo yrityksen kyvystä suoriutua pitkän aikavälin sitoumuksistaan. Sen tunnusluvuilla mitataan yleensä yrityksen pääomarakennetta eli oman ja vieraan pääoman suhdetta. Vakavaraisuudessa on kyse yrityksen rahoitusaseman terveydestä sekä rahoituksellisesta joustavuudesta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 253; Kallunki & Kytönen 2002, 80; Niskanen & Niskanen 2003, 130.)

Vakavaraisena pidetään yritystä, jolla vieraan pääoman osuus ei ole liian suuri, ja se kykenee suoriutumaan vaivatta vieraan pääoman korkomaksuista. Heikko vakavaraisuus tarkoittaa suurta vieraan pääoman määrää ja suuria korkomaksuja. Vakavaraisuus on erityisen tärkeää etenkin taloudellisesta huonoina aikoina, jolloin liiketoiminnan tuotot yleensä laskevat ja suuret korkomaksut voivat suistaa yrityksen rahoitukselliseen kriisiin, joka vaarantaa koko liiketoiminnan. Toisin sanoen, mitä alempi on yrityksen vakavaraisuus, sitä korkeampi on rahoituksen riski. Hyvä vakavaraisuus on myös tarpeen yrityksen hakiessa uutta vierasta pääomaa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 253; Kallunki & Kytönen 2002, 80; Niskanen & Niskanen 2003, 130.)

Tietyissä markkinatilanteissa hallitulla velkaantumisella on myös etuja. Vieraalla pääomalla on pienempi tuottovaatimus kuin omalla pääomalla, jota korkojen verovähennyskelpoisuus pienentää entisestään. Yrityksen velkaantumisasteen kasvaessa, kasvaa myös yrityksen odotettu osakekohtainen tuotto. Tätä kutsutaan velkaantumisen vipuvaikutukseksi. Nämä tilanteet tuovat omat ongelmansa vakavaraisuuden tunnuslukujen arviointiin. (Niskanen & Niskanen 2003, 130.)

$$\text{Omavaraisuusaste} = \frac{\text{Oikaistu oma pääoma}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma - saadut ennakot}} \times 100$$

Omavaraisuusasteen tunnusluku on hyödyllinen mitattaessa yrityksen vakavaraisuutta. Se kertoo mm., missä määrin yrityksen omaisuus on rahoitettu omalla pääomalla, mikä on yrityksen kyky sietää tappioita, ja miten yritys selviää pitkän aikavälin sitoumuksistaan? (Salmi 2004, 142; Yritystutkimus ry 2011, 65.)

Yritys, joka toimii hyvin vakaalla ja suhdanteista riippumattomalla toimialalla, tulee toimeen alemmalla omavaraisuusasteella kuin sellainen yritys, jonka tulos heittelee kovasti esimerkiksi suhdannevaihtelujen mukana. (Salmi 2004, 142).

Yritystutkimus ry (2011, 67) antaa omavaraisuusasteelle seuraavanlaiset ohjearvot:

yli 40 %	hyvä
20-40 %	tydyttävä
alle 20 %	heikko

$$\text{Suhteellinen velkaantuneisuus} = \frac{\text{Oikaistun taseen velat - saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 100$$

Suhteellinen velkaantuneisuus voidaan luotettavasti laskea myös oikaisemattomista tilinpäätöstiedoista.

Se on käyttökelpoinen vain saman toimialan yritysten väliseen vertailuun, mutta tunnusluku toimii tilanteissa joissa yrityksellä ei ole oma pääomaa tai sitä on hyvin vähän. Mikäli yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus on korkea, edellytetään yritykseltä myös hyvää liiketulosta, jotta se selviää vieraan pääoman velvoitteista. (Niskanen & Niskanen 2003, 132; Salmi 2004, 144 – 145; Yritystutkimus ry 2011, 67.)

Yritystutkimus ry (2011, 67) antaa tuotannollisille yrityksille seuraavat ohjeavot:

alle	40 %	hyvä
40 -	80 %	tydyttävä
yli	80 %	heikko

4.3.4 Maksuvalmius

Maksuvalmius eli likviditeetti tarkoittaa yrityksen kykyä selviytyä lyhyellä aikavälillä erääntyvistä maksuistaan. Yrityksen maksuvalmiuden ollessa riittävällä tasolla, yrityksellä on tarpeeksi nopeasti rahaksi muutettavaa omaisuutta, jolla hoitaa maksusitoumukset. Tällöin yritys pystyy sekä välttämään viivästyskorkojen maksamisen että hyödyntämään mahdolliset kassa – alennukset. Kassa – alennusten hyödyntämisen lisäksi merkkejä hyvästä maksuvalmiudesta antaa käyttämätön sekkililimiitti. Erääntyneet laskut, maksetut yliaikakorot ja kalliin lisärahoituksen käyttö viestii taas maksuvalmiuden heikosta tasosta. Erityisen kiinnostuneita maksuvalmiuden tunnusluvuista ovat velkojat ja tavarantoimittajat. (Kallunki & Kytönen 2002, 84; Yritystutkimus ry 2011, 71; Niskanen & Niskanen 2003, 117.)

Maksuvalmiutta voi olla luonteeltaan sekä dynaamista että staattista. Dynaaminen maksuvalmius mittaa tulo- ja meno-ohjelmien riittävyttä maksuvelvoitteiden hoitamiseen tilikauden aikana. Dynaamista maksuvalmiutta voidaan tarkastella kassavirtalaskelman avulla. Staattisessa näkökulmassa maksuvalmiutta tarkastellaan tietyllä hetkellä kuten tilinpäätöshetkellä ja verrataan nopeasti rahaksi muutettavan omaisuuden suhdetta lyhytaikaisiin velkoihin. (Yritystutkimus ry 2011, 71).

$$\text{Quick Ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus - osatuloutuksen saamiset}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma - lyhytaikaiset saadut ennakot}}$$

Quick ratio on lyhytaikaisen maksuvalmiuden mittari. Tunnusluvulla mitataan yrityksen kykyä selvitä lyhytaikaisista veloistaan rahoitusomaisuudellaan (lyhytaikaiset saamiset, rahoitusvarat). (Salmi 2004, 152; Yritystutkimus ry, 2011, 71.)

Tunnusluku on hyvin käyttökelpoinen, koska se on toimialasta riippumaton ja helposti selvitettävissä. (Vilkkumaa 2010, 49.)

Yritystutkimus ry (2011, 71.) antaa Quick ratiolle seuraavat ohjearvot:

yli	1	hyvä
0,5 -	1	tydyttävä
alle	0,5	heikko

Quick ratio – tunnusluku on current ratioa lyhytaikaisemman maksuvalmiuden mittari. Quick ratio mittaa yrityksen likviditeettiä ankarammin kuin current ratio. Siinä tunnusluvun osoittajasta on eliminoitu varastot, koska ne eivät välttämättä ole kovin nopeasti realisoitavissa. (Niskanen & Niskanen 2003, 120)

$$\text{Current Ratio} = \frac{\text{Vaihto - omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Current ratiossa tarkasteluväli on pidempi kuin Quick ratiossa, sillä siinä maksuvalmiuteen lasketaan mukaan vaihto – omaisuus. Ajatuksena on, että yrityksellä on mahdollista realisoida vaihto – omaisuus ja käyttää myynnistä saadut varat lyhytaikaisten velkojen maksuun. Tunnusluvun tulkinnassa on syytä huomioida vaihto – omaisuuden arvioimiseen liittyvä epävarmuus. (Vilkkumaa 2010, 50; Yritystutkimus ry 2011, 71.)

Current ratiolle Yritystutkimus ry (2011, 72.) antaa seuraavat ohjeavot:

yli	2	hyvä
1 -	2	tydyttävä
alle	1	heikko

Edellä esitetyt tunnusluvut ovat staattisen maksuvalmiuden lukuja eli ne mittaavat tilinpäätöshetken tilannetta. Tilikauden aikana maksuvalmius voi vaihdella suurestikin. (Yritystutkimus ry 2011, 72.)

Käyttöpääoma

Yrityksen liiketoiminnan pyörittämiseen tarvitaan pääomaa. Käyttöpääoma kertoo kuinka paljon yritys tarvitsee rahoitusta juoksevan liiketoimintansa käynnissä pitämiseen. Yritykselle on edullisin tilanne, jossa käyttöpääomaa tarvitaan vähän. Tällöin pääoman kustannukset ovat pienet ja yritys korjaa paremman pääoman tuoton. Myös yrityksen maksuvalmius sitä parempi, mitä vähemmän käyttöpääomaa vaaditaan. (Salmi 2004, 155 – 156; Yritystutkimus ry 2011, 68.) Käyttöpääoman tarve katetaan osittain lyhytaikaisella, osittain pitkäaikaisella vieraalla tai omalla pääomalla. (Yritystutkimus ry 2011, 68).

Yritystutkimus ry: n (2011, 68.) mukaan käyttöpääoma lasketaan seuraavasti:
+ Vaihto – omaisuus

$$\begin{aligned}
&+ \text{Myyntisaamiset} \\
&+ \text{Sisäiset myyntisaamiset} \\
&+ \text{Osatuloutuksen saamiset} \\
&- \text{Ostovelat} \\
&- \text{Sisäiset ostovelat} \\
&- \text{Saadut ennakot} \\
\hline
&= \text{Käyttöpääoma}
\end{aligned}$$

$$\text{Käyttöpääomaprocentti} = \frac{\text{Käyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 100$$

Käyttöpääomaprocentti kertoo juoksevan liiketoiminnan sitoman pääoman määrän suhteessa liikevaihtoon. Tällöin se on vertailukelpoinen eri vuosien ja eri yritysten välillä. (Salmi 2004, 158).

Toiminnan vaatiman käyttöpääoman suhde liikevaihtoon riippuu pitkälti yrityksen toimialasta. Käyttöpääomaprocentti antaa mm. ennusteita tehtäessä varsin hyvän kuvan niistä rahoitustarpeista, joita toiminnan laajentaminen aiheuttaa. (Yritystutkimus ry 2011, 69).

4.3.5 Tehokkuusluvut

Käyttöpääoman kiertolukuja käytetään usein maksuvalmiuden tunnuslukujen rinnalla, koska tulorahoituksen suuruus vaikuttaa maksuvalmiuden tasoon. Tulorahoituksen määrään vaikuttaa suoritteiden myynnistä saatujen tulojen ja tuotannontekijöiden ostamisesta aiheutuneiden menojen kertymisajat. Kiertoaikaluvut antavat informaatiota tulorahoituksen riittävydestä ja maksuvalmiudesta, mittaamalla missä ajassa yrityksen tulot ja menot kertyvät kassaan. (Kallunki & Kytönen 2002, 88.)

Kiertoaikatunnuslukuja kutsutaan myös niemellä tehokkuusluvut, sillä ne mahdollistavat yrityksen taloudellisuuden ja tehokkuuden tarkastelemisen. Yritys toimii tehokkaasti, kun se pystyy lyhentämään tulojen kertymisaikaa ja taas puolestaan kasvattamaan menojen kertymisaikaa. Kiertoaikatunnuslukujen vertailukohtina on syytä käyttää toimialan vastaavia tunnuslukuja, koska tunnuslukuihin vaikuttaa suuresti yritystoiminnan ja toimialan luonne. (Kallunki & Kytönen 2002, 88; Vilkkumaa 2010, 52.)

Myyntisaamisten

$$\text{kiertoaika, pv} = \frac{\text{Myyntisaamiset}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 365$$

Osa yrityksistä myy hyödykkeitään asiakkailleen luotolla, ja jossain tilanteissa luotolla myynti on jopa välttämätöntä. Tällöin yrityksiltä sitoutuu rahaa myyntisaamisiin. Tunnusluku kertoo, kauanko myyntitulot ovat saamisina ennen kuin ne kertyvät rahana yrityksen kassaan. Myyntisaamisten kiertoaikoihin saattaa vaikuttaa monet tekijät kuten mm. markkinatilanteen muuttuminen, asiakkaiden maksukyky, myyntiehtojen muutokset, rahoitustavat, jakelukanavat yms. Kiertoaikojen lyhentäminen parantaa yrityksen maksuvalmiutta. Myyntisaamisiin sitoutunut pääoma merkitsee rasitetta yrityksen kannattavuudelle ja siinä piilee myös luottotappionriski. Yritys voi lyhentää kiertoaikaa esimerkiksi tehostamalla perintää, lyhentämällä maksuaikaa ja myymällä saamia rahoitusyhtiöille. (Salmi 2004, 161; Vilkkumaa 2010, 52 – 53; Yritystutkimus ry 2011, 69.)

Ostovelkojen

$$\text{kiertoaika, pv} = \frac{(\text{Ostovelat} + \text{sisäiset ostovelat})}{\text{Ostot} + \text{ulkopuoliset palvelut (12 kk)}} \times 365$$

Ostovelat ovat hyödykkeen toimittajan antamaa maksuaikaa eli rahoitusta.

Ostovelkojen kiertoaika kertoo, kauanko yritys keskimäärin käyttää maksuaikaa

ostovelkojensa maksuun. Yritys käyttää tätä toimittajien tarjoamaa rahoitusta hyvin hyödyksi, kun ostovelat kiertävät hitaasti. Toisaalta pitkä kiertoaika voi viitata maksuvaikeuksiin. . (Salmi 2004, 162; Yritystutkimus ry 2011, 69.)

Kuten maksuvalmiustunnuslukuja yleensäkin, sekä myyntisaamisten että ostovelkojen kiertoikatunnuslukuja voidaan hyvin käyttää asiakkaiden ja toimittajien maksuvalmiuden ja jopa luottokelpoisuuden arviointiin. Jos tunnusluvut osoittavat heikkoa tasoa, kannattaa pohtia asiakkaalle annettavia maksuehtoja. (Vilkkumaa 2010, 54).

4.3.6 Toiminnan laajuus ja hallittu kasvu

Tavanomaisin yrityksen toiminnan volyymin mittari on liikevaihto. Kirjanpitoasetuksessa liikevaihto on määritelty bruttoperusteisesti, jotta luku olisi mahdollisimman vertailukelpoinen eri yritysten kesken. On selvää, että liikevaihdon merkitys ja sisältö on erilainen eri toimialoilla. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 201).

$$\text{Liikevaihdon muutosprosentti} = \frac{\text{Liikevaihdon muutos (12 kk)}}{\text{Liikevaihto edellisellä kaudella (12 kk)}} \times 100$$

Liikevaihdon muutosprosentti on yleisin kasvua kuvaava tunnusluku. Sitä käytetään mittaamaan yrityksen liikevaihdon kehitystä tilikauden aikana. Tunnuslukua tulee verrata toimialan yleiseen kehitykseen sekä merkittävien kilpailijoiden kehitykseen. Mikäli yritys on kasvattanut liikevaihtoaan enemmän kuin sen kilpailijat tai toimialalla yleensä, on se todennäköisesti kasvattanut markkinaosuuttaan ja parantanut kilpailuasemaansa. (Aho & Rantanen 1993, 60 – 61; Vilkkumaa 2010, 56 – 57.)

Materiaali – ja ainekulujen
sekä palvelujen osuus
liikevaihdosta =
$$\frac{\text{Materiaalit ja palvelut}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

Tunnusluku osoittaa kuinka suuri suhteellinen osuus liikevaihdosta menee suoraan tuotteiden ja palvelujen tekemisen kuluihin. Tämä osuus yrityksen liikevaihdosta ”valuu” suoraan ulos yrityksestä. Usein nämä kulut maksetaan vielä ns. lyhytvaikutteisista tuotannontekijöistä kuten raaka – aineista, tarvikkeista, puolivalmisteista, komponenteista sekä ulkoa ostetuista tuotteen ja palvelun tekemiseen liittyvästä toiminnasta. Tunnusluku antaa hyvän käsityksen yrityksen toimintarakenteen kehityksestä sekä hinnan oikeasta asettamisesta. (Vilkkumaa 2010, 59).

4.3.7 Tunnuslukujen vertailumenetelmät

Tunnuslukujen teknisen toteuttamisen jälkeen suoritetaan lukujen arviointi ja vertailu. Vertailun tarkoituksena on selvittää, voidaanko yksittäisen yrityksen yhden vuoden tunnuslukuja pitää huonoina, keskinkertaisina vai hyvinä. Mahdollisia vertailukohtia on monia. Yksi vaihtoehto on vertailla tunnuslukuja Yritystutkimus ry:n eri tunnusluville antamiin ohjearvoihin. Ohjearvoihin tulee suhtautua varauksella, sillä liiketoiminnan rakenne ja luonne vaikuttavat suuresti tunnuslukuihin. (Niskanen & Niskanen 2003, 111; Salmi 2004, 126 – 127.) Yrityksen sisäisessä vertailussa yksittäisen vuoden tunnuslukua vertaillaan saman yrityksen aiemmilta vuosilta laskettuihin lukuihin. Kyseessä on aikasarjavertailu, jossa seurataan yrityksen tunnuslukujen ajallista kehityssuuntaa sekä yksittäisiä tunnuslukuja suhteessa yrityksen pitkän aikavälin kehitykseen. (Niskanen & Niskanen 2004, 197.)

Yritysten välisessä vertailussa tarkasteltavan yrityksen tunnuslukuja vertaillaan muiden samalla toimialalla toimivien yksittäisten yritysten tunnuslukuihin (Niskanen & Niskanen 2003, 193 – 198.)

Toimiala – analyysit tehdään yksittäisiä yrityksiä koskevien analyysien yhdistelminä. Ne ovat käyttökelpoisia, kun esimerkiksi halutaan suhteuttaa yrityksen sijoitus – tai luottokelpoisuus yrityksen toimialaan. Tällainen vertailu antaa tehdä vain rajoitetun määrän johtopäätöksiä yrityksen toimintaedellytyksistä, koska monet toimialat toimivat kokonaisuudessaan hyvin tai huonosti. Yritys voi sijoittua hyvin huonolla toimialalla, mutta se ei välttämättä tarkoita, että se olisi hyvä. (Salmi 2004, 200.)

Toimialaraportit julkaistaan yleensä tunnusluvuittain. Toimialan tunnusluvuista kerrotaan mediaani – sekä ylä – ja alakvarttiluvut. Näin yritykset laitetaan paremmuusjärjestykseen. Mediaani on keskimmäisen yrityksen saama tunnusluku. Mediaaniluku jakaa otosjoukon kahteen yhtä suureen osaan. Otoksessa on yhtä monta yritystä, jotka ovat mediaaniyritystä huonompia tai parempia. Jakamalla otosjoukko neljään yhteen suureen osaan, saadaan kvarttiileita. Toimialan parhaaseen neljännekseen kuuluvat yritykset muodostavat ensimmäisen kvarttilin. Toimialan huonoimpaan neljännekseen kuuluvat yritykset muodostavat taas alimmaisesta kvarttilin. (Salmi 2004, 200.)

Työssäni vertaan tarkasteltavien yritysten tunnuslukuarvoja Yritystutkimus ry:n antamiin ohjearvoihin. Käytän myös aikasarjavertailua eli yrityksen sisäistä vertailua. Vertailen myös yritysten tunnuslukuja keskenään. Toimialavertailussa huomioin toimialatilaston ilmoittamat tunnuslukuarvot vertailukohteina. Tilasto on peräisin Finnveran toimiala on – linepalvelusta.

5. KILPAILIJOIDEN TILINPÄÄTÖSANALYYSIT

5.1 Opinnäytetyön toteuttaminen

Työ toteutettiin laadullisena tapaustutkimuksena. Eskolan ja Suorannan (2001, 18 – 20) mukaan kvalitatiivinen tutkimus aloitetaan kysymyksen asettelulla, mutta varsinaisia alkuhypooteeseja tutkimuksessa ei useinkaan ole.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimuskohteena on yleensä pieni määrä tapauksia, jotka pyritään analysoimaan perusteellisesti. Koskinen, Alasuutari ja Peltonen (2005, 16) korostavat liiketaloustieteissä laadullisen tutkimusotteen tavoitetta yrityksen toiminnan ymmärtämisen lisäämiseksi, erittelemällä laadullista aineistoa.

Tilinpäätösanalyysin toteuttaminen alkoi yritysten tilinpäätösinformaation tilaamisella Kaupparekisteristä. Tilinpäätösaineistot sisälsivät pääasiassa viralliset tuloslaskelmat ja taseet. Useamman vuoden tilinpäätösaineistoista puuttuivat sekä liitetiedot että toimintakertomukset. Tämä vaikeutti huomattavasti erityisesti tuloslaskelmien ja taseiden oikaisemista.

Tuloslaskelmat ja taseet oikaistiin mahdollisuuksien mukaan, sillä työ toteutettiin ulkopuolisen analysoijan asemasta. Tunnuslukujen laskemista seurasi näiden vertailu Yritystutkimus ry:n ohjelukupuihin sekä toimialatilastoon. Tieliikenteen tavarankuljetuksen toimialan tunnusluvut saatiin Finnveran toimiala on – linepalvelusta. Finnvera on kerännyt asiakaskuntansa tilinpäätöstiedoista tilastoja, ja muodostanut näistä toimialatilaston. Finnveran toimialatilaston mukaan suomalainen kuljetusyritys työllistää keskimäärin neljä työntekijää, ja sen liikevaihto vuosittain liikkuu 300 000 – 400 000 euron välillä. Työssä tarkasteltavat yritykset ovat huomattavasti Finnveran toimialatilaston yrityksiä suurempia, erityisesti liikevaihdoltaan. Tämä näkyy työssä suhteuttamisongelmana Finnveran tilastoon. Toimialatilasto toimiikin työssä suuntaa antavana vertailukohtana. Laskujen teknisen toteuttamisen jälkeen yritysten tunnusluvut analysoitiin sekä tilastollisesti että graafisesti. Näiden perusteella yritysten taloudellisista tilanteista tehtiin johtopäätökset.

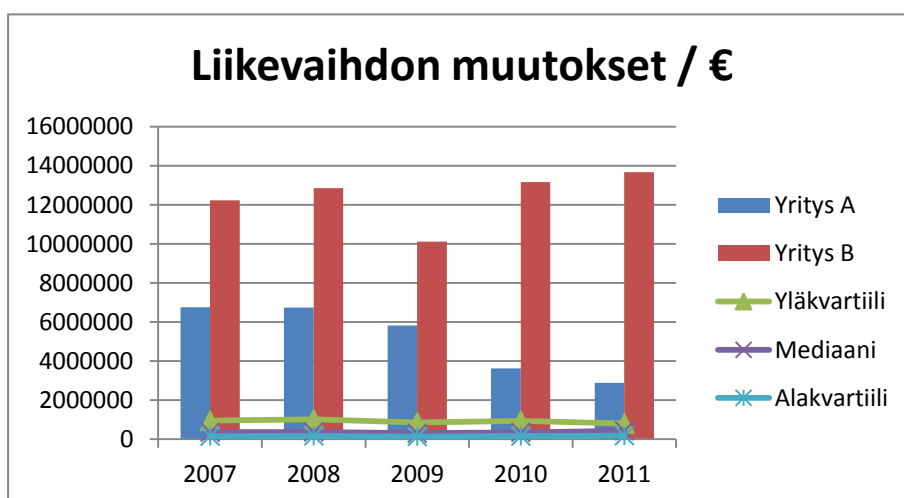
5.2 Tunnusluvut

5.2.1 Toiminnan laajuus

Taulukossa yksi ja kuvassa seitsemän tarkastellaan yritysten liikevaihdon muutoksia. Yritys A ja Yritys B ovat liikevaihdoltaan huomattavasti suurempia yrityksiä kuin Finnveran asiakaskunnan yritykset, joten suhteuttaminen tähän tilastoon on vaikeaa.

Taulukko 1. Liikevaihdon muutokset vuosina 2007 - 2011 /€.

Liikevaih. Muut. / €	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	6754 831,42	6733 939,40	5823 397,44	3622 760,67	2885 631,64
Yritys B	12227 001,00	12845 673,00	10111 600,00	13156 831,00	13671 758,00
Yläkvartiili	947 000,00	1012 000,00	855 000,00	938 000,00	800 000,00
Mediaani	355 000,00	367 000,00	307 000,00	351 000,00	433 000,00
Alakvartiili	156 000,00	170 000,00	137 000,00	159 000,00	180 000,00

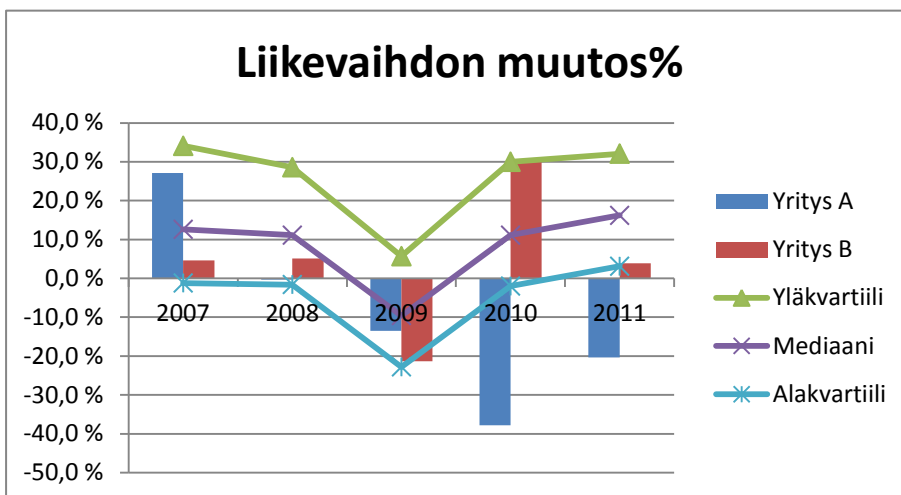

Kuva 7. Liikevaihdon muutokset / €

Yritys A:n liikevaihto on supistunut vuoden 2008 jälkeen huomattavasti. Yritys B:n liikevaihto laski 2.7 miljoonalla eurolla vuonna 2009. Yritys B on kuitenkin kääntänyt liikevaihdon huomattavaan kasvuun vuoden 2010 aikana. Liikevaihto kasvoi reilulla kolmella miljoonalla eurolla, ja ohitti suuruudellaan vuoden 2007 lähtötilanteen.

Taulukko 2. Liikevaihdon muutosprosentti vuosina 2007 - 2011.

Liikevaihdon m.%	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	27,2 %	-0,3 %	-13,5 %	-37,8 %	-20,4 %
Yritys B	4,6 %	5,1 %	-21,3 %	30,1 %	3,9 %
Yläkvartiili	34,1 %	28,6 %	5,7 %	30,0 %	32,1 %
Mediaani	12,6 %	11,1 %	-9,6 %	11,1 %	16,2 %
Alakvartiili	-1,2 %	-1,6 %	-22,8 %	-2,0 %	3,1 %

Kuva 8. Liikevaihdon muutosprosentti vuosina 2007 - 2011

Liikevaihdon muutosprosenttia tarkastellaan taulukossa kaksi ja kuvassa kahdeksan. Liikevaihdon muutosprosentille ei ole olemassa ohjeellisia normiarvoja, vaan sitä tulee verrata toimialan kehitykseen. Minimim tunnusluvulle asettaa vuotuinen inflaatio. Vuoden 2007 liikevaihto on suhteutettu vuoden 2006 liikevaihtoon.

Yritys A:n liikevaihto on supistunut rajusti tarkasteltavina vuosina. Yrityksen alamäki alkoi vuonna 2009, jolloin maailmanlaajuisen taantuman vaikutukset konkretisoituvat myös Suomeen. Vuosi 2010 on ollut yritykselle erityisen huono. Liikevaihto on supistunut lähes 38 prosentilla edellisvuoteen. Yrityksen henkilöstökulut ovat kasvaneet koko tarkastelujakson aikana huomattavasti samalla kun liikevaihto on pienentynyt. Vuonna 2011 Yritys A:n liikevaihto oli enää 42 prosenttia vuoden 2007 liikevaihdosta.

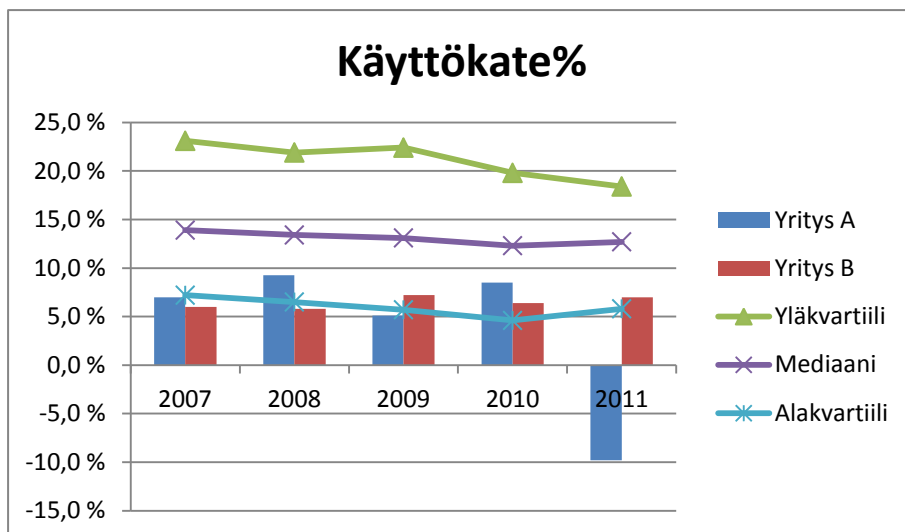
Myös Yritys B:n liikevaihto on supistunut vuonna 2009 huomattavasti. Liikevaihto supistui reilulla 21 prosentilla edellisvuoteen. Vuosi 2010 on ollut yritykselle kasvun vuosi. Se on kasvattanut liikevaihtoaan 30 prosentilla edellisvuoteen ja kasvu on jatkunut myös vuonna 2011. Yritys B on pystynyt selviytymään vuoden 2009 notkahduksesta ja saanut aikaan huomattavaa kasvua. Liikevaihto vuonna 2011 on 12 prosenttia suurempi kuin 2007.

5.2.2 Kannattavuus

Käyttökateprosentin vertailukelpoisuutta hankaloittaa, se että yritykset voivat omistaa tuotantovälineensä tai ne ovat voineet vuokrata ne kokonaan tai osittain. Yrityksen omistaessa tuotantovälineet, sille koituvat kulut näkyvät tuloslaskelmassa poistoina käyttökateen jälkeen. Yrityksen vuokratessa tuotantovälineet, vuokratulot sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin, jotka ovat tuloslaskelmassa ennen käyttökateä. Alla olevissa taulukossa ja kuvassa esitetään Yritys A:n ja Yritys B:n käyttökateprosentti.

Taulukko 3. Käyttökateprosentti vuosina 2007 – 2011.

Käyttökate%	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	7,0 %	9,3 %	5,1 %	8,5 %	-9,8 %
Yritys B	6,0 %	5,8 %	7,2 %	6,4 %	7,0 %
Yläkvartiili	23,1 %	21,9 %	22,4 %	19,8 %	18,4 %
Mediaani	13,9 %	13,4 %	13,1 %	12,3 %	12,7 %
Alakvartiili	7,2 %	6,5 %	5,7 %	4,6 %	5,8 %

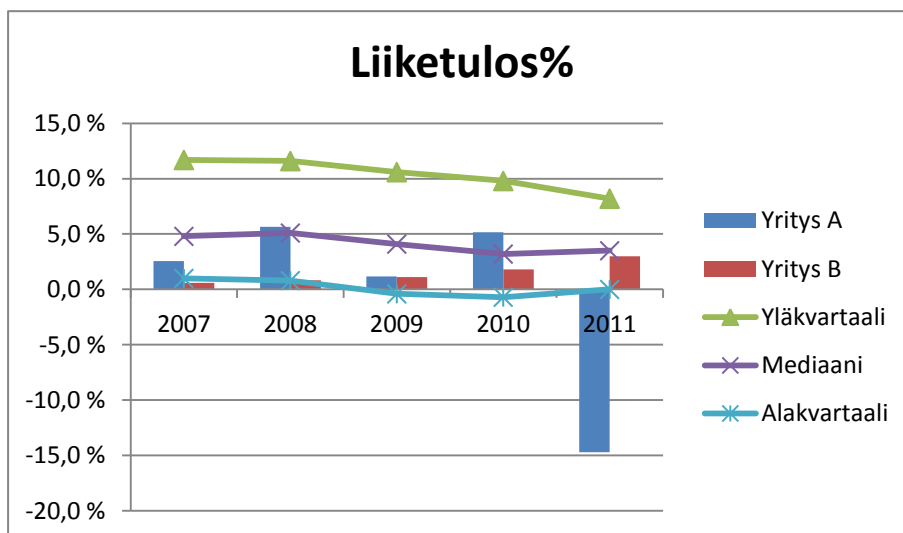
Kuva 9. Käyttökateprosentti vuosina 2007 - 2011.

Yritys A:n käyttökateprosentti on vuosien 2007 – 2010 aikana vaihdellut 5,1 prosentista 9,3 prosenttiin. Parhaimmillaan yrityksen käyttökateprosentti on ollut vuosina 2008 ja 2009, jolloin yrityksen tunnusluku on ylittänyt alakvartiilin muutamilla prosenteilla. Yrityksen tunnusluku ei ole tarkastelujakson aikana ylittänyt mediaanilukujen tasalle. Yrityksen henkilöstökulut ovat kasvaneet huomasti tarkastelujakson aikana. Vuosi 2011 on ollut yritykselle todella huono. Yrityksen käyttökateprosentti on -9,8 prosenttia. Negatiivinen tunnusluku kertoo yrityksen ongelmista rahoittaa toimintaansa. Yrityksellä on vaikeuksia suoriutua velanhoitokustannuksista. Mahdollisuuksia investointeihin tai toimintansa kasvattamiseen sillä ei ole tunnusluvun perusteella.

Yritys B:n tunnusluku on ollut melko tasainen tarkastelujakson aikana. Se on vaihdellut n. kuudesta prosentista reiluun seitsemään prosenttiin. Tunnusluku myötäilee toimialan alakvartiiliyritysten tunnuslukuja. Yritys kykenee suoriutumaan velanhoitokustannuksistaan tunnusluvun perusteella.

Taulukko 4. Liiketulosprosentti vuosina 2007 - 2011

Liiketulos%	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	2,6 %	5,6 %	1,2 %	5,2 %	-14,7 %
Yritys B	0,6 %	0,8 %	1,1 %	1,8 %	3,0 %
Yläkvartaali	11,7 %	11,6 %	10,6 %	9,8 %	8,2 %
Mediaani	4,8 %	5,1 %	4,1 %	3,2 %	3,5 %
Alakvartaali	1,0 %	0,8 %	-0,4 %	-0,7 %	0,0 %

Kuva 10. Liiketulosprosentti vuosina 2007 - 2011.

Liiketulosprosentin avulla saman toimialan yritysten operatiivista kannattavuutta voidaan vertailla hyvin. Liiketulosprosentissa ei oteta mukaan rahoituskuluja, joten se asettaa velkaisen ja velattoman yrityksen samalle tasolle. Taulukossa neljä ja kuvassa kymmenen käsitellään yritysten liiketulosprosenttia.

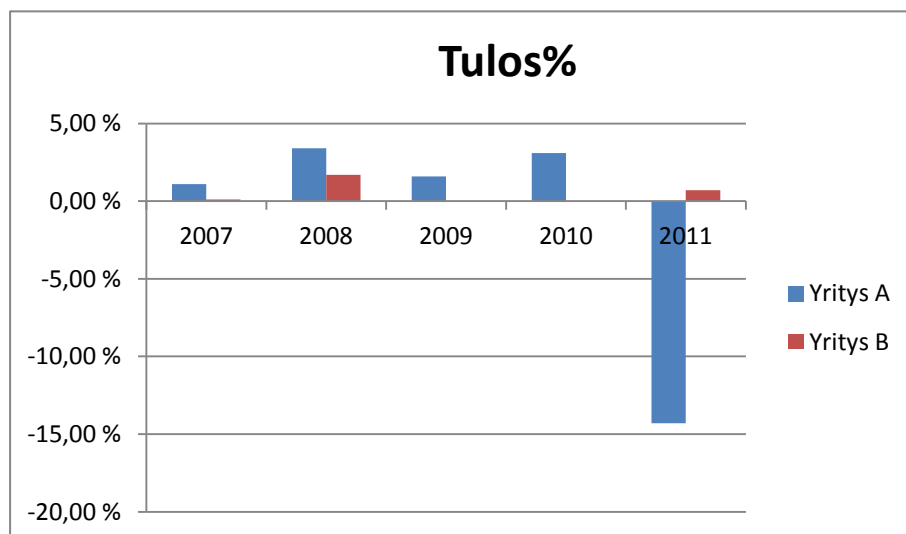
Yritys A:n tunnusluku vaihtelee tarkastelujakson aikana 5,6 prosentista -14,7 prosenttiin, kuten yllä oleva taulukko ja kuva osoittavat. Vuonna 2008 yrityksen tunnusluku on ollut mediaaniyritysten tasolla eli tyydyttävällä tasolla. Vuoden 2009 aikana on tapahtunut notkahdus, ja tunnusluku on tippunut 1,2 prosenttiin eli heikolle tasolle. Vuosi 2010 on ollut yrityksen liiketulosta tarkastellen kohtuullinen, sillä tunnusluku on noussut taas toimialan mediaaniyritysten joukkoon. Vuonna 2011 on tapahtunut jyrkkä lasku. Tunnusluku on tippunut -14,7 prosenttiin, mikä kertoo yrityksen liiketoiminnan operatiivisista

vaikeuksista. Vuoden 2011 tunnusluvun perusteella yrityksellä on vaikeuksia suoriutua esimerkiksi rahoituskuluistaan.

Yritys B:n kannattavuus on tunnusluvun perusteella kasvanut tarkastelujakson aikana. Yritys on pystynyt parantamaan kannattavuuttaan myös toimialalle vaikeina aikoina, ja vuonna 2011 yrityksen tunnusluku lähentelee jo toimialan mediaaniyritysten joukkoa. Yrityksen tunnusluku sijoittuu toimialavertailussa ja Yritystutkimus ry:n ohjearvojen mukaan vielä heikolle tasolle, mutta on se on parantunut vuosi vuodelta.

Taulukko 5. Tulosprosentti vuosina 2007 - 2011.

Tulos%	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	1,10 %	3,40 %	1,60 %	3,10 %	-14,30 %
Yritys B	0,10 %	1,70 %	0,00 %	0,00 %	0,70 %

Kuva 11. Tulosprosentti vuosina 2007 - 2011.

Finnveran toimialatilastossa ei ole huomioitu tulosprosenttia, joten yritysten tunnuslukuja verrataan toisiinsa. Tunnusluvut esitetään taulukossa viisi ja kuvassa 11.

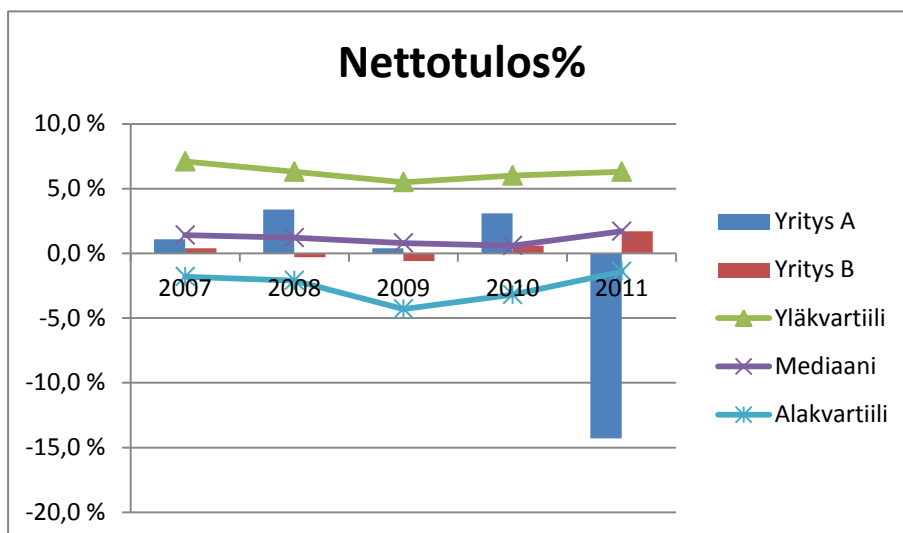
Yritys A:n tulosprosentti on ollut parhaimmillaan vuonna 2008 3,4 prosenttia. Vuonna 2009 yrityksen tulosprosentti on laskenut 1,6 prosenttiin, mutta yritys on

kasvattanut tulostaan vuonna 2010 3,1 prosenttiin. Yritys on kyennyt kasvattamaan kassaansa sekä jakamaan osinkoja näiden vuosien aikana. Vuonna 2011 yrityksen tunnusluku on romahtanut -14,3 prosenttiin. Yritys on tehnyt kyseisenä vuonna 413110,5 euron tappion.

Yritys B:n tulosprosentti on parhaimmillaan vuonna 2007, jolloin se on 1,7 prosenttia. Muina vuosina se on alle yhden prosentin. Yritys on tehnyt vuosina 2010 ja 2011 poistoeron muutoksia, joilla se on pienentänyt tilikauden tuloksensa määrää.

Taulukko 6. Nettotulosprosentti vuosina 2007 - 2011.

Nettotulos%	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	1,1 %	3,4 %	0,4 %	3,1 %	-14,3 %
Yritys B	0,4 %	-0,3 %	-0,6 %	0,6 %	1,7 %
Yläkvartiili	7,1 %	6,3 %	5,5 %	6,0 %	6,3 %
Mediaani	1,4 %	1,2 %	0,8 %	0,6 %	1,7 %
Alakvartiili	-1,8 %	-2,1 %	-4,3 %	-3,2 %	-1,4 %

Kuva 12. Nettotulosprosentti vuosina 2007 - 2011.

Nettotulosprosentille ei Yritystutkimus ry ole antanut ohjearvoa, sillä luku pitkälle yrityskohtainen. Se riippuu paljolti yrityksen kilpailustrategiasta,

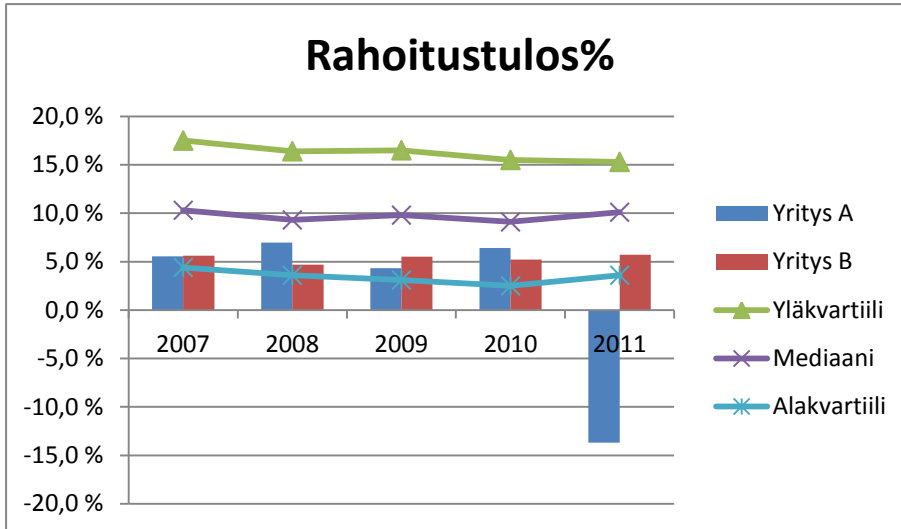
pääomarakenteesta ja toimialasta. Yrityksen voitonjakotavoitteet vaikuttavat myös nettotuloksen riittävyteen.

Yritys A:n nettotulosprosentti on ollut vuosien 2007 – 2010 välisenä aikana positiivinen, kuten yllä olevat taulukko ja kuva osoittavat. Parhaimmillaan se on ollut vuonna 2008, jolloin se oli 3,4 prosenttia. Tällöin yrityksen nettotulosprosentti on ollut toimialan mediaaniyritysten yläpäässä. Yritys on näinä vuosina suoriutunut varsinaisella liiketoiminnallaan lainojen korkokuluista sekä käyttöpääoman että investointien omarahoituksesta. Se on pystynyt kerryttämään jakokelpoista vapaata omaa pääomaa sekä jakamaan osinkoja, niin halutessaan. Vuonna 2011 tunnusluku tippui -14,3 prosenttiin, joka kertoo yrityksen vaikeuksista suoriutua velvoitteistaan. Tilikauden tappio on pienentänyt yrityksen voitonjakokelpoista pääomaa huomattavasti.

Yritys B:n tunnusluku on ollut vuosien 2007 – 2009 toimiala alakvartiilissa. Vuosina 2008 ja 2009 tunnusluku on ollut negatiivinen, jolloin yritys ei ole kyennyt selviytymään velvoitteistaan varsinaisen liiketoiminnan avulla. Yritys on käyttänyt poistoeron muutosta sekä satunnaisia eriä saadakseen tilikauden tuloksen positiiviseksi. Vuosien 2010 ja 2011 liiketoiminta on nostanut yrityksen toimialan mediaaniyritysten joukkoon. Tänä aikana yritys on kyennyt kerryttämään voitonjakokelpoista vapaata omaa pääomaa.

Taulukko 7. Rahoitustulosprosentti vuosina 2007 - 2011.

Rahoitustulos%	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	5,6 %	7,0 %	4,3 %	6,4 %	-13,7 %
Yritys B	5,6 %	4,7 %	5,5 %	5,2 %	5,7 %
Yläkvartiili	17,5 %	16,4 %	16,5 %	15,5 %	15,3 %
Mediaani	10,3 %	9,3 %	9,8 %	9,1 %	10,1 %
Alakvartiili	4,4 %	3,6 %	3,1 %	2,5 %	3,6 %

Kuva 13. Rahoitustulosprosentti vuosina 2007 - 2011

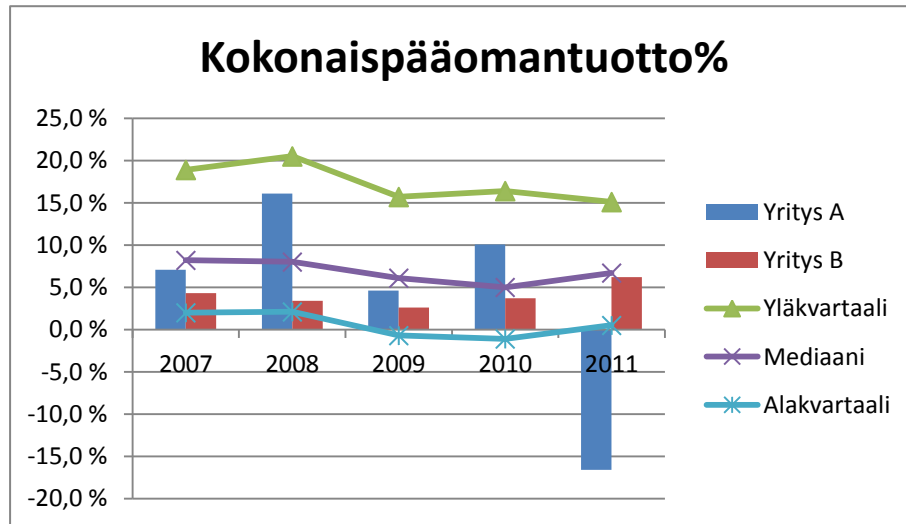
Rahoitustulosprosentti on vahvasti riippuvainen toimialasta, joten Yritystutkimus ry ei ole antanut sille ohjearvoa.

Taulukko seitsemän ja kuva kolmetoista osoittavat Yritys A:n rahoitustuloksen olleen vuosina 2007 – 2010 positiivinen. Tunnusluku on vaihdellut neljästä seitsemään prosenttiin. Parhaimmillaan se on ollut vuonna 2008. Yritys on kyennyt suoriutumaan tulorahoituksellaan juoksevista velanhoitokuluista sekä käyttöpääoman lisäyksestä. Yritys on sijoittunut näinä vuosina toimialan alakvartiiliin. Vuonna 2011 tunnusluku on negatiivinen. Yrityksellä ei ole riittänyt tulorahoitusta velkojen lyhentämiseen saatikka voitonjakoon. Se on joutunut rahoittamaan juoksevia velanhoitokulujaan purkamalla likviditeettiään sekä ottamalla lisää velkaa.

Yritys B:n tunnusluku on positiivinen koko tarkastelujakson aikana, ja se ei ole vaihdellut suuremmin. Toimialaan vertailtuna yrityksen tunnusluku sijoittuu kaikkina vuosina alakvartiiliin. Yrityksen tulorahoitus on korkeimmillaan vuonna 2011 ollen 5,7 prosenttia. Liiketoiminnan kestävä kehitys vaatii tulorahoituksen riittävyttä kattamaan velanhoitokustannukset, ja tähän Yritys B on kyennyt.

Taulukko 8. Kokonaispääoman tuottoprosentti vuosina 2007 - 2011.

Kokonaispo.%	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	7,1 %	16,1 %	4,6 %	10,1 %	-16,6 %
Yritys B	4,3 %	3,4 %	2,6 %	3,7 %	6,2 %
Yläkvartaali	18,9 %	20,5 %	15,7 %	16,4 %	15,1 %
Mediaani	8,2 %	8,0 %	6,1 %	5,0 %	6,7 %
Alakvartaali	2,0 %	2,1 %	-0,7 %	-1,1 %	0,5 %

Kuva 14. Kokonaispääoman tuottoprosentti vuosina 2007 - 2011.

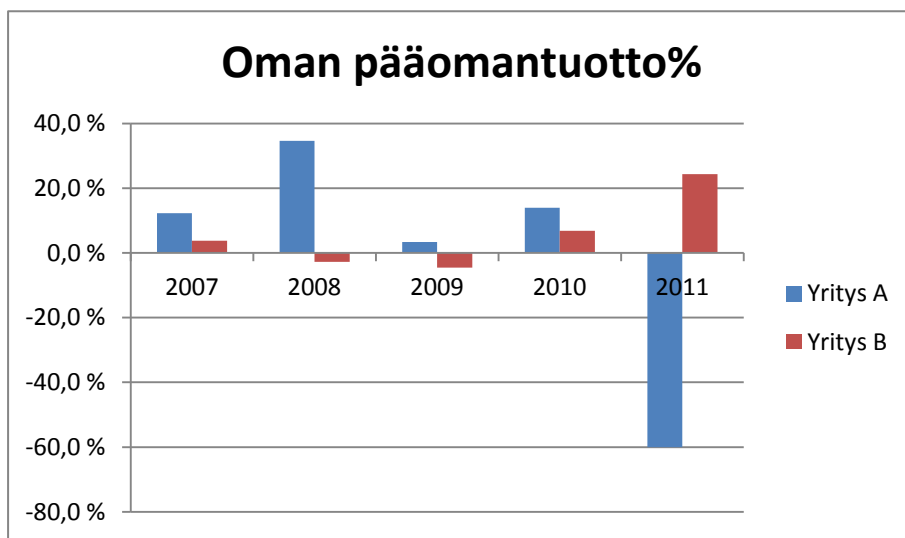
Yllä olevassa taulukossa ja kuvassa vertaillaan yritysten kokonaispääoman tuottoprosenttia. Yritys A:n tunnusluku on ylittänyt toimialan mediaaniluvun vuosina 2008 ja 2010. Yrityksen tunnusluku on kasvanut vuodesta 2007 vuoteen 2008 yhdeksällä prosentilla, jolloin se oli korkeimmillaan kuudessatoista prosentissa. Vuonna 2009 on tapahtunut jyrkkä lasku, jonka yritys on kääntänyt nousuun vuonna 2010. Yritystutkimus ry:n ohjearvoihin verrattuna Yritys A:n tunnusluku on ollut hyvä vuosina 2008 ja 2010. Vuosi 2011 on ollut yrityksen kokonaispääoman tuoton kannalta todella huono. Se ei ole saanut aikaiseksi tuottoa sen sitomille resursseille eli yritys ei ole kyennyt huolehtimaan käytössä olevasta kokonaispääomasta.

Yritys B:n tunnusluku on ollut alimmillaan vuonna 2009, jolloin se on ollut 2,6 prosenttia. Vuonna 2011 se on korkeimmillaan 6,2 prosentissa, ja lähentelee toimialan mediaanilukua. Yritystutkimus ry:n ohjearvoihin vertailtuna yrityksen

tunnusluku on viimeisenä vuonna noussut heikolta tyydyttävälle tasolle. Tämänkin tunnusluvun mukaan yrityksen kannattavuus on nousussa. Se on onnistunut luomaan lisäarvoa kuluttamilleen tuotannon tekijöilleen.

Taulukko 9. Oman pääoman tuottoprosentti vuosina 2007 - 2011.

Oman pääomantuotto%	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	12,3 %	34,7 %	3,3 %	14,0 %	-60,0 %
Yritys B	3,7 %	-2,8 %	-4,6 %	6,8 %	24,3 %

Kuva 15. Oman pääoman tuottoprosentti vuosina 2007 - 2011.

Oman pääoman tuottoprosentti on vahvasti riippuvainen omistajien tuottovaatimuksista. Yritystutkimus ry ei ole esittänyt tunnusluvulle ohjearvoja. Myöskään Finnvera ei ole laskenut asiakaskuntansa tunnuslukua. Yritykselle on tärkeää aikaansaada tuottoa vieraan pääoman lisäksi myös omalle pääomalle.

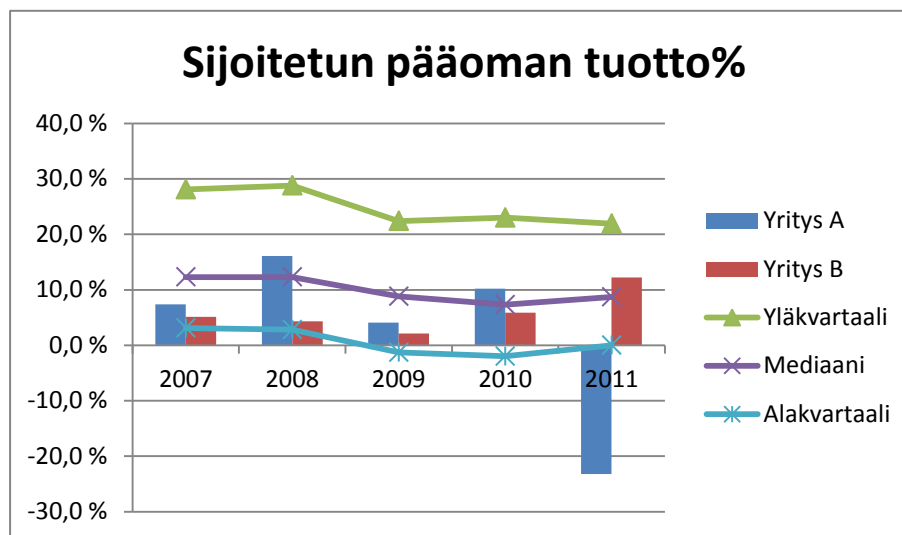
Yritys A:n oman pääoman tuottoprosentti on vaihdellut tarkastelujakson aikana suuresti. Parhaimmillaan se on ollut vuonna 2008, jolloin se on ollut lähes 35:ssä prosentissa. Vuonna 2009 yrityksen tunnusluku on tippunut yli 31 prosenttia. Yritys on saanut luvun nousuun vuonna 2010, kunnes se on romahtanut vuonna 2011, kuten yllä olevat taulukko ja kuva osoittavat. Yritys on vuosina 2007 – 2010 kyennyt aikaansaamaan tuottoa omistajien

pääomasijoituksille. Erityisesti vuonna 2009 yritys on onnistunut siinä hyvin. Vuonna 2011 tunnusluku on romahtanut. Yritys ei ole kyennyt aikaansaamaan tuottoa yrityksen omalle pääomalle, vaan luku on painunut negatiiviseksi. Yritys ei ole tyydyttänyt omistajien tuottovaatimuksia. Yrityksen kokema tilikauden tappio on pienentänyt yrityksen omaa pääomaa huomattavasti.

Yritys B:n tunnusluku on noussut tarkastelujakson aikana. Vuosina 2008 ja 2009 yrityksen tunnusluku on ollut negatiivinen, mutta yritys on kääntänyt luvun nousuun vuonna 2010. Vuosi 2011 on ollut yritykselle hyvä, ja tuottoprosentti on noussut yli 24 prosenttiin. Yritys on pystynyt muutaman negatiivisen tilikauden jälkeen kyennyt huolehtimaan omistajien pääomasijoituksista, ja tuottamaan voittoa omalle pääomalle.

Taulukko 10. Sijoitetun pääoman tuottoprosentti vuosina 2007 - 2011.

Sijoitetun po. %	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	7,4 %	16,1 %	4,1 %	10,2 %	-23,2 %
Yritys B	5,1 %	4,3 %	2,1 %	5,9 %	12,2 %
Yläkvartaali	28,1 %	28,8 %	22,4 %	23,0 %	21,9 %
Mediaani	12,3 %	12,3 %	8,8 %	7,3 %	8,7 %
Alakvartaali	3,1 %	2,8 %	-1,3 %	-2,0 %	0,0 %

Kuva 16. Sijoitetun pääoman tuottoprosentti vuosina 2007 – 2011.

Taulukko kymmenen ja kuva 16 osoittavat Yritys A:n sijoitetun pääoman tuottoprosentin noudattavan samanlaista kaavaa kuten muutkin kannattavuuden

tunnusluvut. Vuonna 2008 yrityksen tunnusluku on ollut parhaimmillaan 16 prosentissa. Vuonna 2009 on tapahtunut 12 prosentin pudotus, joka on kääntynyt nousuun seuraavana vuonna. Vuonna 2010 yrityksen tunnusluku on noussut yli kuusi prosenttia. Vuoden 2011 tunnusluku on negatiivinen 23,2 prosenttia. Vuosien 2007 – 2010 aikana yritys on kyennyt aikaansaamaan tuottoa yritykseen sijoitetulle pääomalle, jolla on korko tai muu tuottovaatimus. Vähimmäisvaatimuksena sijoitetulle pääomalle on pidetty yrityksen vieraalle pääomalle maksamaa korkoa. Vuonna 2011 yritys on jäänyt tavoitteesta.

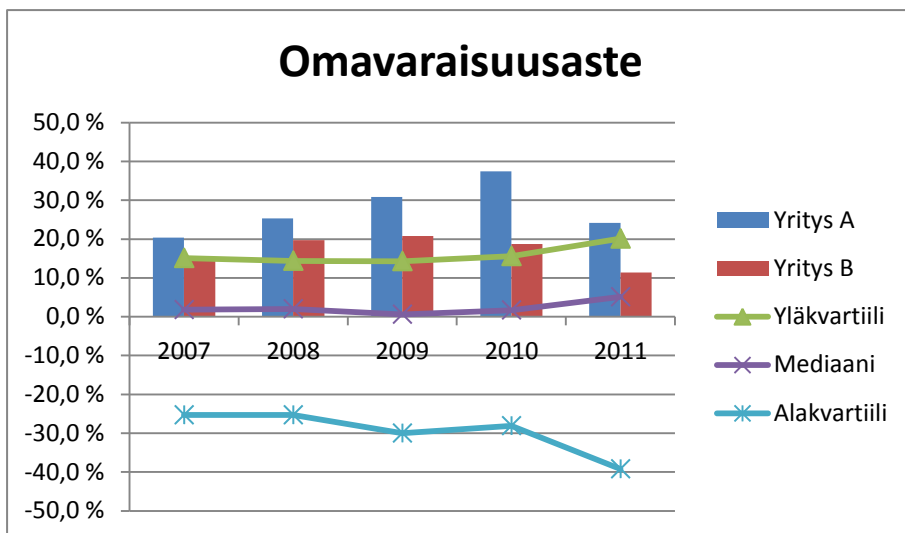
Yritys B:n tunnusluku on ollut tarkasteluajanjakson aikana toimialan alakvartiiliyritysten joukossa, lukuun ottamatta vuotta 2011. Tällöin luku on noussut 12,2 prosenttiin, toimialan mediaaniyritysten joukkoon. Yritys on kyennyt huolehtimaan sijoitetusta pääomastaan koko tarkasteluajanjakson aikana.

5.2.3 Vakavaraisuus

Taulukossa 11 ja kuvassa 17 tarkastellaan Yritys A:n ja Yritys B:n omavaraisuusastetta tarkasteluajanjaksona.

Taulukko 11. Omavaraisuusaste vuosina 2007 - 2011.

Omavaraisuusaste	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	20,4 %	25,3 %	30,8 %	37,5 %	24,2 %
Yritys B	14,8 %	19,7 %	20,8 %	18,7 %	11,4 %
Yläkvartiili	15,1 %	14,4 %	14,3 %	15,6 %	20,1 %
Mediaani	1,8 %	2,0 %	0,6 %	1,7 %	5,1 %
Alakvartiili	-25,3 %	-25,3 %	-30,0 %	-28,1 %	-39,2 %

Kuva 17. Omavaraisuusaste vuosina 2007 - 2011.

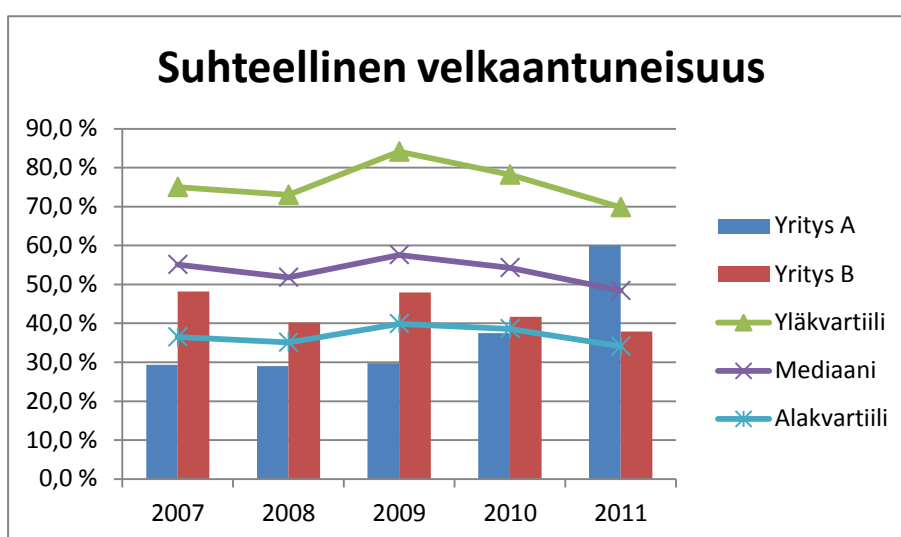
Yritys A:n omavaraisuusaste on toimialan yläkvartiili luvun joukossa koko tarkastelujakson aikana. Yritystutkimus ry:n ohjelukuihin verrattaessa yrityksen tunnusluku on tyydyttävällä tasolla. Yritys A:n omavaraisuusaste on parantunut vuodesta 2007 vuoteen 2010 17 prosentilla, ollen tällöin korkeimmillaan 37,5 prosentissa. Tunnusluku on kuitenkin laskenut 13 prosentilla vuonna 2011. Yritys A:n vakavaraisuus ja tappionsietokyky ovat toimialatilastoon nähden hyvällä tasolla. Se on kyennyt selviytymään sitoumuksistaan tarkastelujakson aikana. Yrityksellä ei ole varaa omavaraisuuden heikkenemiseen, sillä yrityksen kannattavuus on ollut viimeisenä tilikautena todella heikko, ja se on joutunut kattamaan tappioita omista varoista. Yrityksellä on edelleen puskuria torjumaan tappioita.

Yritys B:n omavaraisuusaste on ollut vuosina 2007 – 2010 toimialaan nähden yläkvartaalitasoa. Yritystutkimus ry:n ohjelukuihin nähden yrityksen tunnusluku on heikolla tasolla, lukuun ottamatta vuotta 2009, jolloin luku on ollut tyydyttävällä tasolla. Vuonna 2011 tunnusluku on laskenut seitsemällä prosentilla. Yrityksen 2011 tasetta tarkasteltaessa huomataan yrityksen oman pääoman pienenneen huomattavasti vuoteen 2010 nähden. Yritys on lyhentänyt huomattavasti lainoja, erityisesti pitkäaikaisia lainoja rahoitusyhtiöiltä. Yritys B:n kannattavuus on ollut viimeisinä tilikausina nousussa, joten sillä on mahdollista

toimia matalammalla omavaraisuudella kuin Yritys A:lla. Hyvä omavaisuus toimialaan nähden kertoo molempien yritysten olevan vanhoja yrityksiä.

Taulukko 12. Suhteellinen velkaantuneisuus vuosina 2007 - 2011.

Suht. Velk.	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	29,3 %	29,0 %	29,7 %	37,5 %	60,0 %
Yritys B	48,2 %	40,2 %	47,9 %	41,7 %	37,9 %
Yläkvartiili	75,0 %	73,0 %	84,1 %	78,2 %	69,9 %
Mediaani	55,1 %	51,8 %	57,6 %	54,3 %	48,4 %
Alakvartiili	36,5 %	35,1 %	39,9 %	38,6 %	34,1 %

Kuva 18. Suhteellinen velkaantuneisuus vuosina 2007 - 2011.

Taulukossa 12 ja kuvassa 18 esitetään yritysten velkojen suhde toiminnan laajuuteen. Yritys A:n suhteellinen velkaantuneisuus on ollut vuosina 2007 – 2010 toimialan alakvartiilissa. Vuonna 2011 yrityksen tunnusluku on ylittänyt toimialan mediaaniluvun, ollen huonoimmillaan 60 prosentissa tarkastelujakson aikana. Yritystutkimus ry:n ohjelukuihin nähden yrityksen tunnusluku on ollut hyvällä tasolla vuosien 2007 ja 2010 välisenä aikana. Vuonna 2011 tunnusluku on laskenut tyydyttävälle tasolle. Yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus on viimeisenä tilikautena kasvanut huomattavasti. Mikäli velkaantuneisuus kasvaa tulevina tilikausina, on yrityksen parannettava liiketulostaan, jotta se selviää vieraan pääoman velvoitteista.

Yritys B:n tunnusluku on ollut koko tarkastelujakson alle toimialan

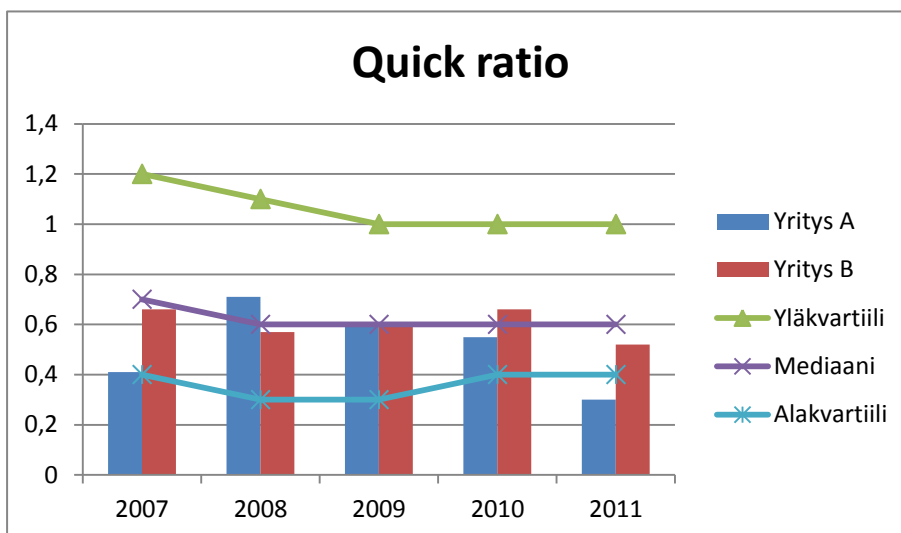
mediaaniluvun. Yritystutkimus ry:n ohjelukuihin yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus on ollut vuosien 2007 ja 2010 välisenä aikana tyydyttävällä tasolla. Vuosi 2011 yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus on laskenut 37,9 prosenttiin, olleen tällöin parhaimmillaan. Yritys on vähentänyt velkojensa määrää suhteessa liikevaihtoon, ja vaikuttaa vakavaraiselta yritykseltä.

5.2.4 Maksuvalmius

Taulukko 13 ja kuva 19 käsittelee yritysten rahoituksen riittävyyttä Quick ratio tunnusluvun avulla.

Taulukko 13. Quick ratio vuosina 2007 - 2011.

Quick ratio	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	0,41	0,71	0,6	0,55	0,3
Yritys B	0,66	0,57	0,61	0,66	0,52
Yläkvartiili	1,2	1,1	1	1	1
Mediaani	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Alakvartiili	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4

Kuva 19. Quick ratio vuosina 2007 - 2011.

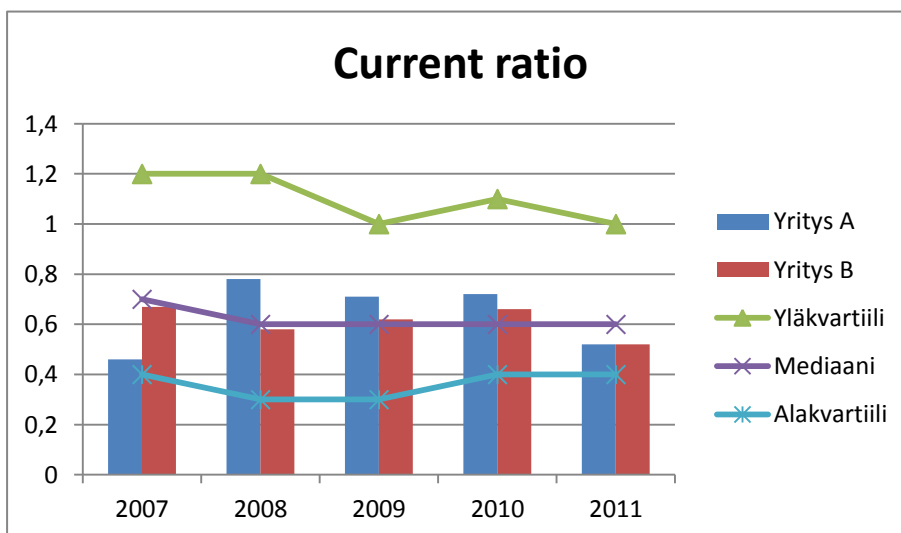
Yritys A:n tunnusluku on ollut vuosina 2008 – 2010 puolin ja toisin lähellä toimialan mediaanilukua. Yrityksen tunnusluku on parantunut vuodesta 2007 ja se on ollut parhaimmillaan vuonna 2008, jolloin luku on ollut 0,71. Yritystutkimus

ry:n ohjelukuihin verrattuna yrityksen maksuvalmius on ollut näinä vuosina tyydyttävällä tasolla. Vuonna 2011 yrityksen tunnusluku on laskenut 0,3:n eli heikolle tasolle. Tilikauden 2011 tunnusluvun mukaan yrityksellä on vaikeuksia suoriutua lyhytaikaisista veloista nopeasti rahaksi muutettavilla omaisuuserillä. Myös yrityksen tulorahoitus on ollut laskussa, joten yritys tarvitsee suuremman rahoituskurin kattaakseen yllättävät menot.

Yritys B:n tunnusluku on myös lähennellyt puolin ja toisin toimialan mediaanilukua tarkastelujakson aikana. Yritystutkimus ry:n ohjelukuihin verrattuna yrityksen maksuvalmius on tyydyttävällä tasolla. Yritys kykenee suoriutumaan yllättävistä menoista kassavalmiutensa ja rahoituskurinsa avulla.

Taulukko 14. Current ratio vuosina 2007 - 2011.

Current ratio	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	0,46	0,78	0,71	0,72	0,52
Yritys B	0,67	0,58	0,62	0,66	0,52
Yläkvartiili	1,2	1,2	1	1,1	1
Mediaani	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Alakvartiili	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4

Kuva 20. Current ratio vuosina 2007 - 2011.

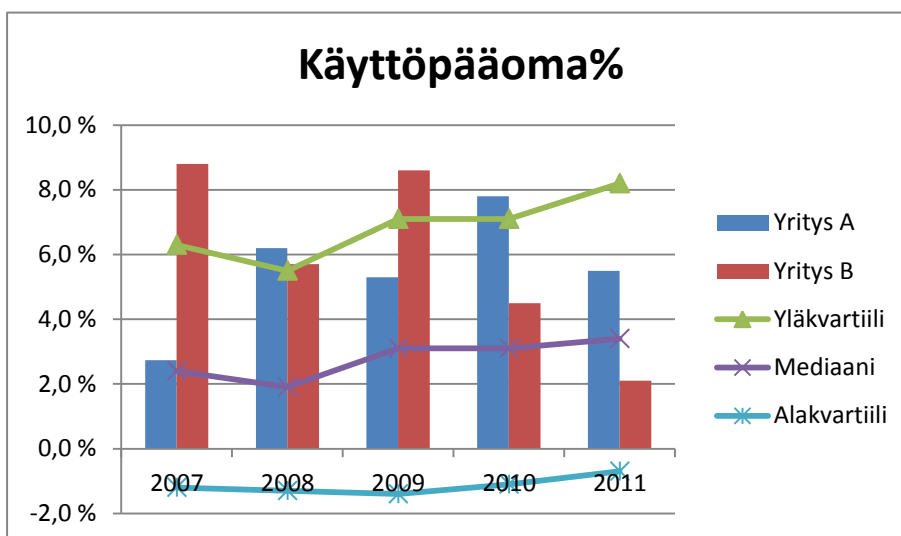
Taulukko 14 ja kuva 20 osoittavat yritysten maksuvalmiuden Current ratio tunnusluvun avulla. Current ratioissa tarkasteluperspektiivi on pidempi kuin

Quick ratiossa, sillä tunnusluvussa huomioidaan myös vaihto – omaisuus realisoitavien omaisuuserien joukkoon. Tarkasteluperspektiivin pidentäminen parantaa Yritys A:n maksuvalmiuden tasoa Quick ration antamaan tasoon nähden. Vuonna 2007 yrityksen tunnusluku on ollut toimialan alakvartiilissa, mutta vuonna 2008 luku on noussut ylitse mediaaniluvun, ja ollut tällöin parhaimmillaan. Luku on ollut ylitse toimialan mediaaniluvun vuoteen 2011 saakka, jolloin se on laskenut alakvartiiliin. Yritystutkimus ry:n ohjelukuihin verrattuna yrityksen maksuvalmius on heikko.

Tarkasteluperspektiivin pidentäminen ei muuta paljoakaan Yritys B:n maksuvalmiuden tasoa verrattuna Quick ration antamaan toimialan tasoon nähden. Yritystutkimus ry:n ohjelukuihin verrattuna yrityksen maksuvalmius on heikko koko tarkastelujakson aikana.

Taulukko 15. Käyttöpääomaprocentti vuosina 2007 - 2011.

Käyttöpääoma%	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	2,7 %	6,2 %	5,3 %	7,8 %	5,5 %
Yritys B	8,8 %	5,7 %	8,6 %	4,5 %	2,1 %
Yläkvartiili	6,3 %	5,5 %	7,1 %	7,1 %	8,2 %
Mediaani	2,4 %	1,9 %	3,1 %	3,1 %	3,4 %
Alakvartiili	-1,2 %	-1,3 %	-1,4 %	-1,1 %	-0,7 %

Kuva 21. Käyttöpääomaprocentti vuosina 2007 - 2011.

Taulukossa 15 ja kuvassa 21 esitetty käyttöpääomaprocentti on riippuvainen toimialasta, joten Yritystutkimus ry ei ole esittänyt tunnusluvulle ohjearvoja. Käyttöpääoma suhteutetaan liikevaihtoon, joten yritysten vertailu Finnveran asiakaskunnan tilastoon on hankalaa.

Yritys A:n käyttöpääomaprocentti on ollut vuonna 2007 lähellä toimialan mediaanilukua, jolloin se oli parhaimmillaan 2,7 prosentissa. Tämän jälkeen luku on lähtenyt nousuun, ja ollut korkeimmillaan vuonna 2010, jolloin se oli 7,8 prosenttia. Yrityksen liiketoimintaan on sitonut koko tarkastelujakson aikana paljon käyttöpääomaa, ja lähtökohtaisesti on aina parempi mitä vähemmällä yritys selviää.

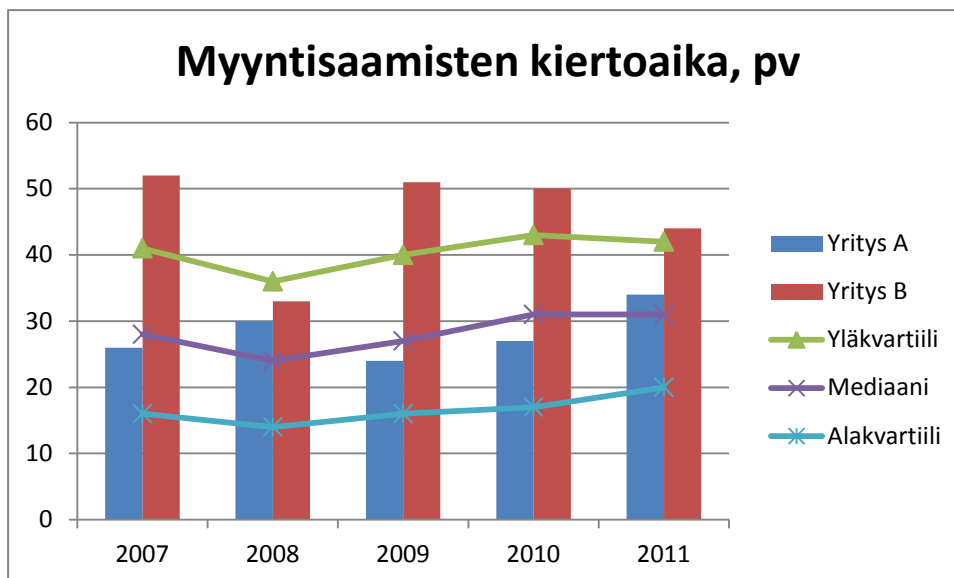
Yritys B:n käyttöpääomaprocentti on vaihdellut tarkastelujakson aikana vuoden 2007 8,8 prosentista vuoden 2011 2,1 prosenttiin. Yritys on kyennyt pienentämään huomattavasti pääoman sitoutumista liiketoiminnan pyörittämiseen. Käyttöpääomaa voidaan analysoida tarkemmin laskemalla sen eri osa – alueiden kiertoaikoja eli tehokkuuslukuja.

5.2.5 Tehokkuusluvut

Taulukossa 16 ja kuvassa 22 tarkastellaan yritysten myyntisaamisten kiertoajan tunnuslukua, joka on riippuvainen toimialasta, ja tästä syystä Yritystutkimus ry ei ole esittänyt tunnusluvulle ohjearvoa.

Taulukko 16. Myyntisaamisten kiertoaika vuosina 2007 - 2011.

Myyntis.kiert. pv	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	26	30	24	27	34
Yritys B	52	33	51	50	44
Yläkvartiili	41	36	40	43	42
Mediaani	28	24	27	31	31
Alakvartiili	16	14	16	17	20

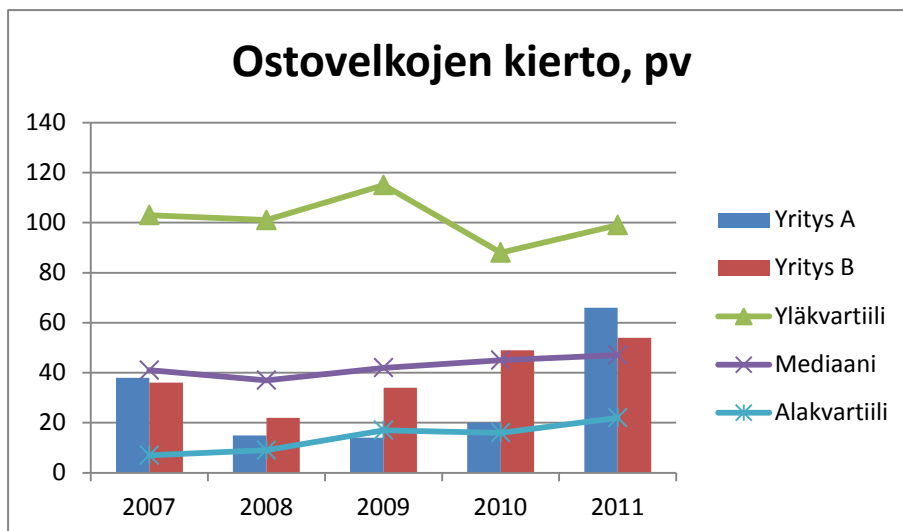
Kuva 22. Myyntisaamisten kiertoaika vuosina 2007 - 2011.

Yritys A:n tunnusluku on tarkastelujakson aikana lähennellyt toimialan mediaanilukua puolin ja toisin. Vuonna 2009 yrityksen myyntitulot ovat olleet saamisina 24 päivää, jolloin yritys on saanut rahat kassaan tarkastelujakson aikana nopeinten. Vuonna 2011 yrityksen myyntitulot ovat olleet saamisina 34 päivää, ylittäen toimialan mediaaniluvun.

Yritys B:n tunnusluku on ollut parhaimmillaan vuonna 2008, jolloin yrityksen myyntitulot olivat saamisina 33 päivää. Huonoimmillaan yrityksen tunnusluku on ollut vuonna 2007, jolloin se oli 52 päivää. Vuonna 2011 yrityksen tunnusluku on 44 päivää. Yrityksen tunnusluku on ollut koko tarkastelujakson ajan toimialan yläkvartiilissa.

Taulukko 17. Ostovelkojen kiertoaika vuosina 2007 - 2011.

Ostovel. kierto, pv	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	38	15	14	20	66
Yritys B	36	22	34	49	54
Yläkvartiili	103	101	115	88	99
Mediaani	41	37	42	45	47
Alakvartiili	7	9	17	16	22

Kuva 23. Ostovelkojen kiertoaika vuosina 2007 - 2011.

Ostovelkojen kiertoaika on riippuvainen toimialasta ja erityisesti toimialalla vallitsevista maksuehdoista, joten Yritystutkimus ry ei ole antanut tunnusluvulle ohjearvoa. Yllä olevassa taulukossa ja kuvassa esitetään yritysten ostovelkojen kiertoaika.

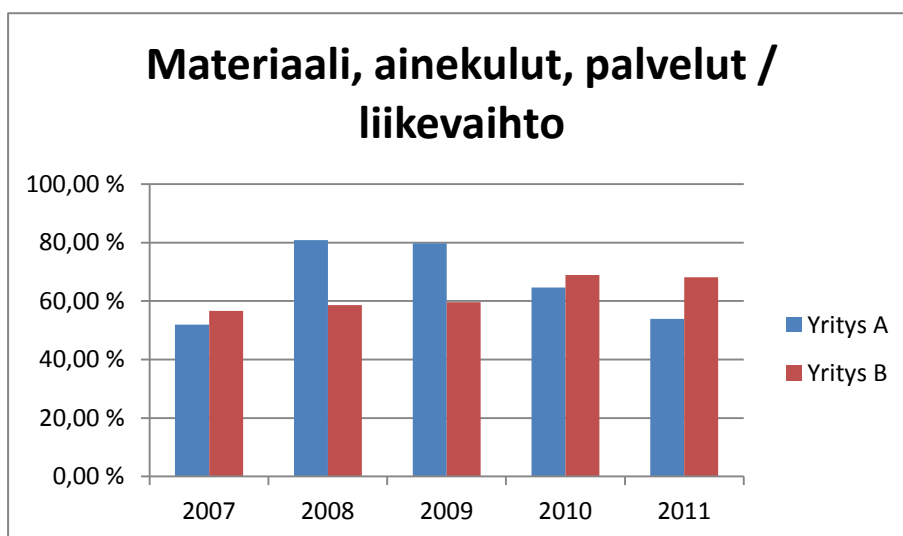
Yritys A:n tunnusluku on ollut hyvällä tasolla vuosina 2007 – 2010. Vuosien 2008 ja 2009 aikana yritys on maksanut ostovelkansa nopeasti ja pystynyt hyödyntämään mm. mahdollisia käteisalennuksia. Toisaalta yrityksen myyntisaamisten kiertoaika on ollut vuosien 2008 ja 2010 välisenä aikana pidempi kuin yrityksen ostovelkojen kiertoaika, joten yritys ei ole kyennyt hyödyntämään esimerkiksi tavarantoimittajien myöntämää luototusta parhaalla tavalla. Vuonna 2011 yrityksen tunnusluku on noussut 44 päivällä edelliseen vuoteen verrattuna. Yrityksen tunnusluku ei ole tänäkään vuonna toimialan yläkvartiilissa, mutta huomattavasti pidentynyt maksuaika voi kertoa yrityksellä olevan maksuongelmia.

Yritys B ei kykene hyödyntämään ostovelkojaan parhaalla tavalla, sillä tarkastelujakson aikana, lukuun ottamatta vuotta 2011 myyntisaamiset kiertävät yrityksen kassaan hitaammin kuin yrityksen velat kassasta. Yrityksen tunnusluku on ollut vuosina 2007 ja 2011 puolin ja toisin toimialan

mediaanilukua. Vuonna 2011 yrityksen tunnusluku on kasvanut 54 päivään, ylittäen selvästi toimialan mediaaniluvun.

Taulukko 18. Materiaali -, aine - ja palvelukulut vuosina 2007 - 2011.

Mat. + ainek. + palv. / liikevaihto	2007	2008	2009	2010	2011
Yritys A	51,90 %	80,80 %	79,70 %	64,60 %	53,90 %
Yritys B	56,60 %	58,60 %	59,60 %	68,90 %	68,10 %

Kuva 24. Materiaali -, aine - ja palvelukulut vuosina 2007 - 2011.

Taulukossa 18 ja kuvassa 25 vertaillaan yritysten materiaali, aine – ja palvelukuluja liikevaihtoon. Yritys A:n tunnusluku on ollut parhaimmillaan vuonna 2007, jolloin myös yrityksen liikevaihto on ollut suurimmillaan. Vuonna 2008 tunnusluku on kasvanut lähes 29 prosentilla, ollen yli 80 prosenttia. Yrityksen tuloslaskelma osoittaa erityisesti ulkopuolisten palveluiden ostojen kasvaneen yli 1,6 miljoonalla eurolla vuoden 2007 lukuun nähden. Vuonna 2009 yrityksen liikevaihto on pienentynyt, ja myöskin materiaalien ja palveluiden ostot ovat pienentyneet. Tunnusluku on vuonna 2009 lähes yhtä korkea kuin vuonna 2008. Vuonna 2010 yrityksen tunnusluku on laskenut 64,6 prosenttiin. Yrityksen liikevaihto on pienentynyt huomattavasti, ja samalla yrityksen materiaali ja palvelukustannukset ovat pienentyneet. Vuonna 2011 yritys on käyttänyt 53,9 prosenttia liikevaihdostaan materiaalien ja palveluiden ostoon. Vuonna 2011

yrittäjän tunnusluku on lähes sama kuin vuonna 2007, mutta yrityksen liikevaihto on enää 42 prosenttia vuoden 2007 liikevaihdosta.

Myös Yritys B on käyttänyt liikevaihdostaan vähiten vuonna 2007 materiaalien ja palveluiden oston. Tämän jälkeen yrityksen tunnusluku on lähtenyt nousuun, ollen korkeimmillaan vuonna 2010, jolloin se oli 68,9 prosenttia. Yrityksen liikevaihto on ollut kasvussa tarkastelujakson aikana, lukuun ottamatta vuotta 2009, jolloin se pieneni huomattavasti. Yritys on kääntänyt liikevaihdon kasvuun, ja samalla ovat kasvaneet materiaali – ja palvelujen osat. Erityisesti ulkopuolisten palveluiden osuus liikevaihdosta on kasvanut tuloslaskelman mukaan

5.3 Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös

Alla olevassa taulukossa esitetään Yritys A:n prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma.

Taulukko 19. Yritys A prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma.

Yritys A	2007	2008	2009	2010	2011
LIKEVAIHTO	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Liiketoiminnan muut tuotot	0,1 %	0,3 %	0,3 %	11,5 %	1,3 %
LIKETOIMINNAN TUOTOT YHT.	100,1 %	100,3 %	100,3 %	111,5 %	101,3 %
Aine - ja tarvikekäyttö	35,6 %	39,7 %	36,5 %	45,1 %	50,3 %
Ulkopuoliset palvelut	16,3 %	41,0 %	43,2 %	19,5 %	3,5 %
Henkilöstökulut	1,6 %	2,0 %	2,6 %	24,8 %	43,8 %
Liiketoiminnan muut kulut	39,6 %	8,3 %	12,9 %	13,6 %	13,4 %
KÄYTTÖKATE	7,0 %	9,2 %	5,1 %	8,5 %	-9,8 %
Suunnitelman mukaiset poistot	4,5 %	3,6 %	3,9 %	3,4 %	0,5 %
LIKETULOS	2,5 %	5,6 %	1,2 %	5,2 %	-14,7 %
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista			0,4 %	0,1 %	
Muut korko- ja rahoitustuotot		0,0 %	0,1 %	0,0 %	0,4 %
Korkokulut ja muut rahoituskulut	1,1 %	1,1 %	0,7 %	1,0 %	1,5 %

(jatkuu)

Taulukko 19 (jatkuu).

Välittömät verot	0,4 %	1,2 %	0,5 %	1,2 %	1,5 %
NETTOTULOS	1,1 %	3,4 %	0,4 %	3,1 %	-14,3 %
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut			2,9 %		
KOKONAISTULOS	1,1 %	3,4 %	-2,5 %	3,1 %	-14,3 %
Poistoeron muutos			4,1 %		
TILIKAUDEN TULOS	1,1 %	3,4 %	1,6 %	3,1 %	-14,3 %

Vuonna 2007 yrityksen liikevaihdosta on kulunut 39,6 prosenttia liiketoiminnan muihin kuluihin, ja vain 1,6 prosenttia henkilöstökuluihin. Yrityksen liiketulos on ollut 1,1 prosenttia. Vuonna 2008 yritys on käyttänyt liikevaihdostaan 80,7 prosenttia sekä aine – ja tarvikekuluihin että ulkopuolisiin palveluihin. Liiketoiminnan muut kulut ovat 8,3 prosenttia sekä henkilöstökustannukset kaksi prosenttia liikevaihdosta. Yrityksen tilikauden tulos on ollut 3,4 prosenttia. Vuonna 2009 yritys on käyttänyt 79,7 prosenttia liikevaihdostaan aine – ja tarvikekuluihin että ulkopuolisiin palveluihin. Liiketoiminnan muiden kulujen osuus on 12,9 prosenttia sekä henkilöstökulujen 2,6 prosenttia. Yrityksen liiketulos, nettotulos ovat laskeneet ja yrityksen kokonaistulos on painunut negatiiviseksi satunnaisten kulujen jäljiltä. Yrityksen tilikauden tulos on käännetty positiiviseksi poistoeron muutoksella. Vuonna 2010 yrityksen liiketoiminnan muut tuotot muodostavat 11,5 prosenttia yrityksen liikevaihdosta. Yritys on käyttänyt yli 45 prosenttia liikevaihdostaan aine – ja tarvikekuluihin. Suuri menoerä yritykselle ovat myös henkilöstökulut, jotka ovat vuonna 2010 lähes 25 prosenttia liikevaihdosta. Yrityksen tilikauden tulos vuonna 2010 on 3,1 prosenttia. Vuosi 2011 on ollut yritykselle todella huono. Yrityksen aine – ja tarvikekulut ovat yli puolet yrityksen liikevaihdosta. Myös yrityksen henkilöstökulut ovat nousseet 43,8 prosenttiin. Yrityksen käyttökate, liiketulos, nettotulos, kokonaistulos ja tilikauden tulos ovat painuneet negatiivisiksi. Yrityksen tilikauden tulos vuonna 2011 oli negatiivinen 14,3 prosenttia.

Taulukko 20. Yritys A prosenttilukumuotoinen tase.

Yritys A	2007	2008	2009	2010	2011
PYSYVÄT VASTAAVAT					
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET					
Liikearvo				5,2 %	5,6 %
Aineettomat hyödykkeet yht.				5,2 %	5,6 %
AINEELLISET HYÖDYKKEET					
Rakennukset ja rakennelmat					
Kone ja kalusto	62,2 %	51,4 %	47,9 %	24,9 %	38,6 %
Muut aineelliset hyödykkeet	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %
Aineelliset hyödykkeet yht.	62,3 %	51,5 %	48,0 %	25,0 %	38,7 %
SIJOITUKSET JA PITKÄAIKAISET SAAMISET					
Sisäiset osakkeet ja osuudet	0,5 %	0,4 %	0,5 %	18,0 %	22,2 %
Muut osakkeet ja osuudet	0,8 %	0,7 %	0,7 %	0,9 %	1,2 %
Sisäiset saamiset				5,3 %	6,6 %
Muut saamiset	0,0 %				
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yht.	1,3 %	1,1 %	1,2 %	24,3 %	30,0 %
Leasingomaisuus	16,8 %	25,3 %	32,4 %	22,9 %	
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
VAIHTO - OMAISUUS					
Aineet ja tarvikkeet	1,9 %	2,0 %	2,7 %	5,3 %	7,9 %
Vaihto - omaisuus yht.	1,9 %	2,0 %	2,7 %	5,3 %	7,9 %
LYHYTAIKAISET SAAMISET					
Myyntisaamiset	14,6 %	14,2 %	10,3 %	9,4 %	11,6 %
Sisäiset myyntisaamiset					
Muut sisäiset saamiset	0,1 %	0,2 %	3,0 %	1,6 %	
Muut saamiset		1,0 %	1,3 %	2,1 %	1,9 %
Rahat ja rahoitusarvopaperit	1,8 %	4,7 %	1,1 %	4,2 %	4,3 %
VASTAVAA YHT.	100,0 %	100,0 %	100 %	100,0 %	100,0 %

Taulukko 20 käsittelee Yritys A:n prosenttimuotoista tasetta. Yrityksellä ei ole ollut ennen vuotta 2010 aineellisia hyödykkeitä, jolloin yrityksen taseeseen on lisätty yrityksen liikearvo. Vuonna 2007 yrityksen aineelliset hyödykkeet, pääasiassa koneet ja kalusto ovat olleet yli 62 prosenttia yrityksen taseen vastaavaa puolen loppusummasta. Yrityksen leasingomaisuus on ollut 16,8 prosenttia. Yrityksen lyhytaikaiset saamiset ovat koostuneet pääasiassa myyntisaamisista. Lyhytaikaisten saamisten osuus on ollut 14,7 prosenttia. Vuonna 2008 yrityksen aineelliset hyödykkeet ovat 51,5 prosenttia, ja yrityksen

leasingomaisuus on 25,3 prosenttia taseen vastaavaan loppusummasta. Vuonna 2009 yrityksen aineelliset hyödykkeet ovat alle puolet taseen vastaavan loppusummasta. Yrityksen leasingomaisuus on kasvanut 32,4 prosenttiin taseen loppusummasta. Yrityksen myyntisaamiset ovat olleet vuonna 2009 10,3 prosenttia ja sisäisten saamisten osuus on kasvanut kolmeen prosenttiin. Aineellisten hyödykkeiden osuus on vuonna 2010 ollut enää neljännes taseen loppusummasta, ja yrityksen leasingomaisuus on ollut lähellä tätä, ollen 22,9 prosenttia. Yrityksen sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset ovat kasvaneet huomattavasti vuonna 2010. Erityisesti sisäisten osakkeiden ja osuuksien määrä on kasvanut. Yrityksen sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset ovat olleet vuonna 2010 24,3 prosenttia. Yrityksen vuoden 2011 tilinpäätösaineistossa ei mainittu leasingomaisuuden / leasingvastuiden määrää. Yrityksen aineelliset hyödykkeet ovat olleet 38,6 prosenttia taseen loppusummasta. Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset ovat vuonna 2011 muodostaneet lähes kolmanneksen yrityksen taseen vastaavaa puolen loppusummasta. Yrityksen aineet ja tarvikkeet ovat olleet 7,9 prosenttia.

Taulukko 21. Yritys A prosenttilukumuotoinen tase.

VASTATTAVAA	2007	2008	2009	2010	2011
OMA PÄÄOMA					
Osake,- osuus tai muu vastaava pääoma	0,9 %	0,8 %	0,8 %	1,1 %	1,3 %
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	13,9 %	12,3 %	17,4 %	23,9 %	31,1 %
Tilikauden voitto (tappio)	2,2 %	5,8 %	2,6 %	3,9 %	-18,1 %
Muut rahastot					9,8 %
Taseen oma pääoma yht.	17,0 %	18,9 %	20,8 %	28,9 %	24,2 %
Poistoero	7,2 %	6,1 %			
Oman pääoman oikaisut					
Oikaistu oma pääoma yht.	24,1 %	25,0 %	20,8 %	28,9 %	24,2 %
VIERAS PÄÄOMA					
Pääomalaina					
Lainat rahoituslaitoksilta	15,9 %	7,3 %	5,9 %	0,5 %	10,0 %
Eläkelainat		14,0 %	14,8 %	16,3 %	16,1 %
Pitkäaikainen vieras pääoma yht.	15,9 %	21,3 %	20,8 %	16,7 %	26,0 %
Leasingvastuut	16,8 %	25,3 %	32,4 %	22,9 %	
Korolliset lyhtäikaiset velat	10,5 %	5,5 %	3,6 %	7,0 %	17,2 %

(jatkuu)

Taulukko 21 (jatkuu).

Ostovelat	11,0 %	5,6 %	4,7 %	4,7 %	12,6 %
Sisäiset ostovelat	12,1 %	11,0 %	9,7 %	0,4 %	
Muut sisäiset velat	3,3 %	1,6 %	3,4 %		1,3 %
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	6,3 %	4,8 %	4,6 %	16,1 %	12,7 %
Eläkelainat				3,3 %	6,0 %
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	43,1 %	28,5 %	26,0 %	31,5 %	49,8 %
VASTATTAVAA YHT.	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Yritys A:n prosenttilukumuotoisen taseen vastattavaa puoli esitetään taulukossa 21. Yrityksen oma pääoma on ollut vuonna 2007 24,1 prosenttia taseen vastattavaa puolen loppusummasta, kun mukaan huomioidaan poistoeron muutos. Pitkäaikaista vierasta pääomaa yrityksellä on ollut vuonna 2007 lähes 16 prosenttia taseen loppusummasta. Pitkäaikainen vieras pääoma on koostunut kokonaan lainoista rahoituslaitoksilta. Sisäisten ostovelkojen osuus on ollut suurin (12,1 %) lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta. Yritys on myös hyödyntänyt ostovelkoja ulkopuolisilta. Ulkopuolisten ostovelkojen osuus on ollut 11 prosenttia taseen loppusummasta. Kokonaisuudessaan lyhytaikaista vierasta pääomaa on ollut 43,1 prosenttia taseen loppusummasta. Oman pääoman osuus taseesta on ollut neljänneksen vuonna 2009. Yritys on lisännyt pitkäaikaisen vieraan pääoman määrää, ottamalla eläkelainaa, jonka osuus taseen loppusummasta on ollut 14 prosenttia. Kaiken kaikkiaan pitkäaikaista vierasta pääomaa on ollut 21,3 prosenttia taseen loppusummasta. Lyhytaikaisen vieraan pääoman määrä on ollut 28,5 prosenttia, josta suurin yksittäinen osuus tulee sisäisistä ostovelkoista. Vuonna 2009 yrityksen oma pääoma on ollut 20,8 prosenttia, joka on sama määrä kuin yrityksen pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä taseen loppusummasta. Lyhytaikaisen vieraan pääoman määrä on ollut 26 prosenttia taseen loppusummasta, joista 9,7 prosenttia muodostuu sisäistä ostovelkoista. Vuonna 2010 yrityksen oma pääoma on ollut 28,9 prosenttia taseen loppusummasta. Tästä 23,9 prosenttia muodostuu yrityksen edellisten tilikausien voitoista. Yrityksen pitkäaikaiset lainat rahoituslaitoksilta ovat vain 0,5 prosenttia taseen loppusummasta. Pitkäaikainen vieras pääoma muodostuu lähinnä eläkelainasta. Lyhytaikaisessa vieraassa

pääomassa sisäisten ostovelkojen osuus on laskenut 0,4 prosenttiin ja samalla muiden korottomien lyhytaikaisten velkojen osuus on kasvanut 16,1 prosenttiin taseen loppusummasta. Yritys on myös ottanut lyhytaikaista eläkelainaa. Kokonaisuudessaan vierasta lyhytaikaista pääomaa yrityksellä on ollut vuonna 2010 31,5 prosenttia taseen loppusummasta. Vuonna 2011 yrityksen oma pääoma taseen vastattavaa puolen loppusummasta on ollut 24,2 prosenttia. Tilikauden tappio, joka oli 18,1 prosenttia taseen loppusummasta laskee oman pääoman määrää. Muut rahastot, jonka osuus taseen loppusummasta on ollut 9,8 prosenttia, nostaa yrityksen oman pääoman osuutta kohtalaiselle tasolle. Yritys on lisännyt pitkäaikaista vierasta pääomaa ottamalla lisää lainaa rahoituslaitoksilta. Näiden lainojen osuus taseen loppusummasta 10 prosenttia ja yhdessä eläkelainojen kanssa pitkäaikaisen vieraan pääoman osuus taseen loppusummasta nousee 26 prosenttiin. Lyhytaikaista vierasta pääomaa yrityksellä on lähes puolet (49,8 %) taseen loppusummasta. Lyhytaikaisten korollisten lainojen osuus on kasvanut 17,2 prosenttiin. Ostovelkojen osuus on kasvanut myös huomattavasti, ja nämä ovat olleet 12,6 prosenttia taseen loppusummasta.

Taulukko 22. Yritys B prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma.

Yritys B	2007	2008	2009	2010	2011
LIIKEVAIHTO	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Liiketoiminnan muut tuotot	3,0 %	3,0 %	3,4 %	2,5 %	2,9 %
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	103,0 %	103,0 %	103,4 %	102,5 %	102,9 %
Aine - ja tarvikekäyttö	22,2 %	21,3 %	12,9 %	13,8 %	16,5 %
Ulkopuoliset palvelut	34,4 %	37,4 %	46,7 %	55,1 %	51,6 %
Henkilöstökulut	28,8 %	26,6 %	23,8 %	17,3 %	18,0 %
Liiketoiminnan muut kulut	11,6 %	12,0 %	12,7 %	9,8 %	9,8 %
KÄYTTÖKATE	6,0 %	5,6 %	7,0 %	6,3 %	6,8 %
Suunnitelman mukaiset poistot	5,4 %	4,9 %	6,1 %	4,6 %	4,0 %
LIIKETULOS	0,6 %	0,8 %	1,0 %	1,8 %	2,9 %
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista	1,6 %	0,8 %			
Muut korko - ja rahoitustuotot	0,2 %	0,2 %	0,02 %	0,02 %	0,04 %
Korko - ja muut rahoituskulut	2,1 %	2,1 %	1,7 %	1,2 %	1,2 %
Välittömät verot	0,1 %				0,1 %

(jatkuu)

Taulukko 22 (jatkuu).

NETTOTULOS	0,4 %	-0,3 %	-0,6 %	0,6 %	1,6 %
Satunnaiset tuotot	0,5 %				1,3 %
Satunnaiset kulut	0,1 %	0,5 %			
KOKONAISTULOS	0,8 %	0,2 %	-0,6 %	0,6 %	2,9 %
Poistoeron muutos	0,7 %	1,5 %	0,6 %	0,6 %	2,2 %
TILIKAUDEN TULOS	0,1 %	1,7 %	0,003 %	0,01 %	0,6 %

Yllä olevassa taulukossa esitetään Yritys B:n prosenttimuotoinen tuloslaskelma. Vuonna 2007 suurin kuluerä yritykselle on ollut ulkopuoliset palvelut, jotka ovat kuluttaneet 34,4 prosenttia liikevaihdosta. Aine – ja tarvikekäyttö sekä henkilöstökulut ovat olleet myös suuria kulueriä yritykselle. Yrityksen käyttökate on ollut 6 prosenttia, mutta poistojen ja muiden kulujen jälkeen tilikauden tulokseksi jää 0,1 prosenttia liikevaihdon määrästä. Seuraavana vuonna yrityksen liikevaihdosta käyttämä osuus ulkopuolisiin palveluihin sekä liiketoiminnan muihin kuluihin ovat kasvaneet, ja poistojen ja korko – ja rahoituskulujen jälkeen yrityksen nettotulos on – 0,3 prosenttia. Yritys on kääntänyt satunnaisilla tuotoilla sekä poistoeron muutoksella tilikauden tuloksen positiiviseksi 1,7 prosentiksi. Yrityksen kulut ulkopuolisiin palveluihin ovat jatkaneet kasvua myös vuonna 2009. Tänä vuonna yrityksen käyttämä osuus ulkopuolisiin palveluihin on jo lähes puolet liikevaihdosta (46,7 %). Yrityksen nettotulos sekä kokonaistulos ovat olleet negatiivisia. Poistoeron muutoksella yritys on kääntänyt tilikauden tuloksen nolnaan. Yrityksen käyttämä osuus henkilöstökuluihin on ollut vuonna 2010 17,3 prosenttia liikevaihdosta, kun yrityksen käyttämä osuus ulkopuolisiin palveluihin on kasvanut 55,1 prosenttiin liikevaihdosta. Poistojen jälkeen yrityksen liiketulos on 1,8 prosenttia, mutta korko – ja rahoituskulujen sekä poistoeron muutoksen jälkeen yrityksen tilikauden tulokseksi jää nolla vuodelta 2010. Vuonna 2011 yritys on tehnyt tarkastelukauden parhaimman kokonaistuloksen (3,0 %), jota poistoeron muutos pienentää 2,3 prosentilla, ja tilikauden tulokseksi jää 0,6 prosenttia.

Taulukko 23. Yritys B prosenttilukumuotoinen tase.

Yritys B	2007	2008	2009	2010	2011
VASTAAVAA					
PYSYVÄT VASTAAVAT					
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET					
Aineettomat oikeudet	0,6 %	0,4 %	0,3 %	0,0 %	1,4 %
Liikearvo	0,9 %	0,4 %			
Aineettomat hyödykkeet yht.	1,4 %	0,8 %	0,3 %	0,0 %	1,4 %
AINEELLISET HYÖDYKKEET					
Maa- ja vesialueet	2,3 %	2,4 %	3,2 %	2,9 %	
Koneet ja kalusto	40,2 %	40,6 %	48,3 %	44,5 %	47,1 %
Muut aineelliset hyödykkeet	0,8 %	0,6 %	0,4 %	0,1 %	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,1 %				
Keskeneräiset työt					0,3 %
Aineelliset hyödykkeet yht.	43,4 %	43,6 %	52,0 %	47,5 %	47,4 %
SIJOITUKSET JA PITKÄAIKAISET SAAMISET					
Sisäiset osakkeet ja osuudet	15,2 %	16,1 %	21,9 %	19,6 %	21,3 %
Muut osakkeet ja osuudet	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Sisäiset saamiset					0,4 %
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yht.	15,2 %	16,1 %	21,9 %	19,6 %	21,7 %
Leasingomaisuus	18,2 %	21,2 %			
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
VAIHTO - OMAISUUS					
Aineet ja tarvikkeet	0,2 %	0,3 %	0,4 %	0,4 %	0,3 %
Vaihto - omaisuus yht.	0,2 %	0,3 %	0,4 %	0,4 %	0,3 %
LYHYTAIKAISET SAAMISET					
Myyntisaamiset	19,4 %	13,8 %	22,5 %	25,9 %	25,8 %
Muut sisäiset saamiset	0,3 %	1,0 %	1,5 %	2,5 %	0,3 %
Muut saamiset	1,7 %	2,6 %	0,8 %	3,5 %	1,4 %
Lyhytaikaiset saamiset yht.	21,5 %	17,4 %	24,8 %	31,9 %	27,6 %
Rahat ja rahoitusarvopaperit	0,1 %	0,6 %	0,7 %	0,7 %	1,5 %
VASTAVAA YHTEENSÄ	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Yritys B:n prosenttilukumuotoisen taseen vastaavaa puoli esitetään taulukossa 23. Vuonna 2007 yrityksen taseen vastaavaa puolen suurin erä on ollut aineelliset hyödykkeet. Yrityksen koneet ja kalusto ovat muodostaneet 40,8 prosenttia yrityksen taseen vastaavaa puolen loppusummasta. Yrityksellä on

ollut sisäisiä osakkeita ja osuuksia 15,2 prosentilla taseen loppusummasta. Yrityksen lyhytaikaiset saamiset ovat koostuneet lähinnä myyntisaamisista, joiden osuus on ollut 19,4 prosenttia taseen loppusummasta. Vuonna 2008 yrityksen leasingomaisuuden osuus taseen loppusummasta on kasvanut, ja lyhytaikaisten saamisten, erityisesti myyntisaamisten osuus pienentynyt (13,8 %). Yrityksen aineellisten hyödykkeiden osuus taseen loppusummasta vuonna 2009 on yli puolet (52 %). Sekä yrityksen pitkäaikaiset että lyhytaikaiset saamiset ovat kasvattaneet osuuksiaan taseen loppusummasta. Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset ovat olleet 21,9 prosenttia sekä lyhytaikaiset saamiset ovat olleet 24,8 prosenttia. Leasingomaisuuden / leasingvastuiden määrästä ei ollut mainintaa tilinpäätösaineistossa. Vuonna 2010 yrityksen lyhytaikaiset saamiset ovat lähes kolmanneksen yrityksen taseen loppusummasta. Yrityksen myyntisaamiset ovat yli neljänneksen (25,9 %), ja ne ovatkin taseen suurin yksittäinen erä koneen ja kaluston jälkeen. Vuonna 2011 aineelliset hyödykkeet ovat taseen suurin erä 47,4 prosentilla taseen loppusummasta. Yli 49 prosenttia taseen vastaavaa puolen loppusummasta vuonna 2011 muodostuu pitkäaikaisista että lyhytaikaisista saamisista.

Taulukko 24. Yritys B prosenttilukumuotoinen tase.

Yritys B	2007	2008	2009	2010	2011
VASTATTAVAA					
OMA PÄÄOMA					
Osakepääoma	0,3 %	0,3 %	0,4 %	0,4 %	0,4 %
Ylikurssirahasto	6,9 %	7,4 %	9,9 %	8,9 %	9,7 %
Edellisten tilikausien voitto/tappio	4,7 %	5,2 %	10,5 %	9,4 %	-0,1 %
Tilikauden voitto/tappio	0,1 %	2,7 %	0,0 %	0,0 %	1,4 %
Poistoero	3,9 %	1,9 %	1,6 %	2,6 %	7,7 %
Taseen oma pääoma yht.	16,0 %	17,4 %	22,4 %	21,3 %	19,1 %
Oman pääoman oikaisut					
Oikaistu oma pääoma yht.	16,0 %	17,4 %	22,4 %	21,3 %	19,1 %
VIERAS PÄÄOMA					
Lainat rahoituslaitoksilta	33,0 %	29,8 %	33,1 %	23,7 %	15,6 %
Eläkelainat			2,8 %	5,4 %	5,1 %

(jatkuu)

Taulukko 24 (jatkuu).

Muut pitkäaikaiset velat					3,9 %
Pitkäaikainen vieras pääoma yht.	33,0 %	29,8 %	35,9 %	29,0 %	24,5 %
Leasingvastuut	18,2 %	21,2 %			
Korolliset lyhytaikaiset velat	16,2 %	18,5 %	23,8 %	24,9 %	24,2 %
Eläkelainat			0,8 %	0,7 %	0,8 %
Ostovelat	7,7 %	5,4 %	9,0 %	17,7 %	21,6 %
Sisäiset velat	0,5 %	0,2 %	0,0 %	0,7 %	2,0 %
Muut lyhytaikaiset velat	8,4 %	7,5 %	8,0 %	5,7 %	7,8 %
Lyhytaikainen vieras pääoma yht.	32,8 %	31,6 %	41,6 %	49,7 %	56,4 %
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Taulukko 24 esittää Yritys B:n taseen vastattavaa puolen prosenttilukumuotoisena. Ylikurssirahasto ja edellisten tilikausien voitot muodostavat pääasiassa yrityksen oman pääoman, joka on ollut vuonna 2007 16 prosenttia taseen loppusumman vastattavaa puolen loppusummasta. Vierasta pääomaa yrityksellä 65,8 prosenttia taseen loppusummasta. Tästä määrästä 33 prosenttia on pitkäaikaista lainaa rahoituslaitoksilta, ja toinen puoli (32,8 %) lainoista on lyhytaikaista vierasta pääomaa. Korolliset lyhytaikaiset lainat ovat suurin lyhytaikaisen vieraan pääoman erä 16,2 prosentilla taseen loppusummasta. Vuonna 2008 yrityksen oman pääoman osuus taseen loppusummasta on noussut 17,4 prosenttiin tilikauden voiton ansiosta. Vieraan pääoman määrä osuus taseesta oli 61,4 prosenttia, josta lyhytaikaisen vieraan pääoman osuus (31,6 %) on ollut 1,8 prosenttia suurempi kuin pitkäaikaisen osuus. Yrityksen leasingvastuut ovat kasvaneet 21,2 prosenttiin vuoden 2008 aikana. Yrityksen oman pääoman osuus vuoden 2009 taseesta on noussut 22,4 prosenttiin edellisten tilikausien voittojen kasvaessa. Tilikauden voitto on jäänyt nolliille. Myös vieraan pääoman osuus on kasvanut. Yritys on ottanut pitkäaikaista eläkelainaa, joka yhdessä rahoituslaitoksilta otettujen lainojen kanssa nostaa pitkäaikaisen vieraan pääoman osuuden 35,9 prosenttiin. Yrityksen lyhytaikainen vieras pääoma on 41,6 prosenttia taseesta, tästä suurin osa (23,8 %) muodostuu lyhytaikaisista korollisista lainoista. Yrityksen leasingvastuita vuodelta 2009, kuten myös vuosilta 2010 ja 2011 ei mainittu

yrittäjän tilinpäätöksissä. Vuonna 2010 yrityksen oman pääoman osuus taseen loppusummasta on 21,3 prosenttia. Pitkäaikaisen vieraan pääoman osuus 29 prosenttia, josta 5,4 prosenttia on yrityksen ottamaa eläkelainaa. Lyhytaikaisen vieraan pääoman osuus on lähes puolet (49,7 %) taseen vastattavaa puolen loppusummasta. Tämä johtuu erityisesti yrityksen ostovelkojen suuresta kasvusta. Vuonna 2011 yrityksen oma pääoman osuus on 19,1 prosenttia taseesta. Yrityksen edellisten tilikausien voitto -0,1 prosenttia. Yritys on käyttänyt voitonjakokelpoisen oman pääoman osuuden todennäköisesti lyhentääkseen pitkäaikaisia lainoja rahoituslaitoksilta, joiden osuus taseen loppusummasta on pienentynyt huomattavasti. Yrityksen lyhytaikainen vieras pääoma on sen sijaan kasvanut. Yrityksen ostovelat ovat jatkaneet kasvuaan, ja ovat vuonna 2011 olleet 21,6 prosenttia taseen loppusummasta.

5.4 Trendianalyysi

Taulukko 25 esittää Yritys A:n tuloslaskelman trendianalyysin vuosien 2007 ja 2011 välisenä aikana.

Taulukko 25. Yritys A tuloslaskelman trendianalyysi.

Yritys A	2007	2008	2009	2010	2011
LIIKEVAIHTO	100 %	99,7 %	86,2 %	53,6 %	42,7 %
Liiketoiminnan muut tuotot	100 %	297,7 %	247,7 %	6496,7 %	575,2 %
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHT.	100 %	99,9 %	86,4 %	59,8 %	43,2 %
Aine - ja tarvikekäyttö	100 %	111,2 %	88,4 %	67,9 %	60,3 %
Ulkopuoliset palvelut	100 %	251,1 %	228,7 %	64,1 %	9,3 %
Henkilöstökulut	100 %	126,9 %	143,2 %	844,0 %	1187,5 %
Liiketoiminnan muut kulut	100 %	20,9 %	28,0 %	18,4 %	14,4 %
KÄYTTÖKATE	100 %	131,1 %	62,0 %	65,0 %	-59,7 %
Suunnitelman mukaiset poistot	100 %	80,2 %	74,8 %	40,2 %	46,7 %
LIIKETULOS	100 %	220,7 %	39,4 %	108,5 %	-246,7 %
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista			23810,00 €	3847,50 €	

(jatkuu)

Taulukko 25 (jatkuu).

Muut korko- ja rahoitustuotot	100 %	1874 %	12062 %	752 %	17350 %
Korkokulut ja muut rahoituskulut	100 %	101,2 %	58,9 %	49,4 %	60,4 %
Välittömät verot	100 %	292,9 %	105,5 %	162,2 %	-161,9 %
NETTOTULOS	100 %	311,8 %	35,0 %	151,9 %	-566,1 %
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut			170 000,00 €		
KOKONAISTULOS	100 %	311,8 %	-198,4%	151,9 %	-566,1 %
Poistoeron muutos			240440,20€		
TILIKAUDEN TULOS	100 %	311,8 %	131,1%	151,9 %	-566,1 %

Yrityksen liikevaihto on pienentynyt huomattavasti tarkasteluaikana. Vuoden 2007 lähtötason tilanne on supistunut 42 prosenttiin vuoteen 2011 mennessä. Erityisen jyrkän laskun yrityksen liikevaihto on kokenut vuonna 2010.

Liiketoiminnan muut tuotot ovat kasvaneet lähtötasosta huomattavasti, mutta liiketoiminnan tuotot yhteensä ovat pienentyneet olennaisesti tarkastelujakson edetessä. Yrityksen liikevaihdosta käyttämä osuus aine – ja tarvikekäyttöön sekä ulkopuolisiin palveluihin ovat myös pienentyneet huomattavasti tarkastelujakson loppuun mennessä. Vuonna 2011 yritys on käyttänyt enää 9 prosenttia lähtötason määrästä ulkopuolisiin palveluihin, mutta tämä laskeva trendi voi selittyä yrityksen olennaisesti kasvaneilla henkilöstökuluilla. Vuoteen 2011 mennessä yrityksen henkilökulut ovat kasvaneet lähtötason tilanteesta yli tuhannella prosentilla. Yrityksen käyttökate on myös laskevassa trendissä, lukuun ottamatta vuotta 2008, jolloin se on kasvanut 30 prosentilla. Tämän jälkeen yrityksen käyttökate on pienentynyt huomattavasti, ja se on päätyntä vuonna 2011 negatiiviseksi.

Yrityksen liiketulos on vaihdellut suuresti tarkastelujakson aikana. Vuonna 2008 se on ollut parhaimmillaan, mutta seuraavana vuonna se supistunut lähtötason tilanteesta huomattavasti. Vuonna 2010 yrityksen liiketulos on ylittänyt lähtötason, mutta vuonna 2011 yrityksen liiketulos on painunut pahasti negatiiviseksi. Yrityksen nettotulos on myös vaihdellut huomattavasti ja noudattaa samaa trendiä yrityksen liiketuloksen kanssa. Yrityksen tilikauden tulos on vuosina 2008, 2009 ja 2010 lähtötason tulosta parempi. Vuonna 2009

tilikauden tulos on nostettu positiiviseksi poistoeron muutoksella. Vuoden 2011 tilikauden tappion suuruus on painanut luvun pahasti negatiiviseksi.

Taulukko 26. Yritys A taseen trendianalyysi.

Yritys A	2007	2008	2009	2010	2011
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Liikearvo				147 485,80 €	126 894,65 €
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				147 485,80 €	126 894,65 €
AINEELLISET HYÖDYKKEET					
Rakennukset ja rakennelmat					
Kone ja kalusto	100 %	97,1 %	85,3 %	33,7 %	42,3 %
Muut aineelliset hyödykkeet	100 %	117,9 %	117,9 %	117,9 %	117,9 %
Aineelliset hyödykkeet yht.	100 %	97,1 %	85,3 %	33,8 %	42,4 %
SIJOITUKSET JA PITKÄAIKAISET SAAMISET					
Sisäiset osakkeet ja osuudet	100 %	100,0 %	116,1 %	3274,2 %	3274,2 %
Muut osakkeet ja osuudet	100 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Sisäiset saamiset				150 000,00 €	150 000,00 €
Muut saamiset	100 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yht.	100 %	99,7 %	105,6 %	1616,2 %	1616,2 %
Leasingomaisuus	100 %	176,8 %	213,0 %	114,6 %	0,0 %
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
VAIHTO - OMAISUUS					
Aineet ja tarvikkeet	100 %	124,5 %	155,3 %	230,8 %	278,6 %
Ennakkomaksut					
Vaihto - omaisuus yht.	100 %	124,5 %	155,3 %	230,8 %	278,6 %
LYHYTAIKAISET SAAMISET					
Myyntisaamiset	100 %	114,4 %	78,4 %	54,3 %	54,3 %
Sisäiset myyntisaamiset					
Muut sisäiset saamiset	100 %	211,1 %	2433,1 %	973,6 %	0,0 %
Muut saamiset	100 %	96,1 %	113,2 %	140,8 %	102,0 %
Lyhytaikaiset saamiset yht.	100%	113,8%	100,9%	68,8%	57,6%
Rahat ja rahoitusarvopaperit	100 %	307,6 %	69,4 %	196,6 %	164,9 %
VASTAVAA YHTEENSÄ	100 %	117,5 %	110,6 %	84,1 %	68,1 %

Taulukossa 26 tarkastellaan Yritys A:n trendianalyysia taseen vastaavaa puolta. Yrityksen aineelliset hyödykkeet ovat laskevassa trendissä. Yritys on luopunut olennaisesta osastaan koneistaan ja kalustostaan. Yrityksen sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset ovat kasvaneet huomattavasti. Erityisesti yrityksen sisäiset osakkeet ja osuudet sekä sisäiset saamiset ovat kasvaneet olennaisesti lähtötasosta. Yrityksen leasingomaisuus on ollut kasvussa koko tarkastelujakson ajan. Korkeimmillaan se on ollut vuonna 2009. Vuoden 2011 yrityksen tilinpäätösinformaatiossa ei ilmoitettu vuoden 2011 leasingomaisuuden / leasingvastuiden määrää. Yrityksen käyttämä osuus aineisiin ja tarvikkeisiin on nousevassa trendissä koko tarkastelujakson ajan, ja se on kasvanut huomattavasti lähtötason tilanteesta. Yrityksen myyntisaamiset ovat kasvaneet vuonna 2008 14 prosentilla, mutta seuraavina vuosina myyntisaamiset ovat supistuneet huomattavasti, ja vaikka yrityksen muut saamiset ovat kasvaneet huomattavasti lähtötason tilanteeseen verrattuna, ei niiden määrä käänneä yrityksen laskevaa trendiä lyhytaikaisissa saamisissa. Yritys A:n rahat ja rahoitusarvopapereiden osuus kasvanut, lukuun ottamatta vuotta 2009, jolloin näiden osuus on ollut alimmillaan. Vuonna 2011 yrityksen rahojen ja rahoitusarvopapereiden osuus on lähes 65 prosenttia suurempi kuin vuonna 2007. Yrityksen taseen loppusumma on kasvanut vuosina 2008 ja 2009. Vuonna 2010 loppusumma on kääntynyt laskuun ja vuonna 2011 summaa pienentää erityisesti leasingomaisuuden että leasingvastuiden puuttuminen taseen tiedoista.

Taulukko 27. Yritys A taseen trendianalyysi.

Yritys A	2007	2008	2009	2010	2011
VASTATTAVAA					
OMA PÄÄOMA					
Osake,- osuus tai muu vastaava pääoma	100 %	100,0 %	100,0 %	101,1 %	101,1 %
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	100 %	104,5 %	138,9 %	144,5 %	152,5 %
Tilikauden voitto (tappio)	100 %	311,8 %	131,1 %	151,9 %	-566,1 %
Muut rahastot					224 340,79 €

(jatkuu)

Taulukko 27 (jatkuu).

Taseen oma pääoma yht.	100 %	130,8 %	135,9 %	143,1 %	97,1 %
Poistoero	100 %	100,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Oman pääoman oikaisut					
Oikaistu oma pääoma yht.	100 %	121,7 %	95,5 %	100,6 %	68,2 %
VIERAS PÄÄOMA					
Pääomalaina					
Lainat rahoituslaitoksilta	100 %	53,8 %	41,2 %	2,4 %	42,6 %
		550	550	458	366
Eläkelainat		000,00 €	000,00 €	333,34 €	666,68 €
Pitkäaikainen vieras pääoma yht.	100 %	156,8 %	144,2 %	88,2 %	111 %
Leasingvastuut	100 %	176,8 %	213,0 %	114,6 %	0 %
Korolliset lyhytaikaiset velat	100 %	61,5 %	38,4 %	56,6 %	112 %
Ostovelat	100 %	60,2 %	47,5 %	36,2 %	78 %
Sisäiset ostovelat	100 %	106,6 %	88,5 %	3,0 %	0 %
Muut sisäiset velat	100 %	57,1 %	114,3 %	0,0 %	27 %
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	100 %	89,5 %	80,6 %	215,2 %	138 %
				91	137
Eläkelainat				666,66 €	499,64 €
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	100 %	77,5 %	66,7 %	61,4 %	79 %
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	100 %	117,5 %	110,6 %	84,1 %	68,1 %

Taulukko 27 esittää Yritys A:n taseen vastattavaa puolen trendianalyysin.

Yrityksen edellisten tilikausien voitot ovat olleet kasvusuunnassa koko tarkasteluajanjakson. Vuonna 2011 edellisten tilikausien voitot ovat 52,5 prosenttia suuremmat kuin vuonna 2007. Tätä tulee laskemaan yrityksen vuoden 2011 tekemä tilikauden tappio. Vuoden 2011 tekemä tilikauden tappio näkyy yrityksen taseessa ja taseen trendianalyysissä oman pääoman huomattavana laskuna. Vuonna 2011 yrityksen oma pääoma on enää 68,2 prosenttia vuoden 2007 omasta pääomasta. Yrityksen pitkäaikainen vieras pääoma on ollut suurempi kuin vuoden 2007 määrä muina vuosina kuin 2010, jolloin yrityksen pitkäaikaiset lainat rahoituslaitoksilta ovat olleet vain 2, 4 prosenttia lähtötason määrästä. Yritys on hyödyntänyt pitkäaikaisia eläkelainoja, jotka muodostavat huomattavan osuuden yrityksen pitkäaikaisesta vieraasta pääomasta. Yrityksen lyhytaikaiset lainat rahoituslaitoksilta ovat olleet laskussa, kunnes vuonna 2011 yritys on kasvattanut lainojen määrän 12 prosentilla ylitse

vuoden 2007 tason. Yrityksen ostovelat ovat myös supistuneet. Alimmillaan ostovelat ovat olleet vuonna 2010, jolloin ne olivat vain 36,2 prosenttia lähtötason määrästä. Vuonna 2011 ostovelat ovat kasvaneet 78 prosenttiin perusarvosta. Yrityksen lyhytaikaisen vieraan pääoman osuus on ollut laskevassa trendissä. Alimmillaan se on ollut vuonna 2010, jolloin se oli vain 61,4 prosenttia perusarvosta. Vuonna 2011 lainojen määrä on kasvanut 79 prosenttiin perusarvosta.

Taulukko 28. Yritys B tuloslaskelman trendianalyysi.

Yritys B	2007	2008	2009	2010	2011
LIKEVAIHTO	100 %	105 %	83 %	108 %	112 %
Liiketoiminnan muut tuotot	100 %	105 %	93 %	89 %	108 %
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHT.	100 %	105 %	83 %	107 %	112 %
Aine - ja tarvikekäyttö	100 %	101 %	48 %	67 %	83 %
Ulkopuoliset palvelut	100 %	114 %	112 %	173 %	168 %
Henkilöstökulut	100 %	97 %	68 %	65 %	70 %
Liiketoiminnan muut kulut	100 %	108 %	91 %	91 %	94 %
KÄYTTÖKATE	100 %	101 %	100 %	116 %	131 %
Suunnitelman mukaiset poistot	100 %	97 %	95 %	92 %	84 %
LIIKETULOS	100 %	146 %	151 %	336 %	562 %
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista	100 %	50 %			
Muut korko - ja rahoitustuotot	100 %	148 %	9 %	10 %	25 %
Korko - ja muut rahoituskulut	100 %	106 %	67 %	65 %	65 %
Välittömät verot	100 %				132 %
NETTOTULOS	100 %	-61 %	-109 %	148 %	415 %
Satunnaiset tuotot	100 %	117 %			316 %
Satunnaiset kulut	100 %				
KOKONAISTULOS	100 %	34 %	-62 %	84 %	420 %
Poistoeron muutos	100 %	-226 %	-72 %	95 %	376 %
TILKAUDEN TULOS	100 %	1759 %	3 %	7 %	713 %

Taulukko 28 käsittelee Yritys B:n tuloslaskelma trendianalyysia. Yrityksen liikevaihto on kasvanut tarkastelujakson muina vuosina paitsi vuonna 2009, jolloin se on supistunut 17 prosentilla. Vuonna 2011 yrityksen liikevaihto on 12 prosenttia suurempi kuin vuonna 2007. Liiketoiminnan tuotot yhteensä ovat

muodostuneet lähes samankaltaisesti liikevaihdon kanssa. Yrityksen käyttämä osuus liikevaihdosta aine – ja tarvikkeikäyttöön on supistunut, lukuun ottamatta vuotta 2008. Ulkopuoliset palvelut ovat kasvaneet, ja näiden osuus liikevaihdosta on ollut suurimmillaan vuonna 2010, jolloin se oli 73 prosenttia suurempi kuin vuonna 2007. Sen sijaan yrityksen henkilöstökulut ovat pienentyneet huomattavasti. Alimmillaan kulut ovat olleet vuonna 2010. Yrityksen käyttökate on kasvusuunnassa, ja vuoteen 2011 mennessä käyttökate on kasvanut 31 prosentilla. Myös yrityksen liiketulos on kasvanut huomattavasti tarkastelujakson aikana. Erityisen huomattava kasvu liiketuloksessa on tapahtunut vuosina 2010 ja 2011. Yrityksen nettotulos on ollut negatiivisena vuosina 2008 ja 2009, mutta yrityksen tilikauden tulos on käännetty positiiviseksi satunnaisten tuottojen ja poistoeron muutoksen avulla. Tilikauden tulos on ollut vuonna 2007 suhteellisen pieni verrattuna yrityksen liikevaihtoon, ja tämä selittää vuoden 2008 tilikauden tuloksen jättimäisen kasvun. Vuosina 2009 ja 2010 tilikauden tulos on ollut todella pieni, mutta vuonna 2011 on tapahtunut huomattava kasvu, jota on pienennetty poistoeron muutoksella.

Taulukko 29. Yritys B taseen trendianalyysi.

Yritys B	2007	2008	2009	2010	2011
VASTAAVAA					
PYSYVÄT VASTAAVAT					
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET					
Aineettomat oikeudet	100 %	67,7 %	33,7 %	0,1 %	183,3 %
Liikearvo	100 %	42,9 %			
Aineettomat hyödykkeet yht.	100 %	52,6 %	13,2 %	0,04 %	71,7 %
AINEELLISET HYÖDYKKEET					
Maa- ja vesialueet	100 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	0,0 %
Koneet ja kalusto	100 %	94,8 %	84,0 %	86,3 %	83,9 %
Muut aineelliset hyödykkeet	100 %	68,8 %	38,2 %	7,6 %	0,0 %
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	100 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Keskeneräiset työt					
Aineelliset hyödykkeet yht.	100 %	94,3 %	83,8 %	85,4 %	78,3 %

(jatkuu)

Taulukko 29 (jatkuu).

SIJOITUKSET JA PITKÄAIKAISET SAAMISET					
Sisäiset osakkeet ja osuudet	100 %	100,0 %	100,7 %	100,7 %	100,7 %
Muut osakkeet ja osuudet	100 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Sisäiset saamiset					
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yht.	100 %	100,0 %	100,7 %	100,7 %	102,6 %
Leasingomaisuus	100 %	109,7 %			
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
VAIHTO - OMAISUUS					
Aineet ja tarvikkeet	100 %	139,7 %	135,3 %	136,6 %	108,8 %
Vaihto - omaisuus yht.	100 %	139,7 %	135,3 %	136,6 %	108,8 %
LYHYTAIKAISET SAAMISET					
Myyntisaamiset	100 %	66,7 %	80,9 %	104,1 %	95,0 %
Muut sisäiset saamiset	100 %	270,0 %	316,0 %	574,1 %	71,5 %
Muut saamiset	100 %	141,9 %	30,8 %	156,2 %	58,9 %
Lyhytaikaiset saamiset yht.	100 %	75,9 %	80,5 %	115,5 %	91,8 %
Rahat ja rahoitusarvopaperit	100 %	385,8 %	311,8 %	356,2 %	746,7 %
VASTAVAA YHTEENSÄ	100 %	94,0 %	69,9 %	78,0 %	71,6 %

Yllä olevassa taulukossa käsitellään Yritys B:n taseen vastaavaa puolen trendianalyysia. Yrityksen aineettomat hyödykkeet ovat supistuneet tarkastelujakson aikana, ja erityisesti vuonna 2010, jolloin yrityksen aineettomat hyödykkeet ovat olleet vain 46 euroa. Huomattava kasvu on tapahtunut vuonna 2011, jolloin yrityksen aineettomat oikeudet ovat nostaneet aineettomien hyödykkeiden osuuden lähes 72 prosenttiin perusarvosta. Myös yrityksen aineelliset hyödykkeet ovat laskevassa trendissä. Yrityksen koneet ja kaluston osuus on pienentynyt sekä yritys on luopunut omistamistaan maa – ja vesialueistaan vuonna 2011. Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset ovat pysyneet tarkastelujakson aikana lähes samassa, lukuun ottamatta vuoden 2011 2,6 prosentin kasvua. Yrityksen taseista löytyi merkinnät leasingomaisuuden / leasingvastuiden suuruuksista vain vuosien 2007 ja 2008 osalta. Muiden vuosien osalta merkintöjen puuttuminen pienentää luonnollisesti taseen loppusummaa näiltä vuosilta suhteessa perusarvoon. Lyhytaikaiset saamiset

ovat vaihdelleet vuosien aikana . Eniten lyhytaikaisia saamisia yrityksellä on ollut vuonna 2010, jolloin perusarvoon verrattuna kasvua on ollut 15,5 prosenttia. Yrityksen rahat ja rahoitusarvopaperit ovat vuoteen 2011 mennessä kasvaneet 85000 eurolla vuoden 2007 määrästä, ja tämä näkyy myös luonnollisesti suhteellisen osuuden suurena kasvuna.

Taulukko 30. Yritys B taseen trendianalyysi.

Yritys B	2007	2008	2009	2010	2011
VASTATTAVAA					
OMA PÄÄOMA					
Osakepääoma	100 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Ylikurssirahasto	100 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Edellisten tilikausien voitto/tappio	100 %	103,0 %	155,8 %	155,8 %	-1,7 %
		1758,7			
Tilikauden voitto/tappio	100 %	%	2,6 %	6,9 %	712,9 %
Poistoero	100 %	45,7 %	28,6 %	51,4 %	141,5 %
Taseen oma pääoma yht.	100 %	102,3 %	98,1 %	103,8 %	85,5 %
Oman pääoman oikaisut					
Oikaistu oma pääoma yht.	100 %	102,3 %	98,1 %	103,8 %	85,5 %
VIERAS PÄÄOMA					
Lainat rahoituslaitoksilta	100 %	84,8 %	70,0 %	55,8 %	33,7 %
Eläkelainat			175 000,00 €	375 000,00 €	325 000,00 €
Muut pitkäaikaiset velat					250 000,00 €
Pitkäaikainen vieras pääoma yht.	100 %	84,8 %	76,0 %	68,5 %	53,2 %
Leasingvastuut	100 %	109,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Korolliset lyhytaikaiset velat	100 %	107,5 %	102,9 %	120,0 %	107,1 %
Eläkelainat			50 000,00 €	50 000,00 €	50 000,00 €
Ostovelat	100 %	66,6 %	82,2 %	180,2 %	201,4 %
Sisäiset velat	100 %	34,5 %	4,3 %	103,0 %	266,3 %
Muut lyhytaikaiset velat	100 %	83,1 %	66,1 %	52,4 %	66,3 %
Lyhytaikainen vieras pääoma yht.	100 %	90,4 %	88,7 %	118,1 %	123,1 %
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	100 %	94,0 %	69,9 %	78,0 %	71,6 %

Taulukko 30 käsittelee Yritys B:n taseen vastattavaa puolen trendianalyysia.

Yrityksen edellisten tilikausien voitot ovat painuneet negatiiviseksi tarkastelujakson päättävänä vuonna. Yritys on lyhentänyt jakokelpoisella omalla pääomallaan mm. pitkäaikaisia lainoja. Myös yrityksen oma pääoma on laskenut vuonna 2011 85,5% prosenttiin perusarvosta. Pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä on vuonna 2011 53,2 prosenttia perusarvosta. Laskevassa trendissä näkyy erityisesti rahoituslaitoksilta otettujen lainojen määrän väheneminen. Yrityksen lyhytaikaisten lainojen määrä on vaihdellut tarkastelujakson aikana. Alimmillaan lyhytaikaisten lainojen määrä on ollut vuonna 2009, jolloin määrä oli 88,7 prosenttia perusarvosta. Seuraavina vuosina lainojen määrä on kasvanut, ja vuonna 2011 lyhytaikaisten lainojen määrä on kasvanut 23,1 prosentilla perusarvoon nähden. Erityisesti yrityksen ostovelkojen ja sisäisten velkojen määrät ovat vaihdelleet huomattavasti, ja ovat molemmat korkeimmillaan tarkastelujakson päättävänä vuonna.

6. JOHTOPÄÄTÖKSET

Yrityksen toimintaedellytyksistä tärkein on kannattavuus. Se on edellytys pitkäaikaiselle liiketoiminnalle, mutta yksistään se ei riitä. Yrityksen vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden on oltava myös kunnossa, jotta yritys kykenee jatkamaan liiketoimintaansa pidemmällä aikavälillä. Yrityksen tilanteeseen vaikuttavat monet tekijät kuten mm. markkinatilanteen muutokset tai yrityksen tekemät investoinnit. Nämä saattavat muuttaa yrityksen toimintaedellytyksiä tilapäisesti tai kokonaan. Jotta yrityksellä on eväät liiketoimintansa kasvattamiseen, on sillä oltava kaikki toimintaedellytykset kunnossa. Yrityksen toimintaedellytykset kiinnostavat yrityksen itsensä lisäksi myös muita. Tiiviissä liiketoimintaympäristössä toimivien keskeisten yritysten liikkeet vaikuttavat koko markkinakenttään. Erityisesti heikentynyt liiketoimintaympäristö voi tarjota kasvu – ja muutoskykyisille yrityksille jalansijaa markkinaosuuksien valtaamiseen. Kilpailijoiden tuleekin pitää silmät auki ja kysyä; kenellä kilpailijoista menee hyvin tai huonosti, ja ennen kaikkea minkä

takia? Vastaukset näihin kysymyksiin voivat avata mahdollisuuksia markkinaosuuksien kasvattamiseen tai antavat aikaa sekä keinoja reagoida kilpailijan toimenpiteisiin.

Opinnäytetyön lähtökohtana oli laatia tilinpäätösanalyysit työn toimeksiantajana toimivan kuljetusyrityksen keskeisistä kilpailijoista. Tilinpäätösanalyysissä tarkastellaan jo toteutunutta toimintaa. Työssä analysoitiin kilpailijayritysten tilinpäätöstiedot viiden toimintavuoden ajalta. Yritysten taloutta mitattiin kannattavuuden, vakavaraisuuden, maksuvalmiuden, toiminnan laajuuden sekä tehokkuuden mittareilla. Tunnuslukuanalyysin lisäksi työssä käytettiin prosenttilukumuotoista tilinpäätöstä sekä trendianalyysiä. Yritysten taloudellisesta tilanteesta luotiin kattava kuva vuoteen 2011 asti. Saatujen tulosten avulla toimeksiantajayritys voi tehdä arvioita yritysten tulevasta kehityksestä.

Yritys A:n liiketoiminta on supistunut huomattavasti. Sen liikevaihto on pienentynyt koko tarkastelujakso ajan. Yrityksen kustannukset ovat pienentyneet, mutta eivät samassa suhteessa kuin liikevaihto. Erityisesti yrityksen henkilöstökustannukset ovat kasvaneet erittäin rajusti. Syynä tähän on varmastikin tytäryhtiönä toimineen henkilöstövuokrausyhtiön sulauttaminen emoyhtiönä toimivaan kuljetusyhtiöön. Toimialavertailussa yritysten liikevaihto on lähtenyt rajuun laskuun vuonna 2009, mutta muut alan yritykset ovat kääntäneet toiminnan kasvuun seuraavana vuonna, jota Yritys A ei ole kyennyt tekemään.

Kannattavuuden tunnusluvuilla mitattuna yrityksen taloudellinen tilanne on vaihdellut suuresti tarkastelujakson aikana sekä heikentynyt rajusti vuonna 2011. Toimialaan suhteutettuna yrityksen kannattavuus ei ole millään mittarilla ollut missään vaiheessa yläkvartiilissa. Yrityksen kannattavuus on mittarista riippuen liikkunut eri vuosien aikana toimialan alakvartiilin sekä mediaanin rajojen välejä. Kaikki kannattavuuden mittarit osoittavat yrityksen tilanteen parantuneen vuonna 2008, mutta seuraavana vuonna maailmanlaajuinen

taantuma on konkretisoitunut myös yrityksen toimintaan. Vuosi 2010 on ollut yritykselle hyvä vuosi, sillä se on kääntänyt kannattavuutensa huomattavaan nousuun. Tämä on ehkä tapahtunut liian uskaliain toimin, jotka ovat kenties johtaneet vuoden 2011 rajuun tappioon. Yrityksen kannattavuus on ajautunut vahvasti negatiiviseksi, ja yrityksen on käännettävä toiminta positiiviseksi, jotta sen olemassaolo ja toiminnan jatkuvuus on ylipäättänsä turvattu.

Yritys A:n vakavaraisuus toimialaan verrattuna kertoo sen olevan suuri ja vanha yritys. Yrityksen omavaraisuusaste toimialaan suhteutettuna on Yläkvartiili tasoa vielä vuoden 2011 tappioidenkin jälkeen, joita se on joutunut kattamaan omista varoistaan. Yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus toimialaan suhteutettuna on ollut hyvä, lukuun ottamatta vuotta 2011, jolloin yrityksen velkaantuneisuus on ylittänyt toimialan mediaaniluvun. Yrityksen on pienennettävä velkaantuneisuutta, vaikka yrityksen tilanne vuonna 2011 on tyydyttävällä tasolla. Yrityksen korko – ja rahoituskulut ovat suhteellisen alhaiset johtuen vallitsevasta talouskriisistä. Tilanteen korjaantuessa normaalimpaan suuntaan yrityksen vieraan pääoman kustannukset tulevat nousemaan.

Yritys A:n maksuvalmius toimialaan verrattuna on muuttunut tyydyttävästä heikkoon. Yrityksellä on Quick ration ja Current ration avulla mitattuna vaikeuksia selviytyä lyhytaikaisista veloista nopeasti rahaksi muutettavilla omaisuuserillä. Yrityksellä on paljon vierasta pääomaa ja sen likvidit varat ovat vähentyneet. Yrityksen tulosrahoitus on kärsinyt pahasti, joten yritys kaipaisi suurempaa rahoituspuskuria selviytyäkseen yllättävistä menoista, jollaisia kuljetusalalla riittää paljon, kuten esim. polttoaineen hinnankorostukset ja kaluston huolto ja korjaus.

Yrityksen taloudellinen tilanne on muuttunut huonompaan suuntaan. Kaikki talouden toimintaedellytykset ovat huonontuneet tarkastelujakson aikana ja yrityksen liikevaihto on pienentynyt huomattavasti. Vuosi 2011 on ollut yritykselle todella huono, ja sitä onkin pitänyt pystyssä yrityksen vakavaraisuus. Yrityksellä ei ole tilinpäätösinformaatiosta tehdyn analyysin perusteella

mahdollisuuksia suuriin strategisiin muutoksiin, joilla se uhkasi kilpailijoidensa asemaa markkinoilla. Yrityksellä ei mahdollisuuksia suuriin investointeihin tai toimintansa kasvattamiseen.

Yritys B:n liikevaihto on kokenut notkahduksen vuonna 2009, joka on ollut yrityksen liiketoiminnan kannalta tarkastelujakson huonoin vuosi. Yritys on kuitenkin kääntänyt kurssinsa vuonna 2010, ja saanut aikaiseksi huomattavaa kasvua. Kasvu on jatkunut vielä 2011, jolloin yrityksen liikevaihto lähtötason vuoden 2007 tasoa 12 prosenttia suurempi.

Yritys B:n kannattavuus on vaihdellut tarkastelujakson aikana vähän, ja se on suhteellisen vaatimatonta. Toimialaan suhteutettuna yrityksen kannattavuus on ollut pääasiassa alakvarttilitasoa. Mittarit osoittavat yrityksen kannattavuuden parantuneen huomattavasti vuonna 2011. Erityisesti yrityksen pääoman tuottoa mittaavat tunnusluvut ovat nousseet toimialan mediaaniyritysten tasolle. Yrityksen vakavaraisuus on ollut toimialaan nähden yläkvarttilitasoa, lukuun ottamatta vuotta 2011, jolloin yrityksen omavaraisuus on laskenut toimialan yläkvarttilista mediaani yritysten joukkoon. Tosin yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus on ollut tänä vuonna tarkastelujakson alin. Yritys on tarkastelujakson aikana vähentänyt pitkäaikaisten korollisten lainojen määrää, ja lisännyt lyhytaikaisten korottomien lainojen, kuten ostovelkojen määrää. Yrityksen vakavaraisuus vaikuttaa olevan tyydyttävällä tasolla ja se kykenee suoriutumaan sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Yrityksellä on pääomarakenteensa ansiosta mahdollisuus saada oman pääoman ehtoista että vieraan pääoman ehtoista rahoitusta, ja se kestää tappioita.

Yrityksen kyky suoriutua juoksevista lyhyellä aikavälillä erääntyvistä velvoitteistaan ja yllättävistä menoista on ollut lähellä toimialan mediaanitasoa. Se on kuitenkin huonontunut tarkastelujakson päättävänä vuonna. Yritys kaipaisi suurempaa rahoituspuskuria, vaikka sen tulosrahoitus on parantunut. Yrityksellä on paljon ostovelkaa, ja tavarantoimittajat sekä velkojat ovat varmasti kiinnostuneita yrityksen maksuvalmiuden tilasta.

Kaikki taloudellisia toimintaedellytyksiä mittaavat mittarit osoittavat yrityksen taloudellisen tilanteen kohentuneen tarkastelujakson aikana, ja erityisesti vuoden 2009 jälkeen. Yrityksen taloudellinen tilanne on tyydyttävällä tasolla ja se on onnistunut kasvattamaan liikevaihtoaan tarkastelujakson aikana. Kasvu kertoo yrityksen olevan terveellä pohjalla. Yrityksen heikoin lenkki on sen maksuvalmius. Rahojen riittävyys on tärkeää, erityisesti kuljetusalan kaltaisella alalla, jolla jatkuvat muutokset ovat arkipäivää. Tilinpäätösaineiston perusteella tehdyn analyysin perusteella yrityksen tilanne tarkastelujakson lopussa on huomattavasti parempi kuin Yritys A:n, mutta suuriin strategisiin muutoksiin yrityksellä ei ole varaa.

LÄHTEET

- Aho, T. & Rantanen, H 1993. Yrityksen tilinpäätösanalyysi. Tampere: Tammer – Paino Oy.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.
- Finnvera Oy 2012. Toimialatilasto. [online, viitattu 5.8.2012]. Saatavilla [www- muodossa:<URL: http://www.temtoimialapalvelu.fi/index.phtml?s=22](http://www.temtoimialapalvelu.fi/index.phtml?s=22)
- Hakanen, M.2004. PK – yrityksen strategiatyö. Menestystekijöinä tieto, luovuus ja oppiminen. Helsinki: Multiprint Oy.
- Kamensky, M.2000. Strateginen johtaminen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Kallunki, J – P. & Kytönen, E. 2002. Uusi tilinpäätösanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy. 3 uudistettu painos.
- Kallunki, J – P. & Niemelä, J. 2007. Uusi yrityksen arvonmääritys. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy. 4 painos.
- Koskinen, I., Alasuutari, P. & Peltonen, T. 2005. Laadulliset menetelmät kauppatieteissä. Jyväskylä: Gummerus.
- Laitinen, E. 1986. Yrityksen tunnuslukuanalyysi. Saarijärvi: Saarijärven Offset Ky.
- Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2006. Tilinpäätöksen tulkinta. Juva: WS Bookwell Oy. 4 uudistettu painos.
- Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. 2009. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. Juva: WS Bookwell Oy. 6 uudistettu painos.
- Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita.
- Pirttiä, A. 2000. Kilpailijaseuranta. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Salmi, I. 2004. Mitä tilinpäätös kertoo? Helsinki: Edita Prima Oy. 2 uudistettu painos.
- SKAL ry. 2011. Logistiikan pullonkaulakyselyt , asiakastieto/SKALS 9.8.2012.
- Vilkkumaa, M. 2010. Yrityksen menestyksen mittarit. Tunnusluvut, yrityksen hinnan määrittäminen & tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Yrityskirjat Oy.
- Yritystutkimus ry. 2011. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Haastattelut
- Backlund, S. Logistiikkapäällikkö. Puhelinhaastattelu 9.8.2012. Suomen kuljetus ja logistiikka SKAL ry.